

AMERİKA'NIN
ÇİFTE STANDARDI

S 400

TÜRKİYE EKONOMİDE
"TÜRK MODELİNİ"
GELİŞTİRMEK ZORUNDA!

KOLUMAN A.Ş.
"HARP LOJİSTİKTİR"

MİLLİ İKİLİ
SARSILMAZ

SAR9 GEN2
SAR9 SC

GELECEĞİN
SAVAŞÇILARI

TERMINATÖR
ROBOTLAR

BÜYÜK EFSANENİN

SONU MU?

M5
SAVUNMA
strateji

AYLIK SAVUNMA,
STRATEJİ VE
ULUSAL GÜVENLİK
DERGİSİ

ARALIK 2021 FİYATI 40 TL K.K.T.C. 50 TL YIL 47 SAYI 365

YERLİ VE MİLLİ CATS

Teknoloji Geliştirme Vizyonu

Turkishtime Ar-Ge 250 Araştırmasına göre 3 milyar 356 milyon TL Ar-Ge harcaması ve 749 Ar-Ge projesi ile 250 şirket arasında birinci olduk.

www.aselsan.com

aselsan

GELECEĞİNE
GÜÇ KAT

TUSAŞ - Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.

TSKGV'nin Bağılı Ortaklığı ve SSB'nin iştirakidir.

tusas.com

MMU

MİLLİ MUHARİP UÇAK

M5
SAVUNMA
strateji

ISSN 2518-6276

Yaygın Süreli Yayın

Dolmabahçe Basın Yayın A.Ş. adına
İmtiyaz Sahibi

Yönetim Kurulu Başkanı

Abdülkadir ÖZKAN

oazkan@dolmabahceas.com

Genel Yayın Yönetmeni

Ardan ZENTÜRK

ardanzenturk@dolmabahceas.com

Yayın Başdanışmanı

Mete YARAR

meteyarar@dolmabahceas.com

Dergi Koordinatörü

Abdullah ŞENTÜRK

abdullahsenturk@dolmabahceas.com

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Murat D. EKER

muratdeker@dolmabahceas.com

Ankara Temsilcisi

Yusuf ALABARDA

yusufalabarda@dolmabahceas.com

Washington Temsilcisi

Anıl SURAL

anilsural@dolmabahceas.com

Yayın Danışmanı

Gökhan ERTAŞ

gokhanertas@dolmabahceas.com

Yayın Kurulu

Em.Tümg. Beyazıt KARATAŞ

Prof.Dr. Mesut Hakkı CAŞIN

Prof.Dr. Turan EROL

Prof.Dr. Cengiz ŞİŞMAN

Haber Merkezi

Ela TÜRKMEN

Gökhan ERTAŞ

Adem KILIÇ

Cengiz BÜYÜKUNCU

habermerkezi@dolmabahceas.com

Sosyal Medya & İT

Lin MAASFEH

Seyrani KENGER

Furkan YILMAZ

İdari Mali İşler Direktörü

İşıl TÜREGÜN BALABAN

isilturegunbalaban@dolmabahceas.com

Dağıtım ve Operasyon Müdürü

Sezgin ERDOĞAN

sezginerdogan@dolmabahceas.com

M5 Prime

Buse DEMİRCİ

busedemirci@dolmabahceas.com

Kurumsal İletişim

R. Hazal GÜVEN

hazalguven@dolmabahceas.com

İlayda ÖVÜN

ilaydaovun@dolmabahceas.com

Reklam Satınalma

Dolmabahçe A.Ş.

reklam@dolmabahceas.com

Tasarım

Lokal İşler

lokalisler@dolmabahceas.com

İdare Merkezi

Asmalı Mescit Mahallesi

İstiklal Caddesi

Suriye Pasajı

No.166 Kat.5 Daire.48

PK 34430

Beyoğlu İSTANBUL

+ 90 212 812 9 245

www.dolmabahceas.com

Ankara Büro

Konukent Mahallesi

3035. Cadde

Sult Tower

B Blok Daire 71

PK 06810

Çankaya ANKARA

+ 90 312 424 1 022

+ 90 312 424 1 023

Baskı

BPC MATBAACILIK

San.Tic.A.Ş.

Osman Gazi Mahallesi

Mehmet Deniz Kapuz Cd.

No.17 Esenyurt İSTANBUL

+ 90 212 549 53 83

Dağıtım

Dünya Eko

Basım Yay. Dağ. San.Tic.A.Ş.

Maslak Mahallesi

Eski Büyükdere Caddesi

No.37 / 8

Sarıyer İSTANBUL

M5 SAVUNMA STRATEJİ Dergisi,

DOLMABAHÇE Basın Yayın Dağıtım Reklam ve Organizasyon

A.Ş. tarafından T.C. Yasalarına uygun olarak yayımlanmaktadır.

M5 Dergisinin isim ve yayın hakkı Dolmabahçe Basın Yayın

Dağıtım Reklam ve Organizasyon A.Ş.'ye aittir.

Dergide yayınlanan yazı fotoğraf, harita, illüstrasyon ve

konuların her hakkı saklıdır. Bu içeriğin tamamı veya bir kısmı

her ne şart altında olursa olursun izinsiz, kaynak gösterilerek dahi

çerçevesinde kullanılamaz.

SAHA EXPO
Göz Doldurdu

14

**Lojistik
KOLUMAN**
18

**Sarsılmaz
SAR9 Gen2 Sar 9 SC**
24

**Savaş
Yönetim Sistemleri**
32

**Büyük Efsanenin
Sonu mu?**
38

42 **AMERİKA HİNDİSTANI'DA**
CAATSA KAPSAMINA ALIR MI ?

52 **GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZ DÜNYASINA**
548 YILLIK FİKİR ! TANKLAR

60 **RUS SAVUNMA SANAYİSİNİN**
PALETLERİ

64 **KALABALIK YAŞIYORUZ**
DİKKAT ÖNEMLİ

70 **ULUSAL BAĞIMSIZLIĞIN TEMELİ**
EKONOMİ

74 **YENİ STRATEJİK OYUN KURUCU**
TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI

84 **3. DÜNYA SAVAŞININ İKİ SICAK NOKTASI**
UKRAYNA TAYVAN

88 **AB'NİN YENİDEN BİRLEŞME HAYALI**
ORTAK AVRUPA ORDUSU

92 **PKK İSRAİL'İN BİR GÜVENLİK**
ŞİFRESİ Mİ?

98 **TÜRK VARLIĞI YENİDEN TEHDİT ALTINDA**
KERKÜK

102 **ARAP BAHARININ YENİ ADRESİ**
KARIŞTIRILAN COĞRAFYA SUDAN

108 **YIKILMIŞ DEVLETİ TOPARLAMAK ZAMAN ALACAK**
LİBYA

112 **SURİYEDEN BÜTÜN PLANLAR**
TÜRKİYE'Yİ DURDURMAK İÇİN

48 **TEDARİK ZİNCİRİNDE KARARLI YERLİ ÜRETİM**
METAŞ

68 **ASELSAN BAE İLE**
NELER YAPABİLİR?

124 **HENRY KISSINGER**
BEYAZ SARAY YILLARIM

Ardan ZENTÜRK
M5 Genel Yayın Yönetmeni

BU MEDYA GRUBU, BAĞIMSIZ ve GÜVENİLİR HABERCİLİK İÇİN ATAĞA KALKIYOR...

Ne yapacağını çok iyi bilen, planlı çalışan, kaynaklarını iyi kullanan, insana yatırım yapan, ama, dışardan “küçük” görülen yapıların, geleneksel kimlik taşıyan “büyük” ve aynı zamanda “hantal” yapılara karşı üstünlük sağladığı tılsımlı bir dönemden geçiyoruz. Açık örneği; Arap coğrafyasıdır... Bundan çok değil, 25 yıl önce, Irak’ta Saddam Hüseyin, Suriye’de Hafız Esed, Libya’da Muammer Kaddafi, Suudi Arabistan’da Fahd bin Abdülaziz el Suud, Mısır’da Hüsnü Mübarek vardı. Ürdün Kralı Hüseyin, Filistin’in başında Yaser Arafat güçlerinin zirvelerini zorluyorlardı. Bu isimler bir araya geldiğinde, kendi ülkelerinin çok ötesinde bir alanı etkileyecek, hatta bütün bir küresel sistemi tetikleyecek kararlar alabiliyorlardı. Şimdi artık hiç biri yok... Irak, Suriye ve Libya “yıkılmış devletler” olarak adlandırılıyor, Mısır ve Ürdün’ün bağımsızlıkları sorgulanıyor, Suudi Arabistan ise sürekli savunma halinde yaşamak zorunda kalan bir devlet durumunda... Arap dünyasının ve hatta Ortadoğu ve Kuzey Afrika’nın bugün, geleceğine karar veren iki devletin Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Katar olması geçmişin tozlu yollarında düşünülmesi bile mümkün olmayan bir gelişmedir. 21’nci yüzyılda yeniden şekillenen yaşam, “küçük” diye adlandırılanın kısa bir zaman diliminde “belirleyici” kimlik kazanmasına yol açıyor. “Büyük” görülenin aslında “büyük zafiyetlerin” anaforunda çırpındığı anlaşılıyor. Bu, günümüzde aşırı siyasi kutuplaşma zemininde güvenilirlik sorunu yaşayan Türk medyası için de geçerli bir kuraldır. Türk medyasında “büyük” diye adlandırılan yapıların, olağanüstü değişkenlik gösteren siyasi, eko-

nomik, sosyal, diplomatik ve askeri gelişmeler karşısında nasıl “hantal refleksler” gösterdiklerini izliyoruz. 35-40 yıldır söylediklerini tekrarlayan yazarlar, TV ekranlarında bilinenler üzerinden analiz yapanlar ve nihayetinde, toplum karşısında düzenli olarak irtifa kaybeden yapılar. Dergisini elinizde tuttuğunuz bu grup, bu nedenle, insan kaynaklarını güçlendirip, mütevazı görünen zeminiyle ülkenin bağımsız-güvenilir haber/bilgi kaynağı olma yolunda önemli adımlar atmaya hazırlanıyor. Esas hedefimiz, GÜCÜ BAĞIMSIZLIĞINDA “belirleyici” bir medya grubu olmaktır. Öğrenmeye ve araştırmaya açık genç bir kadromuz var, onlara güveniyoruz. Geliştirmekte olduğumuz projelerin devreye girmesi sürecinde kendilerini tek tek anlatacağım çok kıymetli deneyimli meslektaşlarımızın aramıza katıldığını M5’in bu sayıda yaşadığı kurumsal kimlik değişiminden anlayacaksınız. Kağıttan vaz geçmiyoruz ama, çağın doğal rotasında internet yayıncılığını en üst düzeye çekmekte kararlıyız. Zaten, m5dergi.com ve bağlantısında İngilizce/Arapça yayınlarının kadromuzun üstün çalışma gayretiyle nasıl yüksek bir seviye yakaladığını görüyorsunuz. Youtube üzerinden çok geniş bir yayıncılık yelpazesıyla M5Prime ’ın sizler için özel bir dünya hazırladığını da bugünden ifade etmeliyim. Özellikle M5Prime, yalnız strateji-askeri habercilikle değil, yaşamın bütün alanlarına yayılmış haberciliği, gelişmelerin analizini yaparken belgesel kıvamında yapımlarıyla yakın gelecekte vaz geçemeyeceğiniz bir yayın zemini oluşturacak. Hiçbir gelişme moralimizi bozmuyor, ilerliyoruz.

SARSILMAZ

SAR9 GEN2

www.sarsilmaz.com

Bazı kareler acı verir.
Savaşın yükünü devletlerin değil,
masum ve savunmasız
insanların yaşadığı dönemlerin
içinden geçiyoruz.
Suriye savaşında çekilen bu kare,
bir insanın çaresizliğinin
hafızalara kazınan
binlerce karesinden
bir enstantene...

**DAHA HIZLI
DAHA YÜKSEK
DAHA GÜÇLÜ**

AKTAR
N.C

Sektör 2021 yılını 3 milyar doların üzerinde ihracatla kapatarak yeni bir eşik atlamaya hazırlanıyor. Sektörün son 12 aylık ihracat performansının 3 milyar 73 milyon 363 bin dolar olduğu dikkate alındığında, bunun ulaşılabilir bir hedef olduğu değerlendiriliyor.

SAVUNMA VE HAVACILIK SANAYİİ İHRACAAT REKORUNU TAZELEDİ

Türk savunma ve havacılık sanayisi ürünlerinin dünyadaki bilinirliğini artırıyor. İç güvenlik operasyonları yanında sınır ötesi operasyonlarda ortaya konulan üstün performans, Türkiye'nin yerli ve milli ürünlerine ilgiyi, dolayısıyla da ihracatı artırıyor.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre, bu durumun yansıması olarak sektörün 2018'deki 2 milyar 35 milyon 956 bin dolarlık ihracatı, 2019 yılında yüzde 34,6 artarak 2 milyar 740 milyon 988 bin dolara ulaştı. Bu rakam savunma ve havacılık sanayisinin o dönemki ihracat rekoru olarak kayıtlara geçti. Yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgınının da etkisiyle sektörün ihracatı 2020 yılında yüzde 16,8 azalışla 2 milyar 279 milyon 27 bin dolar olarak gerçekleşti. Savunma ve havacılık sanayisi, salgının etkisinin henüz tam olarak geçmemesine ve ülkelerin önceliklerinin sağlık başta olmak üzere farklı alanlara yoğunlaşmasına rağmen 2021 yılı tamamlanmadan yeni ihracat rekoruna ulaştı. Sektör, geçen yılın 11 ayında 1 milyar 999 milyon 306 bin dolar ihracat gerçekle-

tirirken bu yılın aynı döneminde yüzde 39,7 artışla 2 milyar 793 milyon 974 bin dolarlık ihracat rakamına ulaşıldı. Bu rakam, savunma ve havacılık sektörünün yeni rekoru olarak kayıtlara geçti. Sektör 2021 yılını 3 milyar doların üzerinde

ihracatla kapatarak yeni bir eşik atlamaya hazırlanıyor. Sektörün son 12 aylık ihracat performansının 3 milyar 73 milyon 363 bin dolar olduğu dikkate alındığında, bunun ulaşılabilir bir

TUSAŞ Tarafından üretilen HÜRKUŞ'un Nijer'e T 129 Atak Taarruz Helikopterinin Filipinlere ihracatı rakamların yükselmesinde önemli bir rol oynadı.

Sektörün 11 aylık ihracatında ilk sırayı geçmiş yıllarda olduğu gibi 1 milyar 32 milyon 615 bin dolarla ABD aldı. Özellikle Karabağ Savaşı'nda ordusunu Türk savunma sanayisi ürünleriyle güçlendiren Azerbaycan, ABD'yi izledi

hedef olduğu değerlendiriliyor. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre, bu durumun yansıması olarak sektörün 2018'deki 2 milyar 35 milyon 956 bin dolarlık ihracatı, 2019 yılında yüzde 34,6 artarak 2 milyar 740 milyon 988 bin dolara ulaştı. Bu rakam savunma ve havacılık sanayisinin o dönemki ihracat rekoru olarak kayıtlara geçti. Yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgınının da etkisiyle sektörün ihracatı 2020 yılında yüzde 16,8 azalışla 2 milyar 279 milyon 27 bin dolar olarak gerçekleşti. Savunma ve havacılık sanayisi, salgının etkisinin henüz tam olarak geçmemesine ve ülkelerin önceliklerinin sağlık başta olmak üzere farklı alanlara yoğunlaşmasına rağmen 2021 yılı tamamlanmadan yeni ihracat rekoruna ulaştı. Sektör, geçen yılın 11 ayında 1 milyar 999 milyon 306 bin dolar ihracat gerçekleştirirken bu yılın aynı döneminde yüzde 39,7 artışla 2 milyar 793 milyon 974 bin dolarlık ihracat rakamına ulaşıldı. Bu rakam, savunma ve havacılık sektörünün yeni rekoru olarak kayıtlara

geçti. Sektör 2021 yılını 3 milyar doların üzerinde ihracatla kapatarak yeni bir eşik atlamaya hazırlanıyor. Sektörün son 12 aylık ihracat performansının 3 milyar 73 milyon 363 bin dolar olduğu dikkate alındığında, bunun ulaşılabilir bir hedef olduğu değerlendiriliyor.

Sektörün aylara göre ihracat rakamları şu şekilde :

Ocak 2021, 166 milyon 997 bin dolar
Şubat 2021, 233 milyon 225 bin dolar
Mart 2021, 247 milyon 97 bin dolar
Nisan 2021, 302 milyon 549 bin dolar
Mayıs 2021, 170 milyon 347 bin dolar
Haziran 2021: 221 milyon 791 bin dolar
Temmuz 2021: 231 milyon 166 bin dolar
Ağustos 2021: 284 milyon 722 bin dolar
Eylül 2021: 252 milyon 475 bin dolar
Ekim 2021: 301 milyon 649 bin dolar
Kasım 2021: 384 milyon 529 bin dolar

SAHA EXPO

GÖZ DOLDURDU

Türkiye'nin en büyük sanayi kümesi SAHA İstanbul'un düzenlediği SAHA EXPO Savunma Havacılık ve Uzay Sanayi Fuarı, İstanbul Fuar Merkezi'nde kapılarını açtı.

6 45 üyesi ile Türkiye'nin en büyük, Avrupa'nın ikinci büyük savunma, havacılık ve uzay sanayi kümesi SAHA İstanbul tarafından düzenlenen SAHA EXPO Savunma, Havacılık ve Uzay Sanayi Fuarı; Savunma Sanayii Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı katılım ve destekleriyle düzenlenen, Türkiye'nin yerli üretim potansiyelindeki artışın ve bağımsız üretim gücünün sergilendiği uluslararası bir platform. Yüksek teknolojiye sahip ürünlerin sergilendiği SAHA EXPO'da savunma, havacılık, denizcilik ve uzay sanayinde stratejik öneme sahip pek çok ürün ilk kez tanıtıldı. Yurt içinden ve dışından savunma ve havacılık firmalarını buluştuğu SAHA EXPO Savunma Havacılık ve Uzay Sanayi FRuarı'nda atılan imzaların ekonomik karşılığı 123,5 milyon dolar oldu. Fuara 30 ülkeden 600'ün üzerinde firma katıldı. Fuarda ürün ve kabiliyetlerin sergilenmesinin yanında 4 gün boyunca çok sayıda iş görüşmesi de gerçekleştirildi. SAHA EXPO kapsamında 31 sözleşme, anlaşma ve protokol imzalandı. Söz konusu imzaların ekonomik karşılığı yaklaşık 123,5 milyon dolar olarak hesaplandı.

Baykar, fuarda insansız savaş uçağı (Muharip İnsansız Uçak Sistemi-Mİ-US), Bayraktar Akıncı Taarruzi İnsansız Hava Aracı, Bayraktar TB2 Silahlı İnsansız Hava Aracı'nda kullanılacak ekipmanlarla ilgili birçok anlaşmaya imza attı. Buna göre, Ukrayna'ya çok sayıda Bayraktar TB2 SİHA ihraç eden Baykar tarafından geliştirilen insansız savaş uçağında, Ukrayna menşeli Ivc-

henko Progress ve Motor Sich'in birlikteliği ürettiği AI-322F motoru kullanılacak. Bayraktar Akıncı Taarruzi İnsansız Hava Aracı için de Motor Sich'in MS500 Turboprop Motoru entegre edilerek alternatif oluşturulacak. Mini akıllı mühimmatlar MAM-L ve MAM-C'ye yönelik teslimat sözleşmeleri yanında Baykar ile ASELSAN arasında CATS elektro-optik sensör sistemine ilişkin sipariş sözleşmesi imzalandı. Baykar'ın ürettiği hava araçlarına yönelik ayrıca kompozit imalat, jeneratör, hava ve yer data link anten sistemleri, römork gibi alt sistemlere ilişkin anlaşma ve sözleşmelere imza atıldı. Türk savunma sanayisi bünyesinde son dönemde geliştirilen silah sistemlerinden "ALKA Yönlendirilmiş Enerji Silah Sistemi İşbirliği Anlaşmaları" kapsamında aralarında Anova Ar-Ge Teknolojileri, Meteksan Savunma, Ermaksan'ın aralarında bulunduğu firmalarla iş birliği anlaşmaları yapıldı. HAVELSAN ise yazılım çözümleri ve insansız hava/kara araçlarının kullanıldığı muharebe sistemlerinin geliştirilmesine yönelik çeşitli iş birliklerine gitti. Bu kapsamda TÜBİTAK BİLGEM tarafından geliştirilen Yüksek Güçlü Lazer Sistemi'nin HAVELSAN ve Asisguard tarafından geliştirilen insansız kara ve hava araçlarına entegre edilmesi kapsamında yakın zamanda başlatılması planlanan proje ve çalışmalar için zemin oluşturuldu. HAVELSAN, Kovan yerli kurumsal kaynak planlama (ERP) ürün ailesine yönelik iş modeli için de Bilge Adam Teknoloji, ETİYA ve BİLİN Yazılım ile iyi niyet anlaşması imzaladı.

Baykar'ın ürettiği hava araçlarına yönelik ayrıca kompozit imalat, jeneratör, hava ve yer data link anten sistemleri, römork gibi alt sistemlere ilişkin anlaşma ve sözleşmelere imza atıldı.

Sharbat Gula'nın fotoğrafını ABD'li fotoğrafçı Steve McCurry çekmişti Sharbat Gula'nın Peşaver'de bulunan mülteci kampında Steve McCurry tarafından çekilen fotoğrafı ertesi yıl National Geographic dergisinin baş sayfasında yayımlanmıştı.

savaşın gözleri

O, 2002 yılında özel olarak görevlendirilmiş bir gazeteci ekibinin kendisine ulaşmasına kadar dünyada, AFGAN KIZ olarak tanındı. **National Geographic** için çalışan fotoğraf ustası **Steve McCurry** 1984 yılında, Afgan göçmenlerin yaşadığı **Nasir Bagh** mülteci kampında fotoğrafını çektiğinde ilkokula giden ve yeşil gözleriyle dikkat çeken bir kız çocuğuydu. Derginin Haziran 1985 sayısının kapakını süslediğinde dünyada “**Üçüncü Dünya’nın Mona Lisa’sı**” olarak adlandırıldı. McCurry, Sovyet işgali döneminde mülteci kampında fotoğrafını çektiği kızın ismini almamasının pişmanlığını uzun yıllar yaşadı. Nihayet, 2002’de Afgan Kızı bulmakla görevli ekip, Nasir Bagh Kampı’nın eski sakinlerinin üzerinden **Sharbat Gula**’ya ulaştılar. Sharbat Gula, insanlığın önüne mülteci kamplarında geçmiş bir yaşamın derin yüz çizgileriyle çıktı. O son olarak, ülkesinin Taliban kontrolüne geçmesinden sonra, özel mülteci statüsü ile yaşamının geri kalanını Paris’te bir sürgün mülteci olarak geçirecek bir kadın. İki fotoğraf arasındaki fark, aslında Afganistan’ın dramının sembolü niteliğinde...

ABDULLAH ŞENTÜRK
M5 Yayın Koordinatörü

KOLUMAN

LOJİSTİK

ÜSTÜN ve GÜÇLÜ MANEVRA ARAÇLARIDIR"

Bütün harpler ya lojistik ile kaybedilir ya da lojistikle kazanılır diye düşünüyoruz.

Yakıtı, cephanesi ve yiyeceği ulaşmayan askeri güç savunmasız kalabilir.

Lojistik Destek Araçlarının askeri gücümüze

katkısı da burada ortaya çıkıyor.

Türk Silahlı Kuvvetleri gibi, geniş bir jeo-stratejik alanda varlığını sürdüren, küresel gelişmelerin sergilediği yeni koşullar çerçevesinde sınır ötesinde çok farklı alanlarda bir "barışçı müdahale gücü" olarak hareketlerini de sürdürecektir. Bu alanda TSK için en önemli tedarikçilerden biri KOLUMAN. "Bizim kendimizi konumlandığımız yer ağırlıklı olarak Lojistik Destek Hizmetleri. Yani bir ordu sadece silahla yürümüyor" sözleriyle aktaran Koluman Otomotiv Endüstri A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Kaan Saltık'la stratejik önemdeki bu şirketin geleceğe dönük planlarını değerlendirdik.

KOLUMAN, uzun yıllar savunma sanayii için üretim yapmış olsa da 2016 yılında kendi özgün araçlarını geliştirmek için yola çıktı. Bu yolculukta ilk ortaya çıkan araç DERMAN oldu. DERMAN'a giden süreci ve sonrasını kısaca özetleyebilir misiniz?

1970'lerden itibaren TSK ile çeşitli platformlarda iş birliği fırsatı yakaladık. Kurucumuz Mustafa Koluman, Mercedes-Benz'in Aksaray'daki kamyon fabrikası kuruluşuna büyük destek vermiştir. Unimog araçlarının Aksaray'da yerli olarak üretilmesinin de önünü açmıştır. Bizler, 10.000 adede yakın Unimog aracını TSK ve Jandarma'ya teslim ettik, söz konusu araçların üst yapılarında da aktif görev aldık. Sanayide yerli üretim, dışarıya olan bağılılığın azaltılması kapsamında lojistik destek aracı olarak Derman Projesini önce konsept olarak akabinde de prototip olarak geliştirip IDEF 17'de son kullanıcı ile tanıştırdık.

Türkiye'de pek çok askeri kara aracı üreticisi mevcut. Bu firmalar özellikle 4x4 Taktik Tekerlekli Zırhlı Araçlar ile başlayıp devamında 6X6 ve 8X8 ürünler ile sektörde adını duyurdu. Sizi ilk ürününüzde farklı bir klasmana iten sebep neydi? Neden ilk olarak Lojistik Destek Aracı üretmek istediniz?

Bütün harpler ya lojistik ile kaybedilir ya da lojistikle kazanılır diye düşünüyoruz. Yakıtı, cephanesi ve yiyeceği ulaşmayan askeri güç savunmasız kalabilir. Lojistik Destek Araçlarının askeri gücümüze katkısı da burada ortaya çıkıyor. Günümüzde harp sahasının konsepti değişiyor. Yakın zamandaki harekât bölgelerine baktığımızda; normal yaşam alanlarının da harp alanı olduğunu gözlemliyoruz. Yüzlerce kilometre ilerlemek zorundasınız ve en kolay hedefler aslında lojistik araçlar. DERMAN, taktik tekerlekli yeteneği ve performansı ile arazide güçlü şekilde ilerleyen, zırhlı

kabini sayesinde askerimize güvenli yaşam alanı sağlayan ve yüksek yükleme kapasitesi ile de tedarik kanalına güçlü bir araç olarak TSK envanterinde yer alacaktır.

Savunma Sanayii Başkanlığı (SSB) ile imzaladığınız sözleşme ile TSK'ya 65 adet DERMAN teslim edeceksiniz.

Teslim edilecek araçların tamamı Yeni Jenerasyon DERMAN mı olacak?

Yeni jenerasyon DERMAN'da odaklandığımız temel noktalardan birisi balistik korumalı kabinin koruma yeteneği azalmadan hafiflemesi üzerine idi. Lojistik faaliyetlerinde faydalı yük kapasitesinin öneminden dolayı bu projemizde yeni jenerasyon DERMAN aracımızı göreceğinizi söyleyebilirim. İlk aracı 2022 yılı 1.çeyrekte teslim edip, 65 aracı 2023 sonuna kadar teslim etmeyi hedefliyoruz. TSK envanterinde

yer alacağımız için çok mutlu ve gururluyuz.

Teslim edilecek DERMAN veya yeni Jenerasyon DERMAN hangi konfigürasyonlarda olacak ve ilk araçların teslimatı ne zaman gerçekleşecek?

SSB ile imzaladığımız sözleşme haricinde de savunma sanayi kuruluşları ve firmaları ile çalışmalarımızı sürdürüyoruz. 6x6, 8x8 yeni jenerasyon DERMAN aracımızın soft kabin ve balistik korumalı kabin konfigürasyonları, 2022 yılında teslim edilerek savunma sanayii-mize hizmet vermeye başlayacaktır.

Halihazırda üzerinde çalıştığınız yeni projeler mevcut mu?

Yukarıda da değindiğimiz gibi; hem 6x6 hem de 8x8'de soft kabin prototip geliştirmelerimiz devam etmektedir. Bu ara-

da ASELSAN ile AİC Projesi kapsamında imzaladığımız araçların teslimatlarını planlamaktayız. Ayrıca; detaylarını şu aşamada paylaşamadığımız iki farklı geliştirme projemiz daha bulunmakta.

DERMAN'ın sözleşmesi de imzalandığına göre artık ihracat pazarında çok daha güçlü. İhracat çalışmalarınız ne durumda?

Bizler DERMAN aracını geliştirirken NATO'ya üye ülkeleri öncelikli hedef pazarımız olarak belirledik. Ürünün gelişimi ve testlerinde de bu durumu sürekli göz önünde bulundurduk. TSK envanterine aracımızın girmesi ile birlikte diğer ülkelerin de DERMAN aracını tercih edeceklerini düşünüyoruz. Asya ve Afrika pazarı için iş geliştirme faaliyetlerimiz yoğun bir şekilde devam etmektedir.

Gençlere tavsiyeleriniz nelerdir? KOLUMAN olarak gençlere yönelik özel bir çalışmanız mevcut mu?

Koluman Holding olarak, gerçekleştire-

diğimiz her türlü faaliyet planlamasında insanı odak noktamız olarak belirliyoruz ve insanı bir kaynak olarak değil bir değer olarak görüyoruz. Özellikle; uzun dönem staj programları esnasında gençlerin yetiştirilmesine katkı sunuyor ve her staj sonu gençler tarafından ortaya konulan proje çıktılarını faaliyet planlarımıza girdi olarak aktarıyoruz. Gençlere, her şeyden önce, kendilerini iyi bir insan olarak yetiştirmelerini, belirledikleri hedefler doğrultusunda bütün imkânları zorlayarak çalışmalarını tavsiye ederiz.

Son olarak 2022 yılına girerken bu yıldan beklentilerinizi paylaşır mısınız?

Devam eden Lojistik Destek Aracı projelerinde son kullanıcının yükünü hafifletmek ve mevcut projelerimizin teslimatını gerçekleştirerek yeni bir dönemin kapılarını aralamak istiyoruz.

Koluman Holding olarak, gerçekleştirdiğimiz her türlü faaliyet planlamasında insanı odak noktamız olarak belirliyoruz ve insanı bir kaynak olarak değil bir değer olarak görüyoruz. Özellikle; uzun dönem staj programları esnasında gençlerin yetiştirilmesine katkı sunuyoruz

Geleceği Okuyoruz, Daha İyisini Üretiyoruz.

İLTERF

Drone Tespit ve Engelleme Sistemi sahip olduğu RF sensörler ile döner veya sabit kanatlı mini/micro İHAların yer kontrol istasyonları ve kumandaları arasındaki iletişim sinyallerini yakalar ve otomatik olarak engeller, tam otomatik tespit, karıştırma ve yanıltma yapabilmektedir.

İLTER R a d a r

Drone Tespit ve Engelleme Sistemi RF sensörleri ve entegre edilmiş RADAR çıktıları değerlendirilerek döner kanatlı veya sabit kanatlı mini/micro İHAların havadaki varlığını tespit ederek otomatik olarak karar verip karıştırma ve yanıltma yapabilmektedir

İLTERİP

Mobil Yüksek Güçlü GNSS Karıştırma, Yanıltma ve ISM Engelleme Sistemi, uzun etki menzili ve mobil olmasıyla güvenli bölgelerden 150-200 km 'ye kadar hedef noktalara otomatik olarak yönelmekte ve kayıpsız karıştırma, köreltme ve aldatma yapabilmektedir. 4x4 araç üzerine kurulu sistem 24 saat kesintisiz çalışabilmektedir.

Otomatik Yangın Bastırma ve İnfilak Önleme Sistemi

Zırhlı araçlarda personel ve ekipmanı korumak amacıyla özel olarak tasarlanmıştır. Araçların personel bölümünde, belirli bölgelere yerleştirilmiş UV/IRx dedektörleri alev algıladığı anda kontrol kutusuna sinyal göndererek mürettebat bölümündeki tüplerin aktif olmasını sağlar.

İLTER J150

İLTER ailesinin yeni üyesi J150 jammer sistemi uzaktan kontrol ile ISM ve GNSS frekans bantlarında tespit, karıştırma/köreltme yapmaktadır. Toplamda >150W çıkış gücüne sahip sistem dahili bataryasıyla mobil ve sabit yerleşkeler için geliştirilmiştir.

İLTER J250

İLTER ailesinin yeni üyesi J250 jammer sistemi uzaktan kontrol ile ISM ve GNSS frekans bantlarında karıştırma/köreltme yapmaktadır. Toplamda >250W çıkış gücüne sahip sistem dahili bataryasıyla mobil ve sabit yerleşkeler için geliştirilmiştir.

MILLİ İKİLİ

SARSILMAZ

SAR 9 GEN 2

SAR 9 SC

AMBARGOCU ZİHNİYETE MİLLİ CEVAPLAR

SAR9 SAR 9 GEN2 SC

“SARSILMAZ, yarı otomatik tabancaların tasarımı konusunda ulaştığı noktayı yeni geliştirdiği Sar9 Gen2 modeli ile bir kez daha gösterdi. Gen2 sürümü, SAR 9 ürün ailesine de adını veren ve ailenin ilk üyesi olan SAR 9 modeline kıyasla çeşitli yenilikler içeriyor.”

“SARSILMAZ, SAR 9 SC modelini, gizli görevler icra edecek güvenlik güçleri için geliştirdi ve bununla birlikte bu tabanca, boyutları itibarıyla sub kompakt sınıfında yer alıyor. Dolayısıyla yedek tabanca olarak taşımaya uygun ve saklaması da hayli kolay bir tabanca haline geliyor.”

TÜRKİYE, ADI KONULMAMIŞ AMBARGOLAR SEBEBİYLE YAŞADIĞI SORUNLARI MİLLİ-YERLİ KURUMLARIN ÜSTÜN GAYRETLERİYLE ÇÖZDÜ, ÇÖZMEYE DE DEVAM EDİYOR.

Kendi iç sistemlerinde özellikle parlamentolarında yerleşik bazı etnik lobiler ve siyasi hareketlerin etkisiyle, Türkiye gibi, yalnız NATO savunması açısından değil, küresel sistemin istikrarı için de çok önemli bir ülkenin savunma ihtiyaçlarında yalnız bırakan devletler bugün ulaşılan noktada şaşkınlıklarını gizleyemiyorlar. Türkiye'yi F-35 beşinci nesil savaş uçağı projesinden dışlayan, bir müttefik olarak talep ettiği F-16'ları zamana yayan bir anlayışın, "tabanca satışında" bile çıkardığı zorluklar biliniyor.

DÜŞÜK AĞIRLIK, KÜÇÜK BOYUT, GİZLİ TAŞIMA

SARSILMAZ, 65.000 m2 açık, 38.000 m2 kapalı alanı olan Avrupa'nın en büyük silah üretim tesisinde, AR-GE'ye özel önem veren kimlik taşıyor. Bir silah

üretim firmasının öncelikle çok iyi bir mühendislik firması olması gerektiği açıktır. Bu kimlikle AR-GE'nin buluşması, kuşkusuz, ürün gamının da genişlemesine neden oluyor. Savunma Sanayii Başkanlığı'nın güvenlik güçlerinin modern ve hafif yapıda etkin bir tabancanın milli-yerli imkanlarla üretilmesi ve bu üretimin Türk güvenlik güçlerinin ihtiyaçları doğrultusunda belirgin bir standarta ulaşmasına dönük ÖZGÜN YERLİ TABANCA GELİŞTİRME PROJESİ'ni belirlemesiyle başlayan süreç, Türkiye'nin küresel rekabet zemininde çok üstün ürünler ile karşılaşmasına neden oluyor. 1880 yılından bu yana Türk silah sanayinin öncü kuruluşu olmayı başarmış SARSILMAZ'ın, Sar9 Gen2'si işte bu ortamın sonucunda ortaya çıktı.

SAR 9 SC modelini, gizli görevler icra edecek güvenlik güçleri için geliştirdi. Bununla birlikte bu tabanca, boyutları itibarıyla sub kompakt sınıfında yer alıyor.

SAR9 GEN2:

HAFİF TETİK, HIZLI NİŞAN KABİLİYETİ

SARSILMAZ yarı otomatik tabancaların tasarımı konusunda ulaştığı noktayı, yeni geliştirdiği Sar9 Gen2 modeli ile bir kez daha gösterdi. Gen2 sürümü, SAR 9 ürün ailesine de adını veren ve ailenin ilk üyesi olan SAR 9 modeline kıyasla çeşitli yenilikler içeriyor. Bunlardan bazıları; hafifletilen tetik ile gelen daha hassas atış kabiliyeti, red-dot benzeri nişangâhlar için kapak üzerinde bir yuva ve gerektiğinde sökülüp takılabilen bir yuva kapakçığı ile daha ergonomik ve estetik bir tasarım şeklinde sıralanıyor. SARSILMAZ, 9×19 mm kalibreye sahip

bu modeli, yakın zamanda satışa sunuldu. Kapak üzerinde yer alan ve kurulum esnasında kapağın geriye doğru çekilmesini kolaylaştıran çizgiler, Sar9 Gen2 modelinde, daha ergonomik bir şekilde ve yeni bir formda tasarlandı. Şu anda satışta bulunan tabancayı görme fırsatı yakalayan kullanıcıların beğenisi alan bu yeni desenler, silaha estetik bir görünüş de kattı. Savunma Sanayii Başkanlığı tarafından başlatılan Özgün Yerli Tabanca Geliştirme (ÖYTG) projesi kapsamında geliştirilen SAR 9'un 2,5 kg'lık tetik ağırlığına kıyasla SAR9 Gen2 modeli, 1,6 kilogramlık daha hafif bir tetiğe sahip. Bu hafif tetik, havacılıkta da kullanılan yüksek dayanımlı 7075

T6 serisi alüminyumdan üretildi. Ayrıca tetik, kullanıcıların talepleri doğrultusunda, SAR 9'dan farklı olarak, kavisli değil düz bir yapıda tasarlandı. Kullanıcılar, tabancanın tetiği için 3 farklı renkten birini tercih etme şansına da sahip olacak. Sar9 Gen2'nin en büyük farklılıklarından biri de hızlı nişan almayı sağlayan optik nişangâhlar ile uyumlu şekilde tasarlanan nişangâh yuvası takımı. Silahın kapağı üzerinde, gezin hemen önünde küçük bir optik yuvası kapakçığı bulunuyor. Dileyen kullanıcılar, bu kapakçığı sökerek, altındaki özel yuvaya; holografik, red-dot ya da reflex tipteki optik nişangâhları kolaylıkla takabilecek. Tabancayı klasik gez ve arpacık seti ile kullanmak isteyen nişancılar ise bu kapakçığı yerine takarak atış yapabilecek. Yeni tasarlanan şarjör alt kapağı ile 19 mermi kapasiteli ve görünüşü silah ile bütünleşen bir şarjör tasarımı yapılmıştır. Bu şarjöre ek olarak beraberinde 2 adet 17 kapasiteli olmak

üzere, toplamda 3 adet şarjörle satışa sunuldu. Sınırlı adetle üretilen ve özel seri numarasına sahip lansman turkuaz renkli kutu içeriği aşağıdaki gibi;

- 1 adet SAR9 Gen2 tabanca
- 1 adet 19 kapasiteli ergomik şarjör
- 2 adet 17 kapasiteli standart şarjör
- 1 adet red-dot
- 1 adet fener ve pil
- 1 adet kydex iç kılıf
- 1 adet bakım kiti
- 1 adet mermi basma aparaturu
- 1 set değiştirilebilir (S, M, L) kabze kapakları olacaktır.
- 1 adet kullanım ve bakım kılavuzu

SAR 9 SC ÖZEL

BİR ARAŞTIRMANIN SONUCU

SARSILMAZ, SAR 9 SC modelini, gizli görevler icra edecek güvenlik güçleri için geliştirdi. Bununla birlikte bu tabanca, boyutları itibarıyla sub kompakt sınıfında yer alıyor. Dolayısıyla yedek tabanca olarak taşımaya uygun, taşınması

ve saklaması kolay bir model. Bu yönüyle özellikle ABD gibi, sivillerin yaygın şekilde tabanca kullandığı pazarlarda da önemli başarılar kazanabilecek bir potansiyele sahip. SAR 9 ailesinin sub kompakt sınıfında tasarlanan en küçük üyesi SAR 9 SC, 12 mermi kapasitesi ile önemli bir kimlik taşıyor. Ağırlığı sadece 630 gram olan SAR 9 SC, toplam boy uzunluğu olan 165 mm'nin içinde 85 mm uzunluğunda namlu barındırıyor, yüksekliği ise 122 mm. SAR9 SC kullanıcısına profesyonel ve pratik kullanım olanağı sunuyor. Minimum şahlanma ve hızlı bir atış için tasarlanan tabanca gizli taşımaya uygun tasarımıyla dikkat çekiyor. Gece atışına da olanak sağlayan üç noktalı trilyum gez-göz-arpacık nişangaha sahip olan SAR 9 SC, üyesi olduğu SAR 9 ailesindeki diğer tabancalar gibi güvenliği de ön planda tutuyor. İğne emniyetli yapısı ve iğne kurulu göstergesiyle dikkat çeken SAR 9 SC'de tetik emniyeti de.

SARSILMAZ®

SAR 56

www.sarsilmaz.com

ABDULLAH ŞENTÜRK
M5 Yayın Koordinatörü

SİSTEMLERİ

Bölgesindeki en güçlü donanmaya sahip olan Türkiye, muharebe sahasındaki bağımsızlığını sağlamak maksadıyla bütün alanlarda olduğu gibi Deniz Kuvvetleri bünyesindeki unsurlarında da millileşme çalışmalarına önem vermekte.

Günümüz füze teknolojilerinin gelişmesi, savaş gemilerinin çok yönlü saldırıların hedefi haline getirdi.

Bu gemi personelinin yaklaşmakta olan tehdide saniyeler içinde cevap vermesi anlamına geliyor. Bu nedenle, Savaş Yönetim Sistemleri'nin modernizasyonu, donanmalar için hayati önem taşıyor.

Lojistik, ateş gücünün menzili ve yapısal dayanım gibi nedenlerle tarihte çok uzun bir dönem boyunca görüş mesafesi içinde gerçekleşen deniz savaşları; uçağın harp sahasına girmesi, radarın ve diğer tespit sistemlerinin ortaya çıkması, uzun menzilli ve güdümlü mühimmatların görüş mesafesi dışına taşmasıyla beraber görüş ötesine taşındı. Bu ana kadar gemilerdeki Savaş Yönetim Sistemleri (SYS) basit bir taktik sahada hizmet verip, radardan gelen kısıtlı bilgilerin Savaş Harekât Merkezi (SHM) vasıtası ile gemi topuna iletilerek atış tanziminin sağlanmasında kullanıldı. Sonrasında su üstünden, havadan, su altından ve karadan gelen ve uzun menzilli silahların kullanıldığı saldırılar deniz muharebelerinde dengeleri tamamen değiştirdi. Füze teknolojisi de za-

manla çok ilerledi. Bu kapsamda füzeler radarda geç fark edilebilmek için su üstüne çok yakın uçuş (sea skimming), ses hızını aşan yüksek sürat, terminal safhada manevra yapabilmek gibi gemi personelinin reaksiyon süresini oldukça kısıtlayan ve zorlaştıran yetenekler kazandı. Ayrıca mühimmatların gelişmesiyle aynı anda farklı yönlerden satüre yani çoklu saldırıya da maruz kalan gemi personeli saniyelerle ölçülen zaman dilimlerinde tehdide cevap verme

ve taktik saha içindeki durumsal farkındalığını her koşulda en üst düzeyde tutmak zorunda kaldı. Falkland Savaşı bu doğrultuda, gelişmiş savaş sistemlerine olan gereksinimin denendiği en bariz örnek oldu. Havadan, su üstünden ve su altından tehdide maruz kalan ve aynı zamanda savaşmakla yükümlü tek gemi ve filolara sağladığı faydalarla Falkland muharebelerinde rüşünü ispat eden savaş sistemleri; bugünkü taktik saha içinde sağladığı avantajlarla köprü üstünün adeta sırtını dayadığı

kritik sistemler. *Bölgesindeki en güçlü donanmaya sahip olan Türkiye, muharebe sahasındaki bağımsızlığını sağlamak amacıyla bütün alanlarda olduğu gibi Deniz Kuvvetleri bünyesindeki unsurlarında da millileşme çalışmalarına önem vermekte. Bu kapsamda Türk Donanması, 1998-2003 yılları arasında Güvenlik Yardım Programı kapsamında ABD'den OHP (Oliver Hazard Perry) sınıfı 8 adet fırkateyni envanterine kattı. 1981 yılında ABD Donanması'nda hiz-

mete giren bu gemiler ikinci el olarak alındı ve envantere alındıktan sonra G (GABYA) sınıfı olarak adlandırıldı. Gemilerin oldukça eski olan Savaş Yönetim Sisteminin (SYS) milli olarak yenilenmesi amacıyla Deniz Kuvvetleri Araştırma Merkezi Komutanlığı (ARMERKOM) ile HAVELSAN; 2004 yılında imzalanan sözleşmeyle Savunma Sanayii Müsteşarlığı (2018'de Başkanlık oldu) tarafından görevlendirildi. GENESİS (Gemi Entegre Savaş İdare Sistemi) G-Sınıfı Fırkateyn Savaş Yönetim Sistemi Mo-

dernizasyon Programı olarak adlandırılan süreci ARMERKOM ve HAVELSAN, 2012 yılında başarı ile tamamladı. Ayrıca 2008 ve 2012 yılında imzalanan ek sözleşmelerle GENESİS SYS'nin yardımcı ve alt bileşenleri olarak GENESİS Veri Linkleri Sistemi (GVLS) ve üç boyutlu arama radarı gibi en-

tegrasyon faaliyetleri de gerçekleştirildi. GENESİS'in otomatik hedef tespit ve takip sistemi sayesinde mevcut tüm keşif gözetleme radarları için entegre otomatik radar tespit, takip ve veri birleştirme kabiliyeti oluşturuldu. Daha önce GABYA sınıfı gemilerde ayrıktaki PHALANX CIWS, CHAFF ve IFF (Dost-Düşman Sorgulama Sistemi) GENESİS'de birleştirildi. Yani GENESİS ile gemiler eskiye göre mevcut kabiliyetini çok daha efektif kullanır hale geldi. GENESİS SYS, Deniz Kuvvetleri

Komutanlığı'nın hareket gereksinimlerine göre otomatik ve komuta heyeti karar destekli durum ve tehdit değerlendirmesi yapmakta, hareket ortamında taktik üstünlüğü ele geçirmek üzere en uygun angajman planlamaları ile atış tanzimi yaparak su üstü harbi, denizaltı savunma harbi, hava savunma harbi ve elektronik harp görevlerine destek sağlamakta. GENESİS SYS ayrıca hareket sahasında taktik resmi tesis ederek, denizaltı savunma harbi, ileri keşif ve

**Dünyadaki en gelişmiş
SYS'lerden olan ADVENT,
kullanıcının hatasız
ve doğru karar vermesini
sağlayan, yeni silah ile
sensörlerin kullanımında
esnek bir yapıyı
hedefleyen bir mimariden
oluşuyor.
Sistem çoklu
görev profillerine ve
çeşitli platform tiplerine uyan
modüler bir yapıda
geliştirilmiş olup bu hali ile
platformdan
bağımsız.**

gözetleme amacı için platformlarda bulunması muhtemel deniz helikopterinin sevk ve idaresini sağlayabilecek destek fonksiyonlarına da sahip. Entegre Çoklu Veri Link kabiliyeti ile taktik resmin dost birliklere aktarılmasını sağlayarak platformun ihtiyaç duyacağı genel ve taktik seyir faaliyetlerine destek veren GENESİS SYS, gelişmiş otomatik tespit ve izleme sistemi ile otomatik reaksiyon yazılımı sayesinde gemisavar füzelerine

karşı karşı reaksiyon zamanını da azaltmakta. Bu başarı ile GENESİS, Türk milli korvet projesi MİLGEM'e de entegre edilerek dünyada çok az ülkenin sahip olduğu bir sistem olarak Türk savunma sanayisine kazandırıldı. GENESİS SYS'nin uyarlanmış bir versiyonu 2015-2015 yılları arasında Deniz Kuvvetleri envanterine giren TCG BAYRAKTAR ve SANCAKTAR Tank Çıkarma Gemilerine de entegre edildi. eniz Kuvvetlerinin öngörüsüyle ARMERKOM ve HAVELSAN 2020 yıllarda savaşların ağ merkezli hareket sayesinde kazanılacağı doktriniyle GENESİS'den daha yetenekli bir SYS geliştirmeye başladı. ADVENT (Ağ Destekli Veri Entegre) adı verilen bu SYS, 2019 yılında Deniz Kuvvetleri envanterine giren TCG KINALIADA ile kullanıma alındı. ADVENT SYS; tek gemi yerine kuvvet odaklı, ağ merkezli, hareketi destekleyen yeni nesil bir komuta ve kontrol sistemi. ADVENT SYS ile tam bütünleşik taktik veri linkleri (Link 11, Link 16 ve Link 22, SIMPLE, JREAP ve VMF) işlevlerine tüm operatör konsolları üzerinden erişim mümkün. Bu sayede bir deniz resmi veya hava resmi tüm unsurlar ile farklı link ağları üzerinden anlık olarak paylaşılıp, tedide karşı cevap tek bir elden ortak olarak cevap verilebiliyor. GENESİS SYS için 1.5 milyon kod yazılım yazılmışken ADVENT SYS için 6 milyon kod yazılım yazıldı. Dünyadaki en gelişmiş SYS'lerden olan ADVENT, kullanıcının hatasız ve doğru karar vermesini sağlayan, yeni silah ile sensörlerin kullanımında esnek bir yapıyı hedefleyen bir mimariden oluşuyor. Sistem, çoklu görev profillerine ve çeşitli platform tiplerine uyan modüler bir yapıda geliştirilmiş olup bu hali ile platformdan bağımsız. ADVENT SYS bu sayede hedeflenen su üstü, sualtı ve hava platformları ile kara tesislerine uy-

gun bir şekilde özelleştirilebilmekte. Bu kapsamda HAVELSAN, Deniz Karakol Uçakları için MARTI isimli ADVENT türevi bir SYS geliştirdi. P-235 MELTEM-II uçaklarına entegre edilen ve testleri devam eden MARTI ile Deniz Karakol Uçakları milli SYS'ye kavuşacak ve entegre ağına içine girmeleri sayesinde çok daha etkin görev yapabilir hale gelecek. Denizaltılar ise TÜBİTAK BİLGEM'in geliştirdiği ADVENT'in parçası olacak MÜREN SYS ile donatılıyor. Halihazırda AY sınıfı denizaltılar MÜREN-AY SYS'ye kavuştu. Preveze sınıfı denizaltılar için ise MÜREN-PREVEZE çalışmaları devam ediyor. 22 Kasım'da İstanbul Tersanesi Komutanlığı'nı ziyaret eden Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa VARANK MÜREN-PREVEZE SYS'nin ilk denizaltıya entegre edildiğini ve testlerin akabinde 2022 yılında kullanıma alınacağını açıkladı. ADVENT SYS'nin yaygınlaşması ile birlikte Deniz Kuvvetleri'nin tüm unsurları bir bendende toplanmış gibi hareket edecek. Örneğin MİLGEM İ (İSTİF) sınıfı fırkateynin komuta kontrol subayı gelen tehdide karşı ihtiyaç durumunda MİLGEM ADA sınıfı korvetin silah sistemlerini kullanabilecek. Aynı şekilde tüm su üstü, su altı ve hava unsurları birbirinin gözü ve kulağı olacak ve gördükleri duydukları her bilgiyi anlık olarak birbirlerine paylaşmış olacaklar. TCG KINALIADA'yı takiben TCG BURGAZADA, ANADOLU LHD, Denizde İkmal ve Muhabere Destek Gemisi , Test, Eğitim ve İstihbara Gemisi (UFUK), BURAK Sınıfı Korvet, Barbaros Sınıfı ve İ-Sınıfı Fırkateyn platformlarında da SYS olarak ADVENT kullanılacak. Ayrıca Pakistan Deniz Kuvvetleri'nin Türkiye'den tedarik edeceği 4 adet Fırkateyn üzerinde de ADVENT SYS olacak.

CATS

Elektro-Optik Keşif, Gözetleme ve Hedefleme Sistemi

CATS, İnsansız Hava Araçları (İHA) için geliştirilmiş olan, yüksek performanslı bir elektro-optik keşif, gözetleme ve hedefleme sistemidir. CATS sisteminde 3-5 mikrometre kızılötesi kamera, yüksek çözünürlüklü gündüz görüş kamerası, düşük ışık kamerası, lazer hedef işaretleyici, lazer mesafe ölçme birimi, lazer aydınlatma ve lazer noktalama birimi bulunmaktadır.

www.aselsan.com

aselsan

geleceğin savaş terminatör n

HABER MERKEZİ

“
**Amerikan yönetimi
öldürücü otonom silah
sistemleri'nin kontrol altına
alınmasını veya
yasaklanmasını öngören
anlaşmalara imza
atmayacağını resmen duyurdu.
Bu tercih,
önümüzdeki yılların
savaşlarında yapay zeka
destekli robot sistemlerin
kullanılacağını
önemli işareti olarak
değerlendirildi.**

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Başkanı Joe Biden'ın, “katil robotlara” karşı düzenlenen bir kampanyada imzacı olmayı red etmesi, geleceğin savaşları açısından yeni bir alarm doğmasına neden oldu. Bu konuda kampanya yürüten STK'lar, “sayısal insansızlaştırma” programları çerçevesinde geleceğin savaşlarında yıkım gücü çok yüksek robotların kullanılacağını ve bu yapıyla savaşların durdurulamaz kimlik kazanacağını savunuyorlar. Bu konuda açıklama yapan ABD Dışişleri Bakanlığı yetkilisi Joshua Dosorin, Lethal Autonomous Weapons Systems –LAWS (Öldürücü Otonom Silah Sistemleri) alanında bağlayıcı metinlere imza atmamayı tercih ettiklerini de duyurdu. Amerikan yönetimi, LAWS hakkında düzenlenen tüm moratoryumlara karşı çıkması ve “öldürücü robot sistemleri geliştirilmesine” ayırdığı yüksek bütçeler ile tanınıyor. Aslında robot sistemler, günümüzde insan tespiti ve yok etme alanlarında kullanılmaya başlanmış durumda. Bununla birlikte Yeni Zelanda örneğinde olduğu gibi pek çok ülke, bu sistemlerin

yasaklanmasını isteyen stratejiler de geliştiriyor. Uluslararası İnsan Hakları Gözlem Evi ve Harvard Hukuk Fakültesi Uluslararası İnsan Hakları Ünitesi, Birleşmiş Milletler'e sundukları son raporda, “Savaşlarda insan kaybını önlemek için geliştirilen robot sistemleri, insanlığın geleceği açısından tahmin edilemez büyüklükte bir tehdit oluşturmaktadır” denildi. Raporda, gelişen “yapay zeka” teknolojisi ve robotlara yüklenen programlar ile bir robota, bir insanı “öldürme veya sağ bırakma” kararı alma kapasitesi verildiği de vurgulandı. Elon Musk'ın başını çektiği bir grup teknoloji yatırımcısı, bundan yaklaşık dört yıl önce Birleşmiş Milletler'e sundukları raporlarda, devletlerin yapay zeka destekli savaşçı robot geliştirme programlarına son verilmesini istemişlerdi. Rapordaki, “Eğer otonom savaş birimlerinin üretilmesine izin verilirse, bu savaşların çok uzun ve çok yıkıcı olmasına yol açacaktır. Aynı zamanda bu teknoloji ve silah ürünlerinin zaman içinde terör gruplarının eline geçmesi, insanlığa karşı suç işleyen diktatörlükler tarafından da kullanılması kaçınıl-

BÜYÜK EF

SONU

Uzmanlar, Rusya'nın yeni geliştirdiği S-500 hava savunma sisteminin "görünmez savaş uçaklarına" dönük kapasitesi olduğu yolundaki iddiaların Amerikan savunma kurumlarında derin endişe yarattığında birleşiyorlar. S-500, F-35'i yakalar mı sorusu öne çıkıyor.

Amerika Birleşik devletler ve genel olarak NATO'nun "büyük Avrupalı orduları" olarak adlandırılan İngiliz-Fransız-İspanyol-İtalyan ordularını sinirli kılan gelişme, Rusya'nın hava savunma sistemlerinde vardığı belirleyici rol oldu. Her biri yaklaşık 78 milyon Dolar değerinde F-35'lerin, Rusya'nın güçlü savunma sistemi S-400'ün kapasitesini uzaya kadar taşıyan yeni S-500 hava savunma sisteminin tehdidi altında olacağı düşüncesi gerginliği tırmandıran ana unsur olarak görülüyor.

Amerikan yönetimi, uzun yıllardır adı konulmamış bir silah ambargosu uyguladığı Türkiye'nin, sonuçta, Rusya'dan S-400 almasına gösterdiği tepkiyle dikkat çekti. Türkiye, kurucusu olduğu F-35 üretim konsorsiyumundan çıkarıldı, 1 milyar 400 milyon Dolar'lık ödemesine rağmen, bu savaş uçakları Türk Hava Kuvvetleri'ne teslim edilmedi. Yapılan analizler, Rusya'nın yakın bir gelecekte hem kendi ordusunda hem de silah pazarında kullanacağı S-500'lerin F-35'lerin "radarda görünmez özelliklerine" ağır bir darbe vuracağı yönün-

de. S-500 hava savunma sistemi, halen görevde bulunan A-135 sisteminin yerine geliştirilen ve ana hedefi, günümüzde kullanılmakta olan en gelişmiş hava savunma sistemi olarak adlandırılan S-400 hava savunma sistemlerinin yerine geçmesi olan askeri teknoloji açısından en gelişmiş hava savunma sistemidir. Üretim çalışmalarına 2009 yılında başlandı, üretim planlaması 2014 itibarıyla seri üretime geçilmeydi fakat bir çok sorun bu üretimin ertelenmesine neden oldu. 55R6M (Triumfator-M) veya "Promotey" ("Pro-

ESANENİN MUMU?

S-500'ün sahip olduğu radar sistemlerinin analizi, bu sistemin çok yüksek müdahale refleksi de göz önünde bulundurularak F-35'ler için ciddi bir tehdit oluşturacağını işaret ediyor.

metheus") olarak da adlandırılan sistem, bugüne kadar üretilmiş en güçlü hava savunma sistemi olarak şimdiden adlandırılmış durumda. İHA-SİHA'lardan beşinci nesil savaş uçaklarına veya hipersonik ve balistik füze saldırılarına karşı 600 km. menzilden hatasız müdahalede bulunma kapasitesi olan S-500'ün, düşük yörüngeli uydular veya uzaydan gelecek tehditlere karşı da kullanılabilceği biliniyor. Rusya Savunma Bakanlığı açıklamasında sistemi şöyle tarif etti: S-500 hava savunma sistemi analog teknolojilerden arınmış, hava-

dan gelebilecek tüm tehditleri, yapısına ve süratine bağlı kalmaksızın yok edebilecek bir kapasite ile oluşturulmuştur. Fiziki olarak değerlendirildiğinde bu sistemin, bir önceki S-400'e göre füzelerinin daha büyük olduğu fakat buna rağmen yine de hareketli sistem olarak kullanılabildiği oldu. Bu nedenle, gerekli görüldüğü yer yere kolay taşınabilen ama ağır bir sistemden söz ediyoruz. Teknolojik olarak S-500 platformu, aynı anda 10 hipersonik hedefi takip edebilmekte, bu takip, uzay sınırında, yakın 2 bin km yükseklikte de gerçekleşebil-

mektedir. Sistem, saatte 23 bin 170 km. sürata ulaşabilen tüm hava unsurlarını takip ve yok etme gücünü elinde bulunduruyor. Sistemde, 1N6A(M) muharebe düzenleme radarı, modifiye edilmiş)6L6-Tsp tespit radarı ile birlikte yeni tip 76T6 ve 77T6-ABM müdahale radarlarını barındırıyor. Rusya bu sistemi, 2025 itibariyle seri üretilip satışını planlıyor. Rus silah sistemleri ihraç şirketi Rosoboron'un CEO'su Alexander Mikheev, halen satış için gerekli lisansın çıkmadığını fakat yakın bir gelecekte gereken düzenlemelerin yapılacağını

**Bu menzil,
S-400'ün sahip
olduğu menziden
80 km daha uzun
mesafeyi içeriyor.**

**Aynı zamanda,
uçan bir hedefe karşı müdahale
süresinin 3 saniyeye
inmesi nedeniyle
S-400'ten daha hızlı bir sistem
olarak kabul ediliyor.**

açıkladı. Mikheev şu an, Rusya'nın Pantir-S1 ve S-400 hava savunma sistemleri satışını sürdürdüğünü de hatırlattı. S-500, aslında Moskova 2020 Savunma Fuarı'nda yaptığı gösteride, 481 km. menzildeki bir uçan hedefi tespit edip vurmasıyla dikkat çekmişti. Bu menzil, halen S-400'ün sahip olduğu menzilin yaklaşık 80 km. daha uzun mesafeyi içeriyor. Aynı zamanda, uçan bir hedefe karşı müdahale süresinin 3 saniyeye inmesi nedeniyle S-400'ten daha hızlı bir sistem olarak kabul ediliyor. Türkiye'nin satın almasıyla NATO'da büyük hoşnutsuzluk doğmasına neden olan S-400'ten sonra bu sistemin tam anlamıyla devreye girmesiyle, hava muharebe sistemlerine ilişkin yeni bir stratejinin doğması kaçınılmaz görünüyor. Rusya'nın sahip olduğu "Podsolnukh" tipi radarların "görünmeyen" savaş uçaklarının tespitinde önemli rol oynadığına ilişkin ama tam olarak doğrulanmamış bilgiler, S-500'un, Amerika'nın geliştirdiği F-35'lere dönük büyük bir tehdit oluşturduğunu ileri sürüyor...

HIZLI REFLEKSİ OLAN SİSTEM YAKALAYABİLİR

Radar ve kızılötesi sistemlere karşı korunmuş görünmeyen savaş uçaklarının ana özelliği, mühimmatlarını gövdenin içindeki kapalı depolarda taşımalarıdır; uçak, füzesini kullanacağı sırada depoların kapağı açılır ve çok kısa bir süre içinde görüntü değişir, bir tür uç verir. S-500 hava savunma sisteminin 3 saniyeden biraz daha az süren bu süre için-

de F-35'i yakalayabileceği ve aynı süratle tepki vereceği belirtiliyor. Yugoslavya savaşı sırasında Sırbistan hava sahasına giren Amerikan Hava Kuvvetleri'ne bağlı "görünmez" kimlikli bir F-117A tipi savaş uçağı, Rus yapımı S-125 Neva/Pechora karadan havaya savunma sisteminin hedefi olmuş, pilotu son anda paraşütiyle kurtulma şansı yakalamıştı. Bu uçağı eşlik eden ikinci bir uçağın da yaralı olarak üssüne döndüğü biliniyor. Bu olayda, Sovyet yapımı hava savunma sisteminin teknik özelliklerinin yanında, söz konusu harekatta F-117A savaş uçaklarından birinin aynı rotayı iki kez kullanması gibi farklı unsurlar da önemli rol oynamıştı, bununla birlikte, gerekli radar düzenlemeleri yapıldığı takdirde eski bir Sovyet sisteminin bile gelişmiş bir savaş uçağını yakalayabilmesi, bugünün tartışmalarına da önemli ışık tutuyor. S-500 sisteminin içindeki 96L6-TsP bandındaki takip radarı 4-8 gigahertz mikrodalga spektrumu içinde çalışan bir sistem, bu daha çok, uydu sistemleri için kullanılan bir alan fakat sisteme, balistik/hipersonik füzeler ile çok yüksek irtifada uçan uçakları tespit imkanı sağlıyor. Ama sistemin en önemli parçası 76T6 müdahale radarı. Bu radar, en alçak irtifadan uçabilen en yüksek teknoloji ürünü hava sistemlerini tespit etmekte mahir bir kimlik taşıyor. Bu radarın özellikle mühimmat depolarının kapağını açtığı an F-35'i tespit edeceği, ileri sürülen konular başında geliyor.

İllüstrasyon Local Works

MONZA®

Maceranın peşinden git!

monzarifle.com

 Istanbul Silah®

YUSUF ALABARDA
M5 Ankara Temsilcisi

AMERİKA HİNDİSTAN'I DA CAATSA KAPSAMINA ALIR MI?

Hindistan, elinde daha çok iptidai denebilecek karmaşık hava savunma sistemleri olan bir ülke. Ayrıca, çok katmanlı ve entegre bir hava savunma ağı oluşturabilmiş de değil. İşte bu durumdaki Hindistan, şimdi Çin ve Pakistan kaynaklı tehditlere karşı, 5,4 milyar \$ karşılığında Rusya'dan S-400 hava savunma sistemlerini tedarik ediyor.

Hindistan'ın Rusya'dan tedarik ettiği S-400 hava savunma sistemleri Hindistan'a ulaşınca kadar, ABD aklının konuyu soğutmaya bırakacağı ve bu esnada da CAATSA'nın Hindistan'a neden uygulanmaması gerektiğine dair neşriyatın bolca yazılıp çizileceğini öngörebiliriz.

Pandemi kaynaklı küresel ekonomik sıkıntılara ve dünya ekonomisindeki küçülmeye rağmen, dünya silah pazarı her geçen yıl daha da büyümekte. SIPRI 2020 raporuna göre, dünyadaki askeri harcamalar 1988 yılından bu yana ilk kez yaklaşık 2 trilyon \$ civarında bir büyüklüğe ulaştı. Türkiye de yaptığı askeri harcamalar ile 40 ülke içerisinde 16'ncı sıraya yerleşti. Bu sıralama aslında Türkiye'nin küresel ölçekteki ekonomik büyüklüğü ile mütenezip. Türkiye'nin savunma harcamaları içinde önemli bir paya sahip olan S-400 hava savunma sistemleri tedarik edildiğinden bu yana, ABD ve Türkiye arasındaki gergin ortam bir türlü olması gereken seviyeye gelemiyor; sanırım uzun bir süre daha bu ilişkilerin seyrinde kayda değer bir değişim de olmayacak. Ülke liderlerinin baş başa yaptığı görüşmelerde, iki ülke arasındaki krizin ateşine yakıt dökecek söylemlerden kaçınma konusunda mutabık

kalındığı dillendirilse de, ana ihtilaf konuları halledilmediği sürece ilişkilerin seyrine girmesi de pek mümkün gözüküyor. S-400 hava savunma sistemlerinin tedarik edilmesi sonrası ABD tarafından Türkiye'ye 'ABD'nin Ha-sımlarıyla Yaptırımlar Yoluyla Mücadele Etme Yasası' olarak bilinen (CAATSA) kapsamında yaptırımlar uygulanmaya başladı. Her ne kadar Türkiye'nin S-400 sistemlerini satın aldığını ilan ettiği tarih olan Temmuz 2017'de CAATSA henüz yürürlükte olan bir yasa statüsünde olmasa da, ABD yasa hükümlerini geriye doğru yürütmekte bir beis görmedi. ABD, CAATSA yaptırımlarını uygulamakla kalmadı, aynı zamanda teknik anlamda doğruluğu ispatlanmayan gerekçeleri ileri sürerek Türkiye'yi F35 Müsterek Taarruz Uçağı projesinden de çıkardı. ABD yönetimleri 1947 yılında başlayan Truman yardımlarından bu yana, Türkiye'ye zaman zaman ambargo uygulamaktan, başkanları eliyle mektuplar göndererek tehdit etmekten; terör ile mücadelesinde acısını paylaştığını beyan etmesine rağmen, en temel terör ile mücadele ekipmanlarını dahi satmaktan imtina eden bir ülke olageldi. Kuşkusuz bunda Türkiye'nin siyaseten geçirdiği istikrarsız yılların, her on yıla sığdırılmış askeri darbelerin, kötü ekonomik koşulların ve iki kutuplu dünya düzeninin rolü oldukça büyük. Şimdi dünyanın gündeminde Hindistan'ın

Rusya, ABD'ye karşı oluşmuş Avrasya İttifakı'nda Çin ile birlikte hareket ediyor; ancak Hindistan ile olan ilişkileri de güçlendiriyor. Rusya, Çin Hava Kuvvetleri'ne karşı gücü savunma sistemini kendi ülkesinden alırken, Modi-Putin ikilisi de ekonomik ilişkileri geliştiren bir süreç yaratıyorlar.

Rusya'dan satın almak istediği S-400 hava savunma sistemleri var. Türkiye gibi bir müttefikine Rusya'dan savunma sanayisi ürünleri alarak ABD'nin hasımlarını güçlendirdiği iddiasıyla yaptırımlar uygulayan ve konuyla alakasız bir şekilde Türkiye'yi F-35 Müşterek Taarruz Uçak programından çıkaran ABD, Türkiye'nin iki katı değerinde bir alım yaparak CAATSA kapsamına giren Hindistan'a da yaptırım uygulayacak mı?

HİNDİSTAN NEDEN S-400 SİSTEMLERİNE İHTİYAÇ DUYUYOR?

Öncelikle Hindistan açısından Rus savunma sanayii ürünlerini tedarik etmek ve silahlı kuvvetler envanterinde bulundurmak çok şaşılası bir durum değil. Hindistan uzun zamandan bu yana Rus savunma sanayi ürünlerini kullanan bir ülke. Hindistan silahlı kuvvetlerinin envanterinde T90 ve T72 tanklarından, SU-30 uçaklarına kadar

çok geniş bir yelpazede Rus savunma sanayi ürünleri mevcut. Yapılan birçok değerlendirmeye göre, ülke savunma mimarisi %80'den fazla Rus savunma sanayi ekipmanı ile teçhiz edilmiş bir vaziyette. Bunun dışında Çin ve Pakistan gibi iki nükleer güç ve güçlü hava kuvvetlerine sahip ülke tarafından çevrili olan Hindistan, güçlü bir hava savunma sistemi oluşturamadığı takdirde hava kuvvetlerinin sahadaki otonomisinin oldukça kısıtlanacağını biliyor. Bu yüzden alınacak S-400 hava savunma sistemleri ile ülke hava sahasına giriş yapacak düşman hava unsurlarını son derece tahdit etmek istiyor.

HİNDİSTAN'IN HAVA SAVUNMASINDA KULLANILAN SİSTEMLER NELERİ İHTİVA EDİYOR?

Elbette bu soruyu yanıtlamaksızın Hindistan'ın S-400 hava savunma sistemlerine neden ihtiyaç duyduğu ve Türkiye

ile olan mukayesesine dair yapacağımız değerlendirmeler nakıs olurdu. Hindistan, çok katmanlı hava savunma sistemini kurgulamak için uzunca bir zamandan bu yana bir program geliştirmeye gayret ediyor; lakin elindeki sistemler göz önüne alındığında yine de S-400 hava savunma sistemlerinin alternatifi olacak stratejik nitelikte bir silah sisteminden halihazırda yoksun bir ülke. Prithvi Hava Savunma Sistemi (Balistik füzelere karşı geliştirilen, 300km -2000km arasında azami menzili, 80 km azami irtifa kapasitesi olan orta menzilli balistik füzelere karşı geliştirilmiş bir sistem. Füze önleme kapasitesindeki sorunlar ile, sıvı yakıt ile bağlantılı problemler nedeniyle Hindistan tarafından çok fazla bilgi paylaşılmayan bir sistem.) S-125 Pechora (Hindistan silahlı kuvvetler envanterinde bulunan ve karadan havaya fırlatılan bir diğer sistem olan Pechora, uzunca

bir zamandan bu yana Hindistan ordusunda en yaygın kullanılan Rus orijinli hava savunma sistemi. Sistemin azami menzili 30 km, azami irtifası ise 20 km'den daha az.)

Akash (Orta irtifada kullanılan ve azami menzili 45 km, azami irtifası 18 km olan bir hava savunma sistemi. Zırhlı araçlar üzerinden atılabilen ve 60 kg civarında bir harp başlığı taşıyan bu sistem uzunca bir zamandan bu yana Hindistan ordusunda kullanılmaktadır.) Barak 8 LR-SAM (İsrail-Hint ortak yapımı olan uzun

se hızda reaksiyon gösterebilen ve kritik tesis ve üslerin korunmasında düşman hava unsurlarına karşı kullanılan bir sistem. Sistemin farklı versiyonları olmakla birlikte azami menzili 20 km, azami irtifası da yaklaşık 9 km olarak bilinmektedir.) Ayrıca bunların dışında QRSAM ve S-200 orta menzilli hava savunma sistemleri, Sovyet yapımı ve kundağı motorlu Z 23 Shilka, Tunguska ve Strela 10 tipi muhtelif hava savunma sistemleri ile, omuzdan atılan, seyyar, çok kısa menzilli Stinger ve Igla-S hava savunma sistemleri de Hindistan ordusunun envanterinde bulunmaktadır. Buradan da anlayabiliyoruz ki Hindistan, elinde daha çok iptidai denebilecek karmaşık hava savunma sistemleri olan bir ülke. Ayrıca, çok katmanlı ve entegre bir hava savunma ağı oluşturabilmiş de değil. İşte bu durumdaki Hindistan, şimdi Çin ve Pakistan kaynaklı tehditlere karşı, 5,4 milyar \$ karşılığında Rusya'dan S-400 hava savunma sistemlerini tedarik ediyor. S-400 sistemleri, Hindistan gibi çok büyük bir kıta devletin hava savunma ihtiyaçlarını tek başına karşılayabilecek mi ya da Hindistan kendi geliştirdiği/geliştireceği sistemler ile ağ tabanlı ve çok katmanlı hava savunma alt yapısını oluşturabilecek mi şimdilik bilemiyoruz.

ABD HİNDİSTAN'I CAATSA KAPSAMINA ALACAK MI?

Hindistan'ın S-400 sistemlerini alması durumunda, kendisine ABD tarafından CAATSA yaptırımları uygulanacak mı şu anda bilinmiyor. Fakat ABD'nin S-400 alımı üzerinden Türkiye'ye uyguladığı CAATSA yaptırımlarını Hindistan'a uygulamaması için, içerideki düşünce kuruluşları ve medyasında yoğun bir şekilde yazılar yayınlanmaya çoktan başlamış bile. ABD'li uzmanlar, Hindis-

tan'ın CAATSA yaptırımları ile karşı karşıya kalmayacağını Mondî hükümetinin kulağına çoktan fısıldanmış olduğunu şimdiden yazıp çizmekte. Dostlar alışverişte görsün misali aksini söyleyenler olsa da genel kanı bu şekilde. Türkiye'nin ortaya koyması muhtemel tepkinin önünü almak maksadıyla şimdiden kalem oynatan ve kelimeler edenleri şu üç grupta toplayabiliriz.

1. Biden yönetiminin konuşan ağız niteliğindeki kalemler,
2. İsrail ve Hint lobisi,
3. Son zamanlarda kendilerini tanımlama biçimini Türkiye düşmanlığı üzerine inşa edenler.

Bu grupların kullandıkları argümanlar ise;

♦ Hindistan'ın uzunca bir zamandan bu yana Sovyet ve Rus silah sistemi kullandığı, dolayısıyla farklı bir sistemin tedarik etmesinin getireceği uyum ve maliyetin Hindistan tarafından dikkate alınmasının çok normal olduğu,

♦ Hindistan'ın bir NATO üyesi olmadığını, dolayısıyla NATO dışındaki ülkelere silah sistemleri tedarik etmesinin anlaşılır olduğu,

♦ Çin'in çevrenin siyasetinde Hindistan ile iş birliğinin son derece elzem olmasından mütevellit, CAATSA yaptırımlarının Hindistan'ı Rusya'ya yaklaştıracak, hatta bu durumunun ABD-Hindistan ilişkilerinde ABD çıkarları aleyhinde ölümcül sonuçlar doğurabileceği,

♦ Afganistan'ı terk eden ABD'nin bu coğrafyada küresel terör ile olan mücadelesinde Hindistan'a hâlâ çok ihtiyaç duyacağı,

• Hindistan'ın ABD'nin küresel teröre karşı verdiği mücadelede çok önemli katkılar sunduğu,

Hint lobisinin başat isimleri arasında Trump yönetiminin BM nezdindeki

Hindistan'ın S-400 sistemlerini alması durumunda, kendisine ABD tarafından CAATSA yaptırımları uygulanacak mı şu anda bilinmiyor. Fakat ABD'nin S-400 alımı üzerinden Türkiye'ye uyguladığı CAATSA yaptırımlarını Hindistan'a uygulamaması için, içerideki düşünce kuruluşları ve medyasında yoğun bir şekilde yazılar yayınlanmaya çoktan başlamış bile.

menzilli, karadan havaya kullanılan bu sistem, tüm düşman uçak, helikopter, gemi savar füzeleri, S-İHA, seyir füzele-ri ile balistik füzelere karşı etkin olduğu bilinen bir sistem. Azami menzili 100 km, azami irtifası ise 16 km olduğu duyurulan bu sistemin, Hindistan ile Çin arasındaki son gerginlikte, Çin'den gelecek tehditleri bertaraf etmek maksadıyla Ladakh bölgesinde konuşlandırıldığı bilinmektedir. Spyder (İsrail yapımı ve alçak irtifa hava savunma sistemi olan Spyder, ani gelişen tehditlere karşı yük-

büyükelçisi olan Pencap orijinli Sih bir aileden gelen Nikki Haley ile Afro-Hintli bir aileden gelen Biden yönetiminin başkan yardımcısı Kamala Harris gibi isimler dikkat çekiyor. Nikki Halley'in 25 Ekim 2021 tarihinde Foreign Policy dergisi için kaleme aldığı yazı adeta 'Hindistan'a Övgü' isimli bir eser niteliğinde. Bunun dışında son zamanlarda etkin onlarca yazılı ve görsel medya organında, Hindistan'a neden CAATSA yaptırımlarının uygulanmaması gerektiğine dair birçok yayın ve haber yapılmaya devam ediyor. Bu değerlendirmelerin kahir ekseriyetinin Hindistan'ın S-400 sistemleri almasının yukarıda özetlediğim gerekçelerden dolayı uygun olduğu, uyumlu olduğu ve meşru olduğu (consistent, legitimate, appropriate) cümleleri ile son buluyor.

♦ Turnusol kâğıdı vazifesi görececek. Elbette ortaya koyulan argümanlar Hindistan'a neden CAATSA uygulanmaması konusunda temelden oldukça yoksun argümanlar.

♦ 'Hindistan'ın etrafındaki tehditler ile mücadele ettiği' gerekçesi tereddütsüz Türkiye açısından da geçerli olan bir durum.

♦ Hindistan'ın NATO üyesi olmaması bu durumu rasyonel hale getirmez, zira Türkiye'nin NATO üyeliği kapsamında kendisini bağlayan tek bir satır yasal NATO mevzuatının olmadığı, tüm NATO ülkelerince bilinen bir husus. Ayrıca CAATSA'nın içeriğinde 'NATO üyesi olmadığı takdirde' diyen bir istisna getirilmediği de aşikâr.

♦ Hindistan'ın küresel terör ile olan mücadelesinde ABD'ye destek veren bir ülke olduğu argümanı ise, Türkiye'nin küresel terör ile verdiği mücadeleye karşı ABD aklının nasıl körleştiğinin en büyük kanıtıdır. Bunun dışında Türkiye'nin terör ile olan mücadelesinde teröre karşı kullanılan en temel silah sistemlerini (SİHA, Süper Cobra helikopterleri vb.) Türkiye'ye satmayan ABD'nin, terörle mücadelede ittifak içinde olmaktan ne anladığı da izaha muhtaçtır.

SONUÇ

Hindistan'ın Rusya'dan tedarik ettiği S-400 hava savunma sistemleri Hindistan'a ulaşınca kadar geçecek zaman içinde, ABD aklının konuyu soğutmaya bırakacağı ve bu esnada da CAATSA'nın

Hindistan'a neden uygulanmaması gerektiğine dair neşriyatın bolca yazılıp çizileceğini öngörebiliriz. S-400'lerin Hindistan'a ulaşmasından sonra ise, mezkûr sistemlerin özellikle Pakistan'a karşı etkin bir şekilde kullanımının önünü açmak maksadıyla, İsrail lobisinin ABD karar mekanizmaları nezdinde yoğun lobi faaliyeti gerçekleştireceğini değerlendirebiliriz. CAATSA, tüm bu şartlar altında uygulansa dahi, ilgili CAATSA maddeleri içinden göstermelik birkaç maddenin seçileceğini de söylemek oldukça mümkündür. Hindistan'ın S-400 sistemlerini tedarik etme kararı sonrası ortaya konulan ABD söylemleri, aslında ABD'nin son 75 seneden bu yana Türkiye'yi eldeki kuş olarak gördüğüne dair bir turnusol kâğıdı vazifesi görmüştür, görmeye de devam edecektir. Her ne kadar Biden yönetimi Türkiye'deki milli iradeyi yok sayarcasına, ülkede seçilmiş bir hükümeti nasıl değiştireceklerine dair kabul edilmesi mümkün olmayan anti demokratik açıklamalar yapsa da bu anakronik ruh haliyle devam ettikleri takdirde, Türkiye'nin ABD açısından bırakın eldeki kuş olmasını, daldaki kuş dahi olmadığını idrak edecektir.

İllüstrasyon Local Works

TÜRK

SAVUNMA SANAYİNİN
DİNAMİK GÜCÜ

THE DYNAMIC POWER OF THE TURKISH DEFENCE INDUSTRY

KATMERCİLER

katmerciler.com.tr

Twitter Instagram YouTube Facebook / KatmercilerAS

METAŞ kurucusu Metin Aktaş;
Özellikle, ülke çapındaki
sivil veya askeri kantinlerin,
yani personelin günlük
ihtiyaçlarını sağlamakla görevli
kurumların acil ihtiyaçlar
tedarikinde yaşadığı
sıkıntıları bilerek
adımlarını atmayı
tercih etti.

Türk güvenlik güçlerinin tedarik zincirinde artan payı ile dikkat çeken METAŞ, başarının, “detayda” gizlendiğini gösteren özel bir örnek. Türkiye’nin kantinlerinde talep edilen ürünlerin hızlı tedarikini, bu topraklardaki üretim anlayışı ile karşılamak stratejik anlam taşıyor.

TEDARİK ZİNCİRİNDE KARARLI YERLİ ÜRETİM METAŞ

Metin Aktaş, bir TSK emeklisi... Emekli oldu, elindeki birikimiyle ordu bünyesinde geçmiş yılların kendisine kazandırdığı geniş bilgi ve tecrübeyi birleştirmeyi tercih etti. O, bir ordunun nerede ihtiyaçlarının doğacağını, bu ihtiyaçların hızlı karşılanmasının da o ordunun genel moral gücünü nasıl artıracığını çok iyi biliyordu.

Türkiye’nin milli bekası için büyük bir mücadeleyi sergileyen güvenlik güçlerimizin ihtiyaçlarını sağlamakta milli-yerli kimlik, nerede başlar nerede biter? Cevabı kolay bir soru bu. TSK, Jandarma, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı. Yani, Türkiye’nin iç-dış milli güvenliği için 7 gün 24 saat nöbette olan tüm unsurların bütün ihtiyaçları milli-yerli imkanlar ile sağlandığı anda hedefe ulaşılmış demektir. Türkiye, NATO’nun ikinci kalabalık, dünyanın da seçkin orduları arasında yer alan Türk Silahlı Kuvvetleri’nin temel ihtiyaçlarının yüzde 20 oranında milli imkanlarla karşılandığı günlerden bugünlere geldi... TSK’nın ihtiyaçlarının yüzde 70’inin bu topraklarda karşılanıyor olmasının stratejik üstünlüğünü, günümüzde her alanda yaşıyoruz. Bir ordunun ana ihtiyaçları, zırhlı araçlar, taarruz helikopterleri, hızlı sahil muhafaz botları, MİLGEM’ler veya İHA-SİHA’lardan

ibaret değildir. Bir ordunun lojistik imkanları, detayların düzenli olarak sağlanmasıyla şekillenir. Metin Aktaş, bir TSK emeklisi. Emekli oldu, elindeki birikimiyle ordu bünyesinde geçmiş yılların kendisine kazandırdığı geniş bilgi ve tecrübeyi birleştirmeyi tercih etti... O, bir ordunun nerede ihtiyaçlarının doğacağını, bu ihtiyaçların hızlı karşılanmasının da o ordunun genel moral gücünü nasıl artıracığını çok iyi biliyordu. Özellikle, ülke çapındaki sivil veya askeri kantinlerin, yani personelin günlük ihtiyaçlarını sağlamakla görevli kurumların acil ihtiyaçlar tedarikinde yaşadığı sıkıntıları bilerek adımlarını

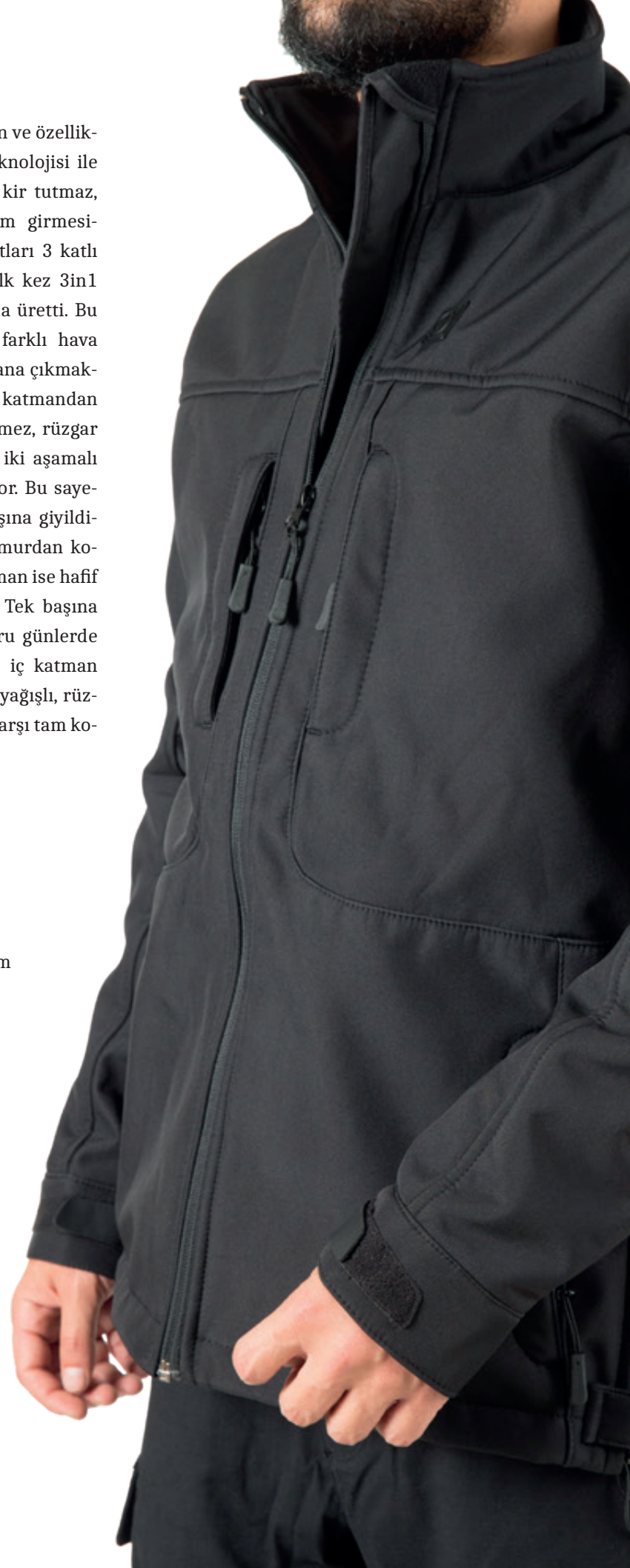

atmayı tercih etti. METAŞ iç ve Dış Ticaret Ltd.Şti. 2005 yılında Ankara’nın Emek semtinde işte böyle bir bilinçle ve uzman ekipleri bir araya getirerek kuruldu. Geniş ürün yelpazesi ile, ihtiyaç duyulan her türlü ürünlerin model, renk ve beden çeşitleri bulunmasının yanı sıra, istenilen malzeme yapısı ve modelde ürün üretimleri de profesyonel METAŞ ekibi tarafından yaptırılıyor. Askeri malzeme ve savunma sanayi alanında, sağlam ve hızlı adımlarla ilerlemekte olan METAŞ, teknolojik değişim ve gelişimleri güncel hayata yansıtarak her geçen gün ürün yelpazesine yenilerini eklemekte. Yerli üretimi cazip hale getirmeyi ilke edinen METAŞ, ürünlerini, MT-TACT ve ALPHAWOLF markasıyla üretiyor. Şirket, pantolon ve gömlek üretiminde Ripstop kumaş kullanıyor. Ripstop kelimesinin anlamı İngilizcede yırtılmaz demek. Dolayısıyla bu kumaş da yırtılmaz kumaş olarak bilinmekte. Yırtılmaz oluşu Ripstop’u diğer kumaş-

lardan ayıran en önemli özellik. Yırtılmaz yapı, üretimde kullanılan özel örgü tekniğiyle ortaya çıkmakta. Ripstop kumaşın örgüsünde iplikler, çapraz ve sıkı şekilde konumlanıyor. Bu teknik, kumaş üzerinde minik kare desenler meydana getiriyor. Böylece kare şeklindeki dokuma hücreleri, delinme gibi durumlarda deliğin büyümesini engelliyor. Tabiatın zorlayıcı koşullarına karşı mücadeleyi gerektiren durumlarda da ripstop kumaşla karşılaşıyoruz. Doğa sporları ve kamp için gerekli donanımda ripstop kumaş, delinme ve kesilmeye direncin yanı sıra, rüzgâr, yağış ve soğuğa karşı da koruma sağlıyor. METAS, Ripstop kumaşlarında yağ itici kir itici ve su itici apre de kullanıyor. Firma ayrıca tüm kumaşlarında reaktif boya yerine Idanthren boya uygulaması yapıyor. Bu sayede özellikle koyu renklerde solma olasılığını ortadan kaldırıyor. METAS'ın pantolon ve gömlek modelleri özellikle koruma ekipleri olmak üzere emniyet ve askeri güçlerin ihtiyaç duyduğu tüm özellikleri karşılar nitelikte. METAS'ın Softshell mont grubundan kullanmış olduğu kumaşlar ise kış aylarında çok tercih edilen özel bir kumaş. Bu kumaş, 10000 mm su basıncına dayanıklı, Membran kaplamalı ve nefes alabilir 3 katlı bir kumaş. Kumaş ve poların arasında membran bulunuyor. Softshell kumaştan üretilen ürünler sıcak tutar, su geçirmez, hafif ve likralı olduğu için hareket sıkıntısı yaşatmıyor. METAS'ın bir diğer ürün grubu olan kabanlarında amaç görevli personelin tüm zorlu hava şartında soğuktan, rüzgârdan, yağmurdan korunmalarını sağlamak. Rüzgar ve su geçirmez yapıdaki kumaş (10.000

mm su sütunu) kullanılan ve özellikle, Bionic-Finish® Eco teknolojisi ile üretilen kabanlar su ve kir tutmaz, Kabanlarda kumaşa nem girmesini önlemek için dikiş altları 3 katlı bantlı. METAS, bu yıl ilk kez 3in1 özelliğe sahip kabanlarda üretti. Bu kabanlar iki mont, üç farklı hava şartı düşüncesi ile ön plana çıkmakta. 3in1 kaban dış ve iç katmandan oluşuyor. Dışta, su geçirmez, rüzgar geçirmez ve nefes alan, iki aşamalı mttech katman bulunuyor. Bu sayede ılık havalarda tek başına giyildiğinde rüzgardan ve yağmurdan koruma sağlamakta. İç katman ise hafif ve sentetik izolasyonlu. Tek başına giyildiğinde serin ve kuru günlerde sıcaklık sağlıyor. Dış ve iç katman birtilimde giyildiklerinde yağışlı, rüzgarlı ve soğuk havalara karşı tam koruma sağlıyor.

GMK Bulvarı No:100/A
Maltepe/Çankaya
ANKARA
Telefon
+90 312 221 1373
<https://www.mt-tact.com>

YENİLİKÇİ & İLERİ TEKNOLOJİLER

Katılım Girişim Sermayesi Yatırım Fonu

YİFT (GYSF) Yapısı

*Savunma
sanayinde kritik,
yenilikçi ve ileri
teknolojilerde
yerli ve milli bir
yatırım kanalı*

YENİLİKÇİ VE İLERİ TEKNOLOJİLER KATILIM GİRİŞİM SERMAYESİ YATIRIM FONU (GYSF);

Savunma Sanayii Başkanlığı himayelerinde, SSTEK liderliğinde, Vakıf Katılım Bankası AŞ, Ziraat Katılım Bankası AŞ, Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası AŞ ortaklığı ile kurulmuştur.

Fonumuz, başta savunma sanayi olmak üzere yenilikçi ve ileri teknolojiler üzerine çalışan girişim, girişimci ve firmalara destek olmak amacı ile kurulmuştur. GYSF, ülkemizin kalkınmasına katkı sağlamak için, ticari katma değeri yüksek teknoloji üreten yenilikçi şirketlere yatırım ve ortaklık yapmaktadır.

Yüksek teknoloji ve savunma sanayi odaklı üretimi hedefleyen, ihracatı artırma ve ithal ikamesi potansiyeli yüksek şirketlerimize kaynak yatırımı yaratmak amacı ile "Yenilikçi ve İleri Teknolojiler Katılım Girişim Sermayesi Yatırım Fonu" faaliyetlerine başlamıştır.

Savunma sanayi başta olmak üzere her alandaki ileri ve yenilikçi teknolojilere destek sağlanmaktadır.

Savunma sanayimizin dışa bağımlılığının azaltılmasına katkı sağlamak, özellikle yenilikçi ve ileri teknolojilere bütünüyle odaklanmak, girişimlerimizin önünü açmak, onlara kaynak sağlamak amaçlanmaktadır.

Fon ile yerli ve milli üretim hedeflerinin desteklenmesiyle orantılı olarak, sadece iç kullanımı değil önemli ölçüde dış pazarı hedefleyen bir yola çıkacağız.

“SSTEK ve Katılım Finans Kurumlarının ana yatırımcı olarak yer aldığı Yenilikçi ve İleri Teknolojiler Fonumuz, Katılım Finans ilke ve prensiplerine (Muşaraka*) ve SPK mevzuatına göre Kalkınma Girişim Sermayesi Portföy Yönetim Şirketi tarafından kurulmuş ve yönetilmektedir.”

Geçmişten günümüz dünyasına

548 yıllık fikir

TANKLAR

54 ARALIK 2021

CENGİZ BÜYÜKUNCU
Gazeteci / Analist

M5
SAVUNMA

SAVAŞ ALANININ ÇELİK ZIRHLI KALELERİ ANA MUHAREBE TANKLARI

Tankların, İstanbul'un fethinin ardından İtalya'da, yine İstanbul asıllı bir annenin İtalyan oğlunun zihninde ortaya çıkması için 34 yıl daha geçmesi gerekecekti. 'Leonardo'nun Savaş Makinesi' olarak isimlendirilen konsept, Orta Doğu asıllı İstanbullu bir annenin İtalyan oğlu ve bir askeri mühendis olan Leonardo da Vinci, 1487'de Ludovico Sforza'nın himayesi altındayken tasarladı.

Daha önceleri, özellikle Avrupa'da önemi giderek artan bir parametre olmasına rağmen, 'belirleyici' olarak görülmeyen 'savunma sanayisi ve orduların teknolojik üstünlüğü' İstanbul'un fethi ile tüm dikkatleri üzerine çekti. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün de ilham aldığı kişilerden biri olan ve tam 'sekiz' dil bilen; dönemin belki de en entelektüel insanı Fatih Sultan Mehmet'in, dahice askeri taktiklerini yürürlüğe sokması ve devasa Şahin toplarıyla, dönemin Doğu Romasının başkenti olan İstanbul'u fethetmesi, Avrupa'nın savunma sanayisine olan bakışını sonsuza dek değiştirdi. Daha önce 23 farklı ordunun kuşattığı ama ele geçiremediği İstanbul'un, Doğu Roma'nın başkentinin 1453 yılında Türk teknolojisine yenik düşmesi; Batı Roma'da yani İtalya'da bu konuda bir hareketlenme ve yarışa girme dö-

neminin kıvılcımı oldu. Artık bir ordunun ne kadar kalabalık olduğu kadar önemli başka bir faktör daha vardı: Savunma Teknolojisi. Tankların, İstanbul'un fethinin ardından panik ve yaratıcılıkla dalgalanan İtalya'da, yine İstanbul asıllı bir annenin İtalyan oğlunun zihninde ortaya çıkması için 34 yıl daha geçmesi gerekecekti. 'Leonardo'nun Savaş Makinesi' olarak isimlendirilen konsept, Orta Doğu asıllı İstanbullu bir annenin İtalyan oğlu ve bir askeri mühendis olan Leonardo da Vinci, 1487'de Ludovico Sforza'nın himayesi altındayken tasarlandı. Modern tankların prototipi olarak tanımlanan Leonardo'nun zırhlı aracı, bir kaplumbağanın kabuğundan ilham alan konik bir kapağı temsil ediyordu. Kaplama, ahşaptan yapılacak ve kalınlığa katkıda bulunan metal plakalarla güçlendirilecekti; eğimli açılar düşman ateşini, mermisini ve okunu saptırıyordu. Makine, dört

Başta 2. Dünya Savaşı olmak üzere geçmişimizin savaş alanlarında belirleyici olmuş ve aslında paralel evrenlerde kırılmalar yaratarak bugün yaşadığımız konjonktürün ve sınırların bildiğimiz haline sebep veren, son teknoloji ürünü tankların hikayesinde, İstanbul özel bir yer tutuyor.

güçlü adam tarafından dahili olarak çalıştırılan iki büyük krank tarafından çalıştırılıyordu. Araç, çevresine yerleştirilmiş bir dizi hafif topla donatılmıştı. Dönemin materyelleri ve teknoloji ile, Leonardo'nun tasarladığı araç, hareket edemeyecek kadar ağır oldu. İlk tank, modern tanklarda görülen ve onları bu kadar etkili kılan savaş alanı hareketliliğinden yoksundu. İlk tank, zamanının fazla ilerisinde olmak gibi bir teknik sebepten ötürü, ciddi bir askeri silah olarak kullanılmaktan ziyade düşmanı korkutmak için tasarlandı. Av ve avcının olduğu her ortamda, bir 'seçilim' vardır. Örnek vermek gerekirse, bir çita, bir antilopu avlamaya çalışır. Çitala ve antilop türleri, bu kovalamacaların sonucuna göre birbiri ardına döngüsel olarak gelişme gösterir. Asıl dikkat edilmesi gereken nokta ise, 'hayatta kalabilme' ile 'avlayabilme' arasındaki ince çizgide yatar. Can alıcı nokta, kovalamaca sırasında; av ve avcının motivasyonlarıdır: Çita, akşam tok uyuyabilmek için koşarken, antilop ise acılı bir ölümden kaçmaktadır. Çita, mantıken, en yavaş ve güçsüz antilopu avlayacak, böylece karnını doyuracaktır. Ama artık antilop sürüsünün ortalama hızı daha fazladır ve bir sonraki av denemesinde çitanın daha acımasız ve hızlı olması gerekecektir. Bunu başaramayan çitalar ise açlıktan ölecek, bu olduğunda ise çita türünün ortalama hızı da antilopların hemen arkasından yükselmiş olacaktır. Dolayısıyla, av, gelişmişlik bakımından avcıdan her zaman bir adım daha öndedir. Ve birbirlerinin birbiri ardına gelişimine sebebiyet

verirler. Avcının gelişimi, avın gelişimini takip eder ve bu böyle sürüp gider. Doğada, sırasıyla, giderek daha iyi kaçabilen avların ve daha iyi avlayabilen yırtıcıların ortaya çıkmasını sağlayan bu gelişimler; insan zihninde birleştirilmiş, hem hayatta kalmayı başaran bir avın, hem de avlamak istediğini avlayan vahşi bir yırtıcı özellikleri, 'tank' olarak ete ve kemiğe bürünmüştür. Tanklar, adeta bir kaplumbağa ile çitanın özelliklerini birleştirerek; hem giderek kalınlaşan ve sağlamlaşan zırhların ve onları hızla kaçırarak motorların gelişiminin; hem de karşısına çıkan pişman edecek, düşmanı avlayacak vurucu bir ateş gücünün yükünü taşırlar. Hayatta kalma motivasyonunun avlama motivasyonuna galip gelmesi sebebiyle önce kalın zırhlı ve hantal olan tanklar, onları parçalayacak mühimmatlar ortaya çıktıkça, ateş gücü ve sağlamlıklarının giderek arttığı birer dev mühendislik harikalarına dönüşmüşlerdir. Bu yüzden, doğadaki bu iki ana temel rolün ağırlığını üzerlerinde hisseder, karşısına çıkanlara da hissettirirler. Bu akılcı sistemde, hassas bir denge vardır. Tank tasarımlarında, üreticiler, neredeyse bir doğa yasası olarak, bu üç parametre; (ateş gücü, güvenli olma, hız) arasında sürekli taviz vermek zorundadır. Bir arada olmaması gereken bu özelliklerin harika uyumu ise savaş alanlarında İngiltere tarafından 1916 yılında ilk kez kullanıldığı andan beri dünyanın kaderini değiştiriyor.

ALTAY: MİLLİ GÜÇ

Türk Milli Ana Muharebe Tankı Pro-

Av ve avcının olduğu her ortamda, bir 'seçilim' vardır. Örnek vermek gerekirse, bir çita, bir antilopu avlamaya çalışır. Çitala ve antilop türleri, bu kovalamacaların sonucuna göre birbiri ardına döngüsel olarak gelişme gösterir.

jesi 2005 yılında başladı. Altay projesi ile ilgili çalışmalar ise Ağustos 2008'de Otokar fabrikasında başladı. Eylül 2010'da Altay'ın konsept tasarım aşaması tamamlandı. İlk 3 boyutlu görüntüsü Ağustos 2010'da kamuoyuna açıklandı. İlk prototip 2015 yılına kadar hazırды ve 2016 yılında tamamlandı. Otokar, Ağustos 2016'da Altay ana muharebe tanklarının seri üretimi için son teklifini Savunma Sanayii Müsteşarlığı'na (SSM) sundu. Otokar, test için dört prototip geliştirdi. Altay, Hyundai Rotem tarafından Güney Koreli K2 MBT için geliştirilen teknoloji sistemlerini kullandı. Prototiplerin başarılı testleri ise 2017 başlarında tamamlandı. Tankın, belki ülkemizi de yansıtan, geleneksel bir görünüşü vardır. Motoru arkada, sürücüsü ön koltukta ve ortada da bir savaş bölmesi yer alıyor. Yükle-yici, kulenin sol tarafında, komutan ise kulenin sağ tarafında oturuyor. Topçu ise, komutanla aynı tarafta, ancak daha ileri ve daha alçak bir konumda oturuyor. Altay, Güney Koreli K2 Black Panther (bkz. 3.7.) MBT'den daha güçlü şasi özelliklerine sahip. Yeniden tasarlanmış bir Türk kulesine ve K2'den daha ağır zırha sahiptir. Ayrıca yedi paletli tekerleğe ve daha uzun bir gövdeye sahiptir. Öncelikle belirtelim, Altay Tankı'nın tasarım ve fikri mülkiyet hakları tamamen Türkiye'ye aittir. Altay, Türkiye Cumhuriyeti'nin üçüncü nesil ana muharebe tankıdır. Milli Tank Üretim Projesi ALTAY programı (Altay Milli Tank Projesi) kapsamında yerli olarak geliştirilmiştir. Altay, Kara Kuvvetleri Komutanlığı için geliştirilen ilk

milli tanktır. Onu dünyadaki diğer tüm tanklardan farklı kılan özelliklerinin belki de en önemlisi ise, bir ülkenin toplumunun üretilmesini en fazla istediği ve sahiplendiği tank olmasıdır.

LEOPARD 2: KESİNTİSİZ VE HASSAS ATEŞ GÜCÜ

Leopar 2, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra üretilen ilk tank olan Leopar 1'in geliştirilmiş halidir. Leopar 1, dönemin ABD tanklarına kıyasla çok daha çevik ve hızlıydı. Ayrıca, onlardan daha güçlü bir ateş gücüne de sahipti -fakat bu, esasında mürettebatın güvenliğinden çalınmış bir avantajdı. Üstelik Leopar 1, dünyanın ilk 'silah sabitleme sistemine' sahip tankıydı. Leopar 1'in, geliştirilmesi gereken iki temel problemi olduğu fark edildi. Birincisi zırhıydı: Tankların bir dengesi vardır, ve üç ana bileşen olan 'mürettebatın güvenliği', 'hız' ve 'ateş gücü' arasında taviz verilen denge, mürettebatın güvenliğini ve sağlamlığı azaltıyordu. İkincisi ise silah kontrol sistemlerinin geliştirilmesiydi. Leopard 2 ise, esasında Almanya ve ABD'nin müşterek bir tank projesi olarak başladı. Gelişimi 15 yıla ve 16 prototipe mal oldu. Ama tüm bunlara değdi: Şimdi dünyanın en efsanevi tanklarından biri olan Leopard 2; verimli, son teknoloji ürünü ve yenilmez olarak biliniyor. 1979 yılından beri üretiliyor. 18 ülke Leopar tanklarını kullanıyor. Birincil silahı ise 120 mm'lik topu. Boyu 11 metre, genişliği 4 metre ve yüksekliği ise 2,5 metre. Savaş ağırlığı 63 ton olan Leopar 2 için %60'lık bir eğim ve 3 metre çapındaki çukurlar, seyir

Leopar 1'in, geliştirilmesi gereken iki temel problemi olduğu fark edildi. Birincisi zırhıydı, Tankların bir dengesi vardır, ve üç ana bileşen olan 'mürettebatın güvenliği', 'hız' ve 'ateş gücü' arasında taviz verilen denge, mürettebatın güvenliğini ve sağlamlığı azaltıyordu. İkincisi ise silah kontrol sistemlerinin geliştirilmesiydi.

sırasında sorun yaratmıyor. 2 adet turbo kompresör ile donatılmış 12 silindirik motoru 1500 beygir gücü üretiyor. İleri doğru giderken saatte 70 km hız yapabilen tank, geri geri giderken bile saatte 31 km'ye ulaşabiliyor. Leopard 2 tankı, 4 kişilik bir mürettebat ile savaşıyor: Tankın şoförü, tankın sağ ön bölümünde otururken, doldurucu ise tankın sol tarafında yer alıyor. Topçu, tankın sağ ön tarafındaki şoförün tam üzerinde, komutanın da hemen altında bulunuyor. Topçunun, hedefine nişan aldığı hazne, tankın her hareketini telafi eden sabitleyicilerin üzerine monte edilmiştir. Böylece, topçu subayı zorlu bir arazinin üzerinde seyir halinde iken dahi, sanki duruyormuşçasına hedefine ateş edebilir. Tankın sensörlerinden gelen veriler ve lazer mesafe ölçerden gelen veriler birleştirilerek tankın balistik bilgisayarına gönderilir. Bu bilgisayar; nişan alınan hedef hakkında, aracın hızı ve rüzgar hızı gibi parametreler gibi şeyleri birleştirerek topun optimum pozisyonunu hesaplar ve otomatik olarak çevirir. Üstelik bu sistemin bazı parçaları çalışmasa bile Leopard 2 hala atış kabiliyetini sürdürüyor.

MERKAVA MARK 4: GÜVENDE HİSSEDİN

İsrail'e hiçbir ülke tank satışı gerçekleştirilmeyince, 1970'lerde İsrail kendi tankını üretmeye karar verdi. Bu tank, İsrail'in savaştığı coğrafyaya uygun dizayn edilecek ve ülkenin taktikleri için özellikle geliştirilecekti. Ortaya MERKAVA çıktı. MERKAVA MARK 1'in birliğle ilk teslimatı 1979'da gerçekleşti.

Şu anda ise 2003'ten beri üretilen MERKAVA MARK 4'ler kullanılıyor. MARK-5'in ise yolda olduğuna dair haberler var. Sıradan ve basit bir tasarımdan yola çıkan egzotik bir tank olan MERKAVA MARK 4, dünyanın en 'güvenli' tankı olarak biliniyor. MERKAVA MARK4, mürettebatını korumaya çok önem veriyor. Birçok çatışma ve savaşta test edilmiş olan bu savaş makinesi, uzmanlar tarafından dünyanın en iyi tanklarından biri olarak gösteriliyor. 2003 yılından beri seri olarak üretiliyor. Savaş ağırlığı 65 ton olan MERKAVA MARK 4'ün maksimum hızı saatte 64 km'ye ulaşabiliyor. V12 motora sahip olan motoru ise 1500 beygir gücü üretebilir. Ateş gücü olarak ise 120 milimetrelük topu ve daha kısa menzillerdeki düşmanlar için üzerinde olan 4 makineli tüfek olduğu görülüyor. Topundan tam 7 farklı mühimmat ateşlenebiliyor ve bunların menzili 3 km'yi bulabiliyor. 8 metre uzunluğunda, 2.5 metre yüksekliğinde ve 3.7 metre genişliğinde olan tank, dünyanın en büyüklerinden biri. Üstelik, çok güçlü bir zırhla donatılan MERKAVA MARK 4, dünyanın en ağır tanklarından biri. Ayrıca sağlam zırhına ek olarak, acil durumlarda tahliye için kullanılabilecek bir de arka kapağı bulunuyor. MERKAVA MARK 4'ün dört kişiden oluşan bir mürettebatı var: Komutan, topçu, yükleyici, uyarıcı ve şoför. Zırh delici mühimmatlara ve güdümlü füzelere karşı bu tankı dokunulmaz kılan, Trophy teknoloji harikası bir sistem geliştirilmiş. Bu sistemin bir parçası olan 4 adet radar anteni, her bir yandan gelebilecek tehditleri sürekli olarak tarar ve

tespit eder. Birkaç milisaniyelik bir süre içinde, sistem, tanka doğru yol alan mühimmatın izleyeceği yolu, uzaklığını ve hızını hesaplayarak tanka çarpacağı zamanı hesaplar. Mühimmat, tankı vurmada hemen önce, hala havadayken onu etkisiz hale getirecek bir silah ateşlenir ve mühimmat tanka değmeden imha edilir. Bu bağlamda Trophy, adeta tanka özel bir hava savunma sistemi gibi davranır. Tankın 4 yanına yerleştirilen 4 adet kamera, dışarıdaki görüntüyü birleştirerek canlı olarak içerideki ekrana iletiyor. Bu da askerlere dış dünyayı, tankın içinden 360 derece panoramik bir şekilde görebilmelerine imkan veriyor.

ABRAMS M1A2: ÜSTÜN HAREKET KABİLİYETİ

Abrams M1A2, General Dynamics Land Systems tarafından özellikle ABD Ordusu için geliştirilmiş, muharebede kendini kanıtlamış bir ana muharebe tankıdır. Tank, M1A1'in performansından elde edilen deneyime dayalı olarak tasarlandı ve üstün ateş gücü ve hareket kabiliyeti sağlamak için yeni teknolojileri bir araya getirerek onu dünyanın en iyi muharebe tanklarından biri haline getirdi. Tankın ana silahı, zırhlı araçlara, piyadelere ve alçaktan uçan uçaklara karşı çeşitli NATO mühimmatını ateşleyebilen, manuel olarak yüklenen 120 mm XM256 düz delikli bir toptur. Tank ayrıca iki adet 7.62 mm M240 makineli tüfek ve bir .50 kalibrelik M2 makineli tüfek ile silahlandırılmıştır ve 42 adet 120 mm, 11.400 adet 7.62 mm, 900 adet 50 kalibre mühimmat, 32 adet tarama bombası ve 210 adet 5.56

V12 motora sahip olan Merkava Mark 4'ün motoru ise 1500 beygir gücü üretebilir.

Ateş gücü olarak ise 120 milimetrelük topu ve daha kısa menzillerdeki düşmanlar için üzerinde olan 4 makineli tüfek olduğu görülüyor.

Topundan tam 7 farklı mühimmat ateşlenebiliyor ve bunların menzili 3 km'yi bulabiliyor.

mm'lik mermi depolayabilmekte-
dir. Abrams M1A2, mürettebatına
yüksek düzeyde koruma sağlamak
için ağır dış kompozit zırhı ve çe-
lik kaplı zırhını gövde ve kulesinde
birleştiriyor. 426 km seyir menzili-
ne sahip olan tank, maksimum 67,5
km/s hızla hareket edebiliyor.

T-14 ARMATA: İNSANSIZ TANKLARIN ATASI

T-14 Armata, Rus Ordusu için Ural-
vagonzavod (UVZ) tarafından üre-
tilen yeni nesil bir Rus MBT'sidir.
Tankın üzerindeki döner kısım ile
'insansız' olması ile ön plana çıkı-
yor. Tanka takılan ana top, otoma-
tik bir yükleyici tarafından beslenen
125 mm 2A82-1M düz namlulu bir
toptur. İkincil silah, bir Kord 12,7
mm ve bir PKTM 7,62 mm makineli
tüfek içerir. Tank, 45 farklı mühim-
mat kullanabiliyor ve lazer güdümlü
füzeleri ateşleyebiliyor. T-14 Ar-
mata MBT'nin STANAG 4569 Seviye
5'e kadar koruma sağlaması bekle-
niyor. Tanktaki Afganit aktif koru-
ma sistemi (APS), gelen tanksavar
mühimmatlarını tespit edebilir, iz-
leyebilir ve önleyicileri devreye so-
kabilir. A-85-3A turbo dizel motor-
la çalışan tank, maksimum 90km/
sa hız ve 500km menzil sunuyor.

CHALLENGER 2: YETENEKLERİ KANITLANMIŞ

Challenger 2 (CR2), İngiliz Ordusu
ve Umman Kraliyet Ordusu'nun ana
muharebe tankıdır. MBT, Challen-
ger 1 tankına dayalı olarak British
Vickers Defence Systems (şimdi
BAE Systems) tarafından tasarlan-
dı ve üretildi. Üreticileri tarafından
dünyanın en güvenilir ana muhare-

be tankı olarak tanıtılan Challenger
2'nin yetenekleri Bosna, Kosova ve
Irak'taki muharebe görevlerin-
de kanıtlandı. Challenger 2'nin 120
mm L30 CHARM (Challenger ana
ARMament) topu birincil ateş gücü
sağlarken, C eksenli 7.62 mm zincir
top ve kuleye monteli 7.62 mm ma-
kineli tüfek ikincil silahlar olarak
hizmet eder. Tank, 50 adet Zırh De-
lici, Fin Stabilize, Discarding Sabot
(APFSDS), yüksek patlayıcı squash
başlıkları (HESH) ve mermileri-
nin yanı sıra 4.000 mermi 7.62 mm
mühimmat taşıyabilir. Challenger
2'nin ikinci nesil Chobham zırhı,
doğrudan ateşli silahlara karşı yük-
sek düzeyde koruma sağlar. Tankın
Perkins-Condor CV12 motoru, yol-
da maksimum 59km/saat ve arazide
40km/saat hız sağlar.

K2 KARA PANTER: VERİMLİLİK

K2 Black Panther (Kore Yeni Ana
Muharebe Tankı), Hyundai Rotem
tarafından Kore Cumhuriyeti Ordu-
su (RoKA) için geliştirilen modern
bir MBT'dir. MBT'nin yüksek hare-
ket kabiliyeti, ateş gücü ve kendini
koruma sağlaması amaçlanmıştır.
Kara Panter, 2014 yılında RoKA ile
hizmete girdi. K2 Black Panther'in
birincil silahı, gelişmiş kinetik
enerjili mühimmat ateşleyebilen ve
engebeli arazide bile hareket halin-
de mühimmat yüklemesi için oto-
matik yükleyici ile donatılmış 120
mm düz delikli bir silahtır. İkincil
silah, 7.62 mm ve 12.7 mm maki-
neli tüfekleri içerir. 70km/sa mak-
simum hız ve 450km menzil, K2'yi
savaş alanında son derece hareketli
kılıyor. Tank, doğrudan ateşe kar-

şı çok yönlü koruma için kompozit
zırh ve patlayıcı reaktif zırh (ERA)
içerir. Mühimmat rafı ayrıca patla-
malara karşı koruma sağlamak için
üfleme panelleri kullanır.

TYPE 10: ÇEVİKLİK

Type 10 (TK-X), Mitsubishi Heavy
Industries tarafından Japonya Kara
Öz Savunma Kuvvetleri (JGSDF) için
inşa edilen gelişmiş bir dördüncü
nesil ana muharebe tankıdır. Tank,
2012 yılında JGSDF ile hizmete girdi
ve olağanüstü hareket kabiliyeti su-
nuyor. Type 10 MBT'nin ateş gücü
120 mm top, 12,7 mm ağır maki-
neli tüfek ve Type 74 7,62 mm top
ile tamamlanıyor. Gelişmiş C4I sis-
temi, entegre muharebe görevleri
sırasında piyade birlikleriyle bir-
likte çalışabilirliği sağlar. Tankın
gövdesi, roket güdümlü el bombası
(RPG) mermilerine, HEAT mermi-
lerine ve tanksavar füzelerine karşı
koruma sağlayan modüler seramik
kompozit zırhla donatılmıştır. Ek
modüller, koruma seviyelerini de-
ğiştirmek için kolayca çıkarılabilir
ve takılabilir. 1.200hp su soğutma-
lı dizel motor maksimum 70km/sa
hız sağlar.

**Ana muharebe
tankları geçmişte olduğu
gibi, günümüzde de
kara harbinin
en kritik oyuncusu
olmaya devam edecek.**

“ Tankların,
İstanbul'un fethinin
ardından panik ve
yaratıcılıkla dalgalanan
İtalya'da, yine
İstanbul asıllı bir annenin
İtalyan oğlunun zihninde
ortaya çıkması için
34 yıl daha geçmesi
gerekecekti. Leonardo'nun
'Savaş Makinesi'
olarak isimlendirilen konsept,

“ Orta Doğu
asıllı İstanbullu bir
annenin
İtalyan oğlu ve
bir askeri
mühendis olan
üstün bir zeka ve deha olan
Leonardo da Vinci,
1487'de Ludovico Sforza'nın
himayesi
altındayken
tasarlandı.

ARDAN ZENTÜRK
M5 Genel Yayın Yönetmeni

RUS SAVUNMA SANAYİSİNİN PALETLERİ

Sanayi Devrimi sonrası yaşanan savaşların içinde, 1943 yılı yaz aylarında gerçekleşen Kursk Muharebesi'nin ve haliyle bağlantısındaki Prohorovka Muharebesi'nin özel önemi vardır. İki muharebe, insanlık tarihinin en büyük tank savaşları olarak tarihteki yerlerini aldılar. 2'nci Dünya Savaşı'nın "Doğu Cephesi"ni Polonya işgali ile başlatan Nazi lider Hitler'in komutasındaki Alman ordusunun 1941-1945 arasındaki büyük serüveninin büyük yenilgiyle sonlandığını biliyoruz. Çok geniş bir coğrafyada sürmüş bir savaştan söz ediyoruz. Baltıklar'dan Balkanlara, Moskova ve Kırım'a kadar uzanan Ukrayna topraklarının tamamının çiğnendiği kanlı bilançolu bir savaştı bu. 1941'de başlayan Leningrad Kuşatması'nda

beklediği sonucu elde edemeyen, Ağustos 1941-Şubat 1943 arasında-ki Stalingrad Savaşı'nda da ağır yenilgiye uğrayan Alman ordusunun Kursk Çıkıntısı'nda hakimiyet oluşturarak kötü giden Doğu Cephesi'nde üstünlük elde etme mücadelesi, aynı zamanda tankların güçlü şekilde kullanıldığı iki muharebenin oluşmasına neden oldu. 20 Temmuz 1943'te harekatı başlatan Almanlar, Sovyet tanklarını kuşatmaya alarak Doğu Cephesi'nde zaferin yolunu yeniden açacak bir ilerleme sağlamayı planlıyorlardı. Bu harekatta karşı Sovyet harekatı 23 Ağustos 1943'te geldi. 2.700 Alman tankı ile 3.700 Sovyet tankının karşı karşıya geldiği tarihin en büyük hesaplaşmalarından biri, 800 bin Alman, 1 milyon 300 Sovyet piyadesinin de katılımıyla gerçekleşti. Kuşkusuz bu

savaşın hemen öncesinde yaşanan Prohorovka Muharebesi de Alman Panzer kolordusu ile Sovyet tank tugaylarının karşı karşıya geldiği tarihin en büyük tank savaşlarındandı. Bütün bu hesaplaşmalar, Sovyetler Birliği'nin üstünlüğü ile sonuçlandı. Bu sonuçta kuşkusuz, durdurulması imkansız olarak kabul edilen Alman Panzerleri'ne karşı geliştirilen bombaların Sovyet hava kuvvetleri tarafından maharetle kullanılması'nın da büyük payı vardı.

TANK, RUS SAVUNMA SANAYİİNİN ANA ÜRETİM ALANLARININ BAŞINDA GELİYOR

İkinci Dünya Savaşı'nın ateşten günlerinden, Soğuk Savaş'ın bilek güreşine uzanan Sovyetler Birliği'nin deneyimleri, günümüzde Rusya savunma sanayinde devam

Rusya, tank üretiminde 100 yıllık birikime sahip bir ülke. Özellikle, Nazi Almanyasına karşı 2'nci Dünya Savaşı'nda verilen büyük mücadele, Alman Panzer tank birliklerinin dengelenmesi ve giderek etkisiz hale getirilmesine dayalı bir strateji olarak bilinir. Kursk Muharebesi, tarihin en büyük tank hesaplaşmasıdır. Ateş gücü olarak ise 120 milimetrelik topu ve daha kısa menzillerdeki düşmanlar için üzerinde olan 4 makineli tüfek olduğu görülüyor. Topundan tam 7 farklı mühimmat ateşlenebiliyor ve bunların menzili 3 km'yi bulabiliyor.

ediyor. Rus savunma araçlarının ihracatından sorumlu şemsiye kuruluş ROSOBORONEXPORT'un envanterindeki T-90 tankları, aynı zamanda bu ülkenin zırhlılar/tanklar alanındaki teknolojik birikiminin de bayraktarlığını yapıyorlar. T-90 tankları, Irak eski diktatörü Saddam Hüseyin'in 2 Ağustos 1990 günü zengin Körfez ülkelerinden Kuveyt'i işgal etmesiyle başlayan süreçte yaşama geçmiş muharebe araçları olarak biliniyor. Bu işgalden sonra ABD'nin öncülüğünde 37 ülkenin birleşmesiyle oluşan askeri ittifak, 17 Ocak 1991-28 Şubat 1991 arasında yaşanan savaşla Kuveyt'i kurtarmış fakat Saddam Hüseyin'i devirecek son hamleyi yapmamış-

tı. Bu işgal ve savaş sürecinde Irak ordusu, esas olarak Sovyetler'den almış olduğu T-72 tankları kullandı ve bu tankların modern atış sistemleri olmaması nedeniyle Amerikan M1 Abrams tankları karşısında etkisiz kalması, Rusya için yeni bir düzenlemeyi zorunlu kıldı. T-90 olarak adlandırılan ve günümüzde Rusya ve Hindistan başta olmak üzere pek çok ülkede hizmet veren bu tanklar aslında T-72 tanklarının zırh kapasitesinin geliştirilmesi ama esas olarak da modern teknoloji ürünleriyle donatılması ile ortaya çıktı. ROSOBORONEXPORT'un sözleşmeleri sonucunda T-90 tanklarının Hindistan'da üretimi sürüyor, bu tanklar aynı zamanda Cezayir ve

yakın gelecekte de Mısır ordularının kara gücünün merkezini oluşturuyor. Azerbaycan, Türkmenistan ordularının yanında Vietnam, Uganda gibi ülkelerde de görev yapıyor. Özellikle T-90S tanklarının Rusya'nın savunma sanayi ihracatının güçlenmesinde önemli rol oynadığı da yıllık raporlar doğrultusunda ifade ediliyor.

T-90S: DOĞUŞTAN LİDER OLARAK ADLANDIRILIYOR

T-90S ana muharebe tankının ana özelliği, yüksek teknoloji ürünü olarak adlandırılan büyük ateş gücü Güçlü mühimmat, gelişmiş kontrol sistemleri, güvenilir zırhlı koruma ve yüksek manevra gücü bu tankın ana özellikleri arasında sayılıyor.

125 mm' lik hassas isabet kabiliyetine sahip topuyla ateş gücünün zirve yaptığı bir model olarak biliniyor. 7.62 mm'lik koaksiyal MG, 12.7 uçaksavar HMG ve ATGM'ler bu tanka bulunabilmekte. Konvansiyonel mühimmata karşı yüksek koruma, güdümlü füzeler ve anti-tank mühimmata karşı güçlü duruşu sergiliyor. Tankın savaş deneyimi, bütün mevsim koşullarında sorunsuz görev yaptığını da gösteriyor.

SAVAŞ ALANINDAKİ BELİRLEYİCİ GÜÇ: T-90MS

T-90MS, yüksek ateş gücü, modern teknolojinin zirvesi olarak kabul edilen ateşleme sistemleri ve teknolojik "harika" olarak adlandırılan koruma sistemleri ile öne çıkan

bir tank olarak adlandırılıyor. 125 mm'lik topu, çok hassas ateşleme sistemi ve hedefi uzak menzilden vurmasıyla tanınıyor. Bu menzil, tankı aynı zamanda düşmanlarının ateş gücünden koruyan önemli bir unsur olarak biliniyor. "Hafif" olarak adlandırılan hedeflere dönük olarak yerleştirilmiş makineli tüfeği, tanka yakın mesafede güçlü bir avantaj sağlıyor. Dururken veya hareket halindeyken, ateşleme sisteminin hassasiyeti, hedefi tespit, takip ve yok etme alanında büyük üstünlük sağlıyor.

HAREKET HALİNDE

BİR KOMUTA MERKEZİ: T-90SK

T-90SK, bağlantılı birlik ve birimlerin komuta-kontrol ihtiyacı için

yapılandırılmış bir tank. Gelişmiş haberleşme sistemi, alandaki birliklerin tümüyle ve gerekli hallerde üst komuta kademesiyle iletişimi sağlamakta ve planlanan hareketin tüm birimlerin nezdinde koordinasyonunun sağlanmasına yol açmakta. T-90SK Esas olarak T-90S tankına R-168-100KBE-HF radyo haberleşme seti, TNA-4-3 tank navigasyon ekipmanı ile PAB-2M havalandırma dairesinin yerleştirilmesiyle yapılandı. Bu nedenle, mayına karşı savunma, idare kontrol, silah sistemleri yapılanması, T-90S'in aynısı.

MURAT D. ERKER
M5 Dergi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

“Kalabalık ve Kamusal Alanlarda Silahlı Saldırı” kavramı, hepimiz için önemli bir risk. Böyle bir durumla karşılaştığımızda neler yapmalıyız, ne tür önlemler almalıyız, saldırı sonrasındaki davranışlarımız nasıl olmalı?

FARKINDA MISINIZ ? KALABALIK YAŞIYORUZ DİKKAT ÖNEMLİ

İnsanlık, özellikle çok kalabalık metropollerden kaynaklanan şiddet ve terör sorunlarıyla birlikte yaşıyor. Bu bazen, örgütlü bir terör vakası oluyor, bazen meczub bir “yalnız kurdun” gerçekleştirdiği saldırı olarak yaşanıyor.

Sevgili M5 okurları 2021 yılının bu son sayısında yine silah severleri ve günlük hayatımız içinde çeşitli tehditler ile karşı karşıya kalan herkesi ilgilendiren bir yazı ile karşınızdayım. Hepinize sağlıklı, huzurlu ve tehlikelerden uzak mutlu bir yeni yıl dilerim. 2022 yılı hepimize iyi gelsin! Öncelikle sizlere aktaracağım Kalabalık ve Kamusal Alanlarda Silahlı Saldırıları konusunu, ülkemizde Pratik ve Rekabetçi Sportif Ateşli Silah Kullanımını her yönüyle ciddi bir platforma taşıyan APAK Ankara Pratik Atıcılık Kulübü Derneğini de tanıtarak anlatmaya çalışacağım. Günümüzde bir kitlesel saldırı tehdidi gerçeğe dönüştüğünde, özellikle hazır olmak, kendimizi korumak ve başkalarına yardım etmek adına ciddi adımlar atmamız gerekir. Kalabalık ve Kamusal Alanlarda Silahlı Saldırlara genel olarak bakarsak: Kitle Saldırıları ve Toplu Saldırı türleri nelerdir? Silahlı

Saldırı: Ateşli silahları toplu yaralanmalara neden olmak için kullanan kişi veya kişilerin eylemleridir. Araçlı Saldırı: Toplu yaralanmalara neden olmak için vasıta kullanan kişi ve kişilerin yaptıkları eylemlerdir. EYP’li Saldırı: Kitlesel kayıplara neden olmak için kişi veya kişilerin, Mühimmat ve El Yapımı Patlayıcılar ile bunları doğrudan kullanarak ve veya tuzaklayarak gerçekleştirdikleri eylemlerdir. Diğer toplu saldırı yöntemleri: Bıçak, Pala, Satır, Maçete gibi büyük kesici aletler kullanan saldırgan veya saldırganların, kundaklamak suretiyle yangın çıkaranların, İHA ve benzeri uzaktan kumandalı sistemler ile saldırı düzenleyenlerin ve her türlü malzemeyi silah olarak kullanmak suretiyle topluma zarar vermeye çalışanların yöntemleridir. Tüm bu ihtimallerden vatandaş olarak en az zarar görmek için daima uyanık olmamız gerekmektedir.

ÇEVRENİZDEN HABERDAR OLUN

- Tetikte olun. Çevrenizde olup bitenden ve olası tehlikelerin farkında olun. Farkındalık için kendinizi eğitmeye başlayın.
- Olağan dışı bir şey görürseniz yetkilileri haberdar edin. Bu tip durumlara şüpheli paketler, garip davranan insanlar veya garip iletişimlerde bulunanlar dahil edilmelidir.
- Sizi uyaran işaretleri gözlemlemeye ve algılamaya çalışın. Bu işaretler size olağandışı gelen veya şiddet içerikli iletişim, öfke, zarar verme, kötü niyet ve maddeye bağlı taciz etme durumlarını içerebilir. Bu işaretler zamanla artabilir. Ne kadar erken fark ederseniz hayatların kurtarılmasına o kadar katkı sağlarsınız.
- Nerede olursanız olun, her zaman bir acil çıkış planınız olsun. İş, okul ve özel etkinlikler dahil, nereye giderseniz gidin saklanacak yerleri, acil çıkışları ve güvenli alanları önceden belirlemeye ve

algılamaya çalışın.

- Hayat kurtarma becerilerini öğrenmeye gayret edin. Çünkü "Yardım Gelene Kadar Yardım Sensin!" Yardım gelmeden yaralılara ilk yardım gibi eğitimleri öğrenip uygulamaya çalışın.
- COVID-19'un yayılmasını engellemek için halka açık yerlerde maske kullanımını refleks haline getirin. Bir saldırı anında maske ile uğraşacak ve yakınlarınıza yardımcı olacak bir zamanınız bulunmayabilir. Unutmayın İki yaşından küçükler, nefes almada güçlük çekenler ve kendi başlarına maskelerini çıkaramayacak durumda olanlar maske takmamalıdır.

SALDIRI ANINDA HAYATTA KAL

Bir silahlı saldırı durumunda sosyal mesafe, maske takma veya COVID-19'un yayılması konusunda endişelenmeyin. Hayatta kalmaya, saklanmaya veya tehdit durumuna göre nefsi müdafaaya odaklanın.

Güvenliğe Ulaşın

- Öncelikle Güvenlik mensuplarını arayın ve ulaşmaya çalışın. Bu esnada en önemli önceliğiniz "Saldırgandan Uzaklaşmak" olmalıdır.
- Şahsi eşyalarınızı dert etmeyin, sizi engelliyorsa bırakın ve derhal olay yerinden uzaklaşın. Maske takmıyorsanız, maske takmak için durmayın. Kolluk kuvvetlerine veya güvenli bir alana doğru koşarak uzaklaşın.
- Güvende olduğunuzda tüm acil çağrı-

ların toplandığı 112'yi arayın, saldırganı veya saldırganları, olay yerini, adresi, ne tür silahları olduğunu, önemli ve göze çarpan özellikleri tanımlamaya çalışın.

Saklanın ve Korunun

- Olay yerinden tahliye olamıyorsanız, korunun ve saklanın. Saldırganın veya saldırganların göremeyeceği bir yer bulun ve mümkünse kendinizle saldırgan arasında sizi saldırı tehditlerine karşı koruyacak bir engel koyun. Tanımadığınız

- kişilerle birlikte saklanıyorsanız, maske takın ve mümkünse kendinizle başkaları arasında güvenli bir mesafe bırakın. Her ne nedenle olursa saklandığınız yerden çıkmayın ve ayrılmayın.
- Kapıları kilitleyin ve bulunduğunuz yere erişimi bloke edin, perde, panjur vs. yi ve ışıkları kapatın.
- Sessiz olun.

Savun, Altüst Et, Karşılık Ver

- Sadece son çare olarak, direnin veya karşılık verin. Kaçamadığınız veya korunamadığınız zaman, son çare olarak şahsınıza yapılan saldırıyı engellemeye veya saldırgana karşı koyarak etkisiz hale getirmeye çalışın.
- Agresif olun ve eylemlerinize bağlı kalın, hareket halindeyken ve eylemlerinizde tereddüt etmeyin.

* Saldırganı sandalye, yangın söndürücü, makas, kitap vb. gibi uydurma silahlarla, pusuya düşürerek gafil avlamak için başkalarından da yardım alın.

* Günün sonunda hayatı tehlike içindeyseniz, saldırganın ciddi veya ölümcül şekilde yaralanmasına neden olmaya hazır olun. Kendinizi bu psikolojiye alıştırm.

Yaralılara Yardım Edin

* Önce kendinize dikkat edin, sonra imkânınız varsa yaralıların emniyete alınmasına yardımcı olun ve acil yardım sağlayın. Tıbbi bir acil durum yaşıyorsanız, 1-1-2'yi arayın. Mümkünse, yardım gelmeden önce maskenizi

takın.

OLAY SONRASINDA GÜVENDE OLUN

Kolluk Kuvvetleri Geldiğinde

- Sakin olun ve talimatları takip edin.
- Ellerinizi her zaman görünür ve boş tutun. Bu en başta sizin bir tehdit olarak algılanmamanızı ve yanlış anlaşılmanızı önüne geçer.
- Bilgi sağlamak ve yardım almak için tes-

pit edilmiş alanlarda yetkililere rapor verin.

- Kolluk kuvvetlerinin talimatlarına uyun ve size söyledikleri yönde tahliye olmaya çalışın. Mümkün olduğunda, kendinizle tanımadığınız kişiler arasında sosyal mesafe bırakın.

İletişimi Takip Edin

- Durum hakkında bilgi almak için kolluk kuvvetlerinin mesajlarını dinleyin. Resmi kuruluşların sosyal medya hesaplarını takip edin. Güncellemeleri aileniz ve arkadaşlarınızla paylaşın.

Profesyonel Yardım Aramayı Düşünün

- Sağlığınıza dikkat edin. Gerekirse, sizin ve ailenizin travmayla baş edebilmesi için yardım isteyin.

- Video ve telefon görüşmeleri yoluyla yakın çevrenizle sanal olarak etkileşim kurun. Endişeli veya stresli hissetmenin normal olduğunu bilin. Vücudunuza iyi bakın ve üzgün hissediyorsanız birisiyle konuşun. Silahlı Saldırı tehdidi insanlarda ek stresleri tetikleyebilir. Travmatik bir olay sırasında stresi yönetmek ve COVID-19 sırasında stresi yönetmek için Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve AFAD'ın destek programlarını ve talimatlarını izleyin. Sevgili okurlarımız, işte gerek sivil, asker, polis, kolluk kuvveti, görevde veya görev dışında, özel güvenlik görevlisi vs. vs. kim olursak olalım günlük hayatta silah taşıma yetkisine sahip herkesin Sportif ve Rekabetçi Pratik Atıcılık konusunda kendini geliştireceği bir kuruluş var hayatımızda. APAK! ANKARA PRATİK ATICILIK SPOR KULÜBÜ DERNEĞİ! 2000 yılından bu yana IDPA Üyesi olan bir atıcı olarak, 13.03.2019 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Bayrağımızı gururla taşımak, ülkemizde temsil durumu olmayan ancak tüm dünyada kabul görmüş IDPA (International Defensive Pistol Associa-

tion) parkur atışı turnuvalarına katılım sağlayabilmek ve bu sporun ülkemizde temsili amacıyla kurulan APAK Derneği'nin büyük bir boşluğu doldurmanın en önemli adımı olduğuna canı gönülden inanıyorum. Ülkemizde APAK gibi birçok kulüp var ve sayılarının daha güvenli ve eğitilmiş bir silah hayatımızın olması açısından artması gerekiyor. Bu manada gayret içinde olan herkesi tebrik ediyorum ve desteklenmeleri gerektiğini düşünüyorum. Özellikle altını çizmek istediğim bir husus var!IDPA / APAK Parkur Atışlarıyla, kişilerin/atıcıların günlük hayatta kullandıkları teçhizatı kullanarak, günlük hayatta karşılaşılabilecekleri gerçekçi senaryolar içerisinde yarışmalarını sağlayarak, ateşli silahların bir disiplin dâhilinde, emniyetle ve yüksek doğruluk ile kullanımı konusundaki yeteneklerinin geliştirilmesini hedeflenmektedir.

ÖNCE EMNİYET! BOL KEYİFLİ ATIŞLAR!

APAK Derneği'nin Hedefleri:

- Sportif Atıcılık hususunda uluslararası turnuvalarda yarışabilecek seviyede sporcu yetiştirmek.
- Turnuvalarda Türkiye'yi temsil etmek ve Maçlara Türk Kulübü olarak katılmak.
- Türkiye'de uluslararası düzeyde turnuvalar düzenlemek.

İşte yine ve tekrar tekrar hatırlatmakta fayda var! Silah Sorumluluktur. Kendinizi ve yakınlarınızı eğitiniz! Özellikle Sportif ve Müsabaka amaçlı tabanca turnuvalarının yaygınlaşması ve eğitiminin bir disiplin içinde verilmesi APAK gibi Kulüplere ihtiyacımız olduğunun ve bu tarz kulüplerimizin yaygınlaşması gerektiğinin göstergesidir. Sağlıkla Kalın.

ASELSAN BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ İLE NELER YAPABİLİR?

Son günlerde Türkiye ile Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) arasındaki ilişkilerin iyileşme yoluna girmesiyle dünyanın en büyük silah ithalatçılarından biri olan BAE'nin Türk Savunma Sanayii ürünlerinden alabileceği yorumlarını beraberinde getirdi. Bu yorumları, BAE'nin Türkiye'nin en büyük savunma sanayii şirketi olan ASELSAN'ı veya hisselerinin bir kısmını alacağı iddiaları izledi. Bu iddiaları hem Savunma Sanayii Başkanı İsmail Demir hem de ASELSAN sert bir biçimde yaladı. ASELSAN'ın kuruluşuna ve ortaklık yapısına bakacak olursak; Türk Silahlı Kuvvetleri'nin haberleşme ihtiyaçlarının milli imkanlarla karşılanması için 1975 yılında kurulan ASELSAN, Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı'na (TSKGV) bağlı bir anonim şirket. ASELSAN hisselerinin %74,20'si TSKGV'ye ait, %25,80'lik kısım ise Borsa İstanbul'da (BİST) işlem görüyor. ASELSAN halihazırda Haberleşme ve Bilgi Sistemleri, Kripto ve Bilgi Güvenliği, Uzay Teknolojileri, Elektro-Optik, Aviyonik, Güdüm ve İnsansız Sistemler, Radar, Elektronik Harp, Mikrodalga Sistemleri, Kara/Silah Sistemleri, Deniz Sistemleri, Hava ve Füze Savunma Sistemleri, Güvenlik Sistemleri, Ulaştırma Sistemleri, Enerji Sistemleri, Sağlık Teknolojileri alanlarında faaliyet gösteriyor. 2020 yılı itibarıyla ASELSAN'ın yıllık cirosu 16.1 milyar TL. Net karı ise 4.5 milyar TL. Çalışan sayısı 8807+ olan ASELSAN'ın yıllık Ar-Ge harcaması 3.4 milyar TL. Türkiye için bu kadar değer üreten, karlı ve verimli bir şirketin sa-

tılması kesinlikle mümkün değil. Peki ASELSAN ile BAE şirketleri arasında ne-ler yapılabilir? ASELSAN global bir marka olması sebebiyle çeşitli ülkelerde satış ofisleri, yerel şirketlerle ortaklıklar ve tesis kurulumu gibi faaliyetler yürütüyor. 2011 yılında da BAE'li IGG şirketi ile BAE'de IGG ASELSAN Integrated Systems LLC şirketi kuruldu. 9.800.000 BAE Dirhemi bütçeyle kurulan şirkette ASELSAN'ın pay oranı %49. Şirketin amacı ASELSAN ürünlerinin BAE'de üretilmesi, test edilmesi ve entegrasyonu ile başta BAE olmak üzere Körfez ülkelerinde satışı ve satış sonrası teknik desteğin sağlanması. Şirket hedeflerini tutturamadı zira 2011 sonrası Türkiye-BAE ilişkileri günden güne kötüleşti. Daha önce BAE'ye Jobaria roket sistemi, mk serisi uçak bombaları, CİRİT füzesi, RABDAN zırhlı araçları gibi satışlar gerçekleştiren Türk Savunma Sanayii'ninde doğal olarak yeni bir sipariş alması, ortak işler yapması çok zorlaştı. Son dönemde Türkiye-BAE ilişkileri düzeliyorken, ASELSAN'ın ve dahi Türk Savunma Sanayii'nin geçen 10 yıl içerisinde ürün gamı ve kabiliyetleri kat be kat artmışken, BAE'de kendi silah ve sensör sistemlerini üretmek istiyorken bu ortaklık ve IGG ASELSAN Integrated Systems LLC şirketi tekrar canlandırılabilir. BAE'de ASELSAN tesisleri kurulabilir. Buradan hedeflendiği gibi hem BAE'ye hem de Körfez ülkelerine ürün ihraç edilebilir ki yapılacak olanda budur. Bunun dışında özellikle ASELSAN özelinde bir hamlenin yapılması mümkün değildir.

ASELSAN bugün, özgün ürünlerini ihraç eden, dünyanın ilk 100 savunma sanayii şirketi listesinde yer alan, yerel kuruluşlar ile iş birliği modelleri kurgulayarak uluslararası pazarlarda ortaklıklar kuran, yatırım yapan bir dünyaca ünlü bir Türk markası.

ARDAN ZENTÜRK
M5 Genel Yayın Yönetmeni

ULUSAL BAĞIMSIZLIĞIN TEMELİ EKONOMİ

Ekonominin “savaş cephesi” olarak değerlendirilmesi gerektiğini aslında, yaşadığımız saldırılar sonucunda öğrenmiş olmamız gerekiyor.

2 5 Kasım 2021 günü Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın başkanlığında toplanan Milli Güvenlik Kurulu’nun (MGK) bildirisinde yer alan şu paragraf dikkat çekiciydi: “Türkiye’nin inşa ettiği sağlam altyapı üzerinde, hedeflerine uygun şekilde yatırım, üretim, istihdam ve ihracat odaklı ekonomi politikalarını hayata geçirme sürecinde karşılaştığı ve karşılaşılabileceği sınamalar ile tehditler değerlendirilmiş, cumhuriyetimizin 100. yılına her alanda olduğu gibi iktisadi olarak da güçlü şekilde ulaşma kararlılığı teyit edilmiştir.” Bu yaklaşım, bir ilki oluşturmuyordu ve Türkiye’nin devlet aklının, ekonomiyi milli güvenliğin ana zemini olarak gördüğünü göstermesi bakımından önemliydi. Milli Güvenlik Kurulu için ilk adımın 1933 yılında çıkarılan bir kararname ile kurulan ve temel görevi milli seferberlik olarak belirlenen Yüksek Müdafaa Meclisi ile atıldığını hemen hatırlatalım. 1961 Anayasası ile Milli Güvenlik Kurulu adı altında çalışmalarını sürdürdüğünü, 1982 Ana-

yasası ile son değişikliklere kadar süren yapısıyla kurumlaştığını hatırlatalım. MGK, 60'lı yıllardan 2016'ya kadar uzanan süreçte, genel olarak "askeri kanadın" hakim olduğu, bu nedenle, "milli güvenliğe tehdit algılamasının da askeri doktrinin algılamasına bağlı olarak geliştiği" bir kurum oldu. Türk siyasi yaşamının tarihine "28 Şubat süreci" olarak geçen "askeri müdahalenin", 28.Şubat.1997'de dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in başkanlığında, Başbakan Prof. Dr. Necmettin Erbakan ve Başbakan Yardımcısı Tansu Çiller'in katılımıyla gerçekleşen toplantıya başlaması, bu gerçeğin en yalın ifadesidir. 1982 Anayasa'sına göre o gün toplanan MGK Cumhurbaşkanı'nın başkanlığında Başbakan, Milli Savunma, İçişleri ve Dışişleri Bakanları ile Genelkurmay Başkanı, Kara, Hava, Deniz Kuvvet Komutanları ve Jandarma Genel Komutanı'nı bir araya getiriyordu. Bugün "sivilleşmiş" bir MGK ile yaşıyoruz. Cumhurbaşkanı başkanlığında, Cumhurbaşkanı yardımcısı, Adalet, Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri bakanlarıyla, Genelkurmay Başkanı, Kara-Hava-Deniz Kuvvet Komutanları bir araya geliyorlar. Yani, ekonomiyi bir milli güvenlik zemini olarak ilan eden son MGK toplantısında ekonomiden sorumlu bakan (Hazine ve Maliye Bakanı) üye değildi. Yaşanılan gelişmeler, Maliye Bakanlığı ile Hazine Bakanlığı'nın ayrı ayrı yapılandırılmasını ve bu iki bakanın, MİT Müsteşarı ile birlikte MGK'nin daimi üyeleri arasında yer almasını zorlamaktadır. Çünkü: 21'nci yüzyıl, giderek, insanlığın geleceğinde sisler perdesi oluşturan sorunlarıyla kendini gösteriyor. Bu yüzyılda, insanlığı ortadan kaldıracabilecek ölçüde öldürücü silahlara sahip olsa-

nız da, sokaktaki insanın yaşam kalitesini yükseltmediniz, aksine, yaşamını zorlaştırdığınız an, yüksek risk almış oluyorsunuz. Ekonominin sağlıklı dengelerinin bütün alışılmış düşünce kalıplarını bir kenara ittiği yeni bir döneme ilerliyoruz.

TÜRKİYE İÇİN EKONOMİ BİR CEPHEDİR...

*Ekonominin "savaş cephesi" olarak değerlendirilmesi gerektiğini aslında, yaşadığımız saldırılar sonucunda öğrenmiş olmamız gerekiyor. ABD eski Başkanı Trump döneminde, CIA ajanı Evanjelik din adamı (pastor) Andrew Brunson'un sürmekte olan duruşmalarına müdahale amacıyla Amerikan yönetiminin Mayıs ve Ağustos 2018'te gerçekleştirdiği ekonomik saldırılar en net örneklerdir. Takvimlerin 14 Ağustos 2018'i gösterdiği saatlerde, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA) tarafından düzenlenen panelde, Cumhurbaşkanı Erdoğan, şu sözleriyle dikkat çekiyordu: "Türkiye'ye yönelik açık bir saldırı var. Eskiden bu saldırılar daha kapalı yapıldı, şimdi doğrudan üzerimize geliyorlar. Bunlara karşılık ekonomik ve siyasi tavırla karşılık verilir. Ekonomik olarak tüm tedbirleri aldık, gerekli cevabı veriyoruz. Yapabileceğimiz ikinci ve asıl önemli husus siyasi duruşumuzu sağlam tutmaktır. Maruz kaldığımız saldırının ekonomiyi ilgisiz bırakması, bizim de kendimizi buna göre konumlandırmamız gerekiyor. Cari açık, faizler, enflasyon başta olmak üzere çözmemiz gereken bazı sorunlar var. Ülkemizin ekonomik verilerini kime gösterirseniz gösterin bir gariplik olduğunu fark edecektir. Dolar ülkemizin parası karşısında 4,8 seviyesinden

7'lere fırladı? 15 Temmuz sabahı 2,8 seviyesinde olan kurun 4,8 seviyesine çıkması anlamsızken bu durumu nasıl izah edeceğiz? Anormallik var mı diye baktığımızda manzara şudur: Bankalar mı battı? Bugün ülkemiz dünyadaki en sağlam bankacılık sektörüne sahip. Kamu borç stoğunun milli gelire oranında Avrupa'nın en iyilerindeniz. Ekonomimiz tıkır tıkır çalışıyor. Dünyada örnek gösterilen turizmde patlamaya yaşayan ülke konumundayız. Savaşa mı girdik, işgale mi uğradık, siyasi veya sosyal kaos mu yaşıyoruz? Bu soruna her zamanki klasik bakış açısının dışında bakmak zorundayız. İşin ekonomi tarafının küresel boyutunun olduğu açıkça ortadadır. ABD, Çin'den Rusya'ya kadar pek çok yeri ekonomik bakımdan hedef almış durumdadır. Bu durum tek başına

Türkiye, hemen her akşam TV ekranlarından birinde boy gösteren "muhalif" kimlikli bir gazetecinin, "Osman Kavala ve Selahattin Demirtaş serbest bırakılsın, Dolar o an itibariyle düşer" diyeceği kadar ucuz bir ülke midir? Hayır. "Faiz lobisinin dediğini yap, döviz piyasasına istikrar gelsin, sen de 2023 seçimine kadar zaman kazanmış olursun" tarzında "iş çevreleri önerileri ise Türkiye'nin "entelektüel birikiminin sığlaşmasını" göstermesi bakımından moral bozucu kimlik taşımaktadır.

ülkemizde yaşananları izaha yetmiyor. Ülkemize yönelik daha derin bir operasyon var.”Türkiye, 1952 yılında NATO üyesi olduktan sonra devlet yapısında yaşanan Soğuk Savaş yeniden yapılanmasının, özellikle “stratejik bürokraside” ciddi sıkıntıları yaşıyor. Özellikle 15 Temmuz 2016 kanlı saldırısı sonrasında ülkenin istihbarat ve tüm güvenlik birimlerinde yaşanan “kuşatma temizliğinin”, ekonomi bürokrasisinde ne kadar etkili olduğuna ilişkin ciddi soru işaretleri bulunuyor. Ekonomi yönetimini, 1991’den bu yana tabu haline getirilmiş “küreselci” yaklaşımlar zemininde, neo-liberal dünya görüşüyle sağlama alışkanlığı, 2018 yılında yaşanmış 2 büyük “emperyalist ekonomik saldırının” tecrübesi çerçevesinde bugüne dönük önlemlerin alınmasında zafiyet olduğunu göstermektedir. Türkiye’yi yüksek kur-yüksek faiz sarmalından kurtarmakta kararlı duruş sergileyen Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın, Türk Lirası’nın son dönemde yüksek değer kaybının, ülkede yüksek faiz üzerinden kolay para kazanma yolu yaratmaya çalışan “küresel faiz lobisine” dayandırması bunun açık örneğidir. Erdoğan’ın şu sözleri, yaşanan büyük savaşın izlerini taşımaktadır: “Türkiye’nin demokraside, hak ve özgürlüklerde, ekonomik kalkınmada geldiği seviyeyi yok sayıp bizi yeniden kendi iç kavgalarımızın bataklığına itmek isteyenlere fırsat vermiyoruz. Irak’tan Suriye’ye, Libya’dan Sudan’a kadar pek çok yerde sergilenen oyun bizde de denemek istendi. Allah’ın yardımı ve mil-

letimizin ferasetiyle asırlık hesaplaşmaların hepsinden de alnımızın ağıyla çıktık. Şimdi aynı mücadeleyi ekonomide veriyoruz” Görünen, Türkiye’nin savaşıacağı cepheyi iyi tarif ettiği ama, o cepheye sevk edeceği güçte belirsizlik yaşadığıdır.

SIRADAN FORMÜLLER İLE ÇÖZÜM BULMAK İMKANSIZDIR...

İş çevrelerinin, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ı bu geleceğe dönük hamlesi ve köklü mücadelesinde yalnız bırakıyor görüntü vermesi düşündürücüdür. Kuşkusuz, ekonominin yaşadığı zor günlerde, emek kesiminden, KOBİ ve orta düzey ticaret kesiminden yükselen yakınma sesleri normaldir ama, Türkiye’nin geleceğine ilişkin politikalara bu ülkenin servet pastasının büyük kesimine sahip olan kesimden destek beklenmesi de doğaldır. Türkiye, hemen her akşam TV ekranlarından birinde boy gösteren “muhalif” kimlikli bir gazetecinin, “Osman Kavala ve Selahattin Demirtaş serbest bırakılsın, Dolar o an itibarıyla düşer” diyeceği kadar ucuz bir ülke midir? Hayır. “Faiz lobisinin dediğini yap, döviz piyasasına istikrar gelsin, sen de 2023 seçimine kadar zaman kazanmış olursun” tarzında “iş çevreleri önerileri ise Türkiye’nin “entelektüel birikiminin sığlaşmasını” göstermesi bakımından moral bozucu kimlik taşımaktadır. Yaşam zorluyor: Dağlık Karabağ, Irak-Suriye-Libya hattı veya Doğu Akdeniz’de olduğu gibi ekonomide de savaşıyoruz! Erdoğan’ın güçlü kurmay görüşlerine ihtiyacı var...

PRESTİJ GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ

1996'DAN BERİ GÜVENİN ADI...

WEDDING WORLD KUYUMCUKENT AVM
KAT BAĞÇELİEVLER / İSTANBUL / TÜRKİYE.7 PLAZA.2 - 4:YENİBOSNA MERKEZ MAHALLESİ LADIN SOKAK NO

T +90 212 679 64 00 GSM +90 535 982 54 44 F +90 212 679 90 13

www.prestijgumruk.com

PROF.DR. HÜSAMETTİN İNAÇ
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Rusya'nın gelişmeye
yumuşak yaklaşması
dikkat çekici.

Zira Moskova bu politikasıyla,
ABD'nin Orta Asya'da
hegemon güç olmasını önlerken,
Çin'e dönük artan endişelerini de
güçlü Türk dünyası ile
dengelemeye
çalışıyor.

YENİ STRATEJİK OYUN KURUCU TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI

NATO-dışı bir Avrupa güvenlik stratejisi, temelde Türkiye'yi dışlayan bir kavram. Oysa, Balkanlar'dan Karadeniz'e ve bu hattan Kafkasya'ya uzanan Avrupa savunma hattının Türkiyesiz başarıya ulaşması mümkün değil.

1 2 Kasım 2021 tarihinde İstanbul'da toplanan Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi'nin adını Türk Devletleri Teşkilatına dönüştürmesi, bünyesinde çok büyük çağrışımlar barındıran ve Orta Asya coğrafyasını radikal bir biçimde dönüştürecek stratejik bir hamledir. Öyle ki 1989 Berlin Duvarı'nın yıkılması, 1990 Doğu Avrupa'da sosyalizme karşı halk hareketlerinin başlaması ve nihayet 1991 yılında Moskova'da komünist partinin parçalanması neticesinde SSCB'nin ideolojik ve ekonomik iflasını açıklamak suretiyle uluslararası sahneden çekilmesiyle mukayese edilebilecek bir değişim ve dönüşümden bahsetmekteyiz. Zira Türk dili konuşan halklar tabirinin yerini Türk devletleri kavramına bırakması çok büyük bir zihniyet dönüşümüne işaret etmekte ve konseyin teşkilat halinde gelmesi ilişkilerin derinleşeceğinin ve kurumsallaşacağına müjdesini vermektedir. Kuşkusuz bu tarihi duruşun ve kararlılığın arkasında 44 günlük savaş sonucunda erişilen ve Türk devletlerinin işbirliğinin somut bir ürünü olan Karabağ Zaferinin inkar edilemez tesiri bulunmaktadır.

TÜRK DEVLETLERİNİN KARARLI BÜTÜNLEŞME ÇABALARI...

Türk devletleri arasında kapsamlı işbirliğini teşvik etmek amacıyla 3 Ekim 2009 tarihinde imzalanan Nahçıvan Anlaşmasıyla Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan ve

Kırgızistan'ın kurucu üye olarak içinde yer aldıkları Türk Konseyi olarak adlandırılan örgüt, 2018'de Türk Keneşi adını aldı. Ekim 2019'da Bakü'de tertip edilen Zirve'de Özbekistan Konsey'e tam üye sıfatıyla katıldı. Teşkilatın gözlemci sıfatını taşıyan üyeleri olarak Macaristan Eylül 2018'de, Türkmenistan ise Kasım 2021'de örgüte dahil oldu. Tarafsızlık siyasetini benimseyen Türkmenistan'ın gözlemci olarak da olsa Teşkilat bünyesinde yer almasına büyük ehemmiyet atfedilmekte ve bu ülkenin çok kısa süre zarfında tam üye olması beklenilmektedir. Bu arada Mayıs 2021'de Afganistan, Türk Keneşi'ne resmi olarak gözlemci statüsü başvurusunda bulunmuştur. Nahçıvan Anlaşması (2009) ve İstanbul Bildirisi (2010), teşkilatın temel belgeleri olarak kabul edilmiştir. Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın amaç ve ilkeleriyle birlikte uluslararası hukukun evrensel umdelerini benimseyen Teşkilat, rengini Kazakistan bayrağından, ortasındaki güneşi Kırgızistan bayrağından, hilali Türk bayrağından, sekiz köşeli yıldızı Azerbaycan bayrağından alan bir bayrağa sahiptir. Son haliyle Teşkilat, üç yüz milyon nüfusa, beş milyon metrekarelik bir alana ve iki trilyon dolarlık bir ekonomiye sahip bir Türk dünyasını temsil etmektedir. Yeni bir stratejik inşa olarak tanımladığımız Türk Devletler Teşkilatı nasıl bir jeopolitik zemin üzerinde şekillenmektedir? Öncelikle bu stratejik

- **Alının ortak kararlar arasında Türk Yatırım Fonu'nun oluşturulması, gümrük ve enerji koridorlarının kurulması ve malların, paranın, hizmetlerin ve işçilerin serbest dolaşımını esas alan TURANSEZ adı verilen ekonomik bölgenin tesisinin yer alması dikkat çekicidir.**

adımın atıldığı esnada ABD'nin Asya'da-ki varlığının oldukça zayıfladığına şahit olmaktadır. Öncelikle Asya'ya giriş koridorunda en önemli müttefiki olarak görülen Türkiye'yi kaybeden Amerika, İran ve Pakistan'ı en büyük rakibi olan Çin'e kaptırmış görünmektedir. Afganistan'dan ani bir tahliye operasyonu ile ABD, Kırgızistan ve Tacikistan'da kurmak istediği üsler reddedilince Hindistan'ın desteğine muhtaç hale geldi. Ne var ki Hindistan üzerinden Baharat Yolu üzerinde hakimiyet kurmak isteyen ABD, Hindistan'ı geleneksel dış politika yönelimi olan bağılantısızlık siyasetinden henüz koparamadığı gibi bu ülkenin Rusya ile geliştirdiği özel ilişkilere de mani olamamaktadır. Tüm bu gelişmeler ABD'nin Asya'daki nüfuzunun gittikçe azalmasına sebebiyet vermektedir.

RUSYA'NIN ÇİN'E DÖNÜK ENDİŞELERİ TIRMANIYOR

Bölge jeopolitiğinde belirleyici olan unsur, Rusya-Çin rekabeti olarak tezahür etmektedir. Bu bağlamda tedricen bir Asya Birleşmiş Milletleri haline dönüşecek olan ve Hindistan, Rusya, Çin ve Pakistan'ı bünyesinde barındıran Şangay Örgütü bu iki ülkeyi aynı çatı altında birleştirirken, Rusya bu yapıyı Çin'in kendini yutacağı riskli bir işbirliği platformu olarak görmeye devam ediyor. Nitekim bu endişe Doğu Asya ile Avrasya arasında gittikçe artan bir tansiyon yaratacak olan iki farklı oluşumla anlam kazanıyor. Bu oluşumlardan birincisini Çin'in doğrudan altmış beş ülkeyi ilgilendiren Kuşak-Yol Projesi şekillendirirken bir diğerini ise üyelerinin arasında Erme-

nistan, Belarus, Kazakistan, Tacikistan ve Kırgızistan'ın yer aldığı ve Rusya tarafından kurulan Avrasya Ekonomik Birliği ve Kolektif Güvenlik Anlaşması teşkil etmektedir. NATO'nun 2030 Raporunda önümüzdeki on yıl içerisinde dünyanın ekonomik hegemon gücü olacağı belirtilen Çin'e karşı Rusya'nın geliştirdiği ihtiyatlı politikaların söz konusu işbirliğinin sınırlarını tespit edeceği unutulmamalıdır. Ayrıca bu örgütlere de üye olan Türk devletlerinin tercih anı geldiğinde kendilerine nasıl bir istikamet çizcekleri, bu örgütlerin geleceğini şekillendirecektir. İnşa edilmekte olan dünya düzeninde -yukarıda saydığımız örgütsel yapıların- ilişkilerde ortak bir keşişim noktaları bulmaları ve böylelikle bir Asya Barış'ını tesis edebilmeleri şu aşamada pek de mümkün görünmemektedir. Tam da bu noktada Karabağ Zaferinin hemen akabinde Türkiye'nin teklif ettiği altılı ya da üç artı üç olarak tanımlanan örgütün hayata geçirilmesi oldukça büyük bir ehemmiyet arz etmektedir. Kuşkusuz bir genel sekreteryaya sahip olan, önce ekonomik ve daha sonra siyasi bir entegrasyon hedefine odaklanan, stratejik anlamda genişleme perspektifini benimseyen ve devasa bir coğrafi alana hükmeden Türk Devletleri Teşkilatı'nın uluslararası sisteme ve uluslararası aktörlere tesiri olacaktır. Öncelikle Yakın Çevre Doktrini bağlamında Orta Asya'yı arka bahçesi olarak gören Rusya, bir yandan Türk devletleri üzerinde nüfuzunu kaybetme korkusu yaşarken diğer yandan jeopolitik mecburiyetlerden dolayı bu kabil bir organizasyonun varlığını ihtiyatlı bir iyimserlikle karşılamaktadır.

Zira yeni bir dünya düzeninin inşası aşamasında ABD-Çin rekabetinin Orta Asya üzerinde sıcak bir çatışmaya dönüşebileceği öngörüsüne sahip olan Rusya, muhtemel bir Kafkas Baharına mukabil bu coğrafyanın monolitik/yekpare bir bütün olarak korunmasını öncelikli bir strateji olarak benimsemektedir. Gene realist bir perspektiften bakıldığında bu bütünlüğü sağlayabilecek yegane aktörün Türkiye olduğu Rusya tarafından da görülmektedir.

TÜRKİYE AYNI ZAMANDA ABD HEGEMONYASINI DA ÖNLÜYOR.

Bu bakımdan Ermenistan-Azerbaycan savaşının akabinde Güney Kafkasya'da Türkiye'nin mevcudiyetini bir realite olarak kabullenen Rusya, pek çok alanda işbirliği içinde olduğu Türkiye'nin nüfuzunu ABD hegemonyasına tercih etmektedir. Haddi zatında insan sermayesini hızla nitelikli hale getiren, ekonomik anlamda güçlenen ve küresel siyasetin yeni dengeleri içerisinde kendine özgün bir yer bulabilen Türk devletlerinin daha fazla Rus nüfuzu altında tutulması mümkün görünmemektedir. Ukrayna ve Karadeniz'e sınırı olan NATO ülkeleri tarafından kuşatılmaya çalışılan, Kırım'ı ilhakı üzerinden sıkıştırılan ve ABD üssü haline dönüşen garnizon bir devlet olan Yunanistan tarafından tehdit edilen Rusya, daha farklı problemlerle uğraşmak mecburiyetindedir. Bu bağlamda Türkiye'nin Ukrayna'ya İHA ve SİHA desteğinde bulunmasına Suriye'de koşulsuz destek verdiği Esed rejimini İran'ın terör örgütü Haşdi Şabi ve PKK/YPG ile ulaştırarak cevap veren Rusya, Libya ve

Doğu Akdeniz’de Türkiye’nin takınacağı tutuma göre farklı tepkiler geliştirebilecektir. Çin ise ABD’nin tahliye ettiği Afganistan coğrafyasında daha etkin bir varlık gösterebilmek için Türkiye’ye ihtiyaç duymaktadır. Öte yandan üzerine titrediği Kuşak-Yol Projesinin ana eksenini Orta Kuşak olarak adlandırılan Türk devletlerinden Türkiye’ye uzanan hattır. Özellikle Karabağ Zaferinden sonra gündeme gelen Zengezur Koridorunun açılması Kuşak-Yol Projesi’ne yeni bir jeopolitik ufuk katacaktır. Tüm bu denklem bir bütün olarak okunduğunda Çin’in ekonomik kazanımının Türk dünyasının birlikteliğinden geçtiği kolayca anlaşılabilecektir. Ne var ki Çin, Uygur Türkleri ve Doğu Türkistan bakımından bu yapılanmanın bir tehdit oluşturduğunu da göz ardı etmemektedir. Zaten ABD’nin kuşatma ve çevreleme politikasına maruz kalan Çin, bir de Türklük ve insan hakları ihlali suçlaması üzerinden en azından bazı bölgelerini kaybetme endişesi yaşamaktadır. Buna ilaveten DAESH ve el-Kaide gibi kendini İslami referansla ifade eden terör örgütleri ve radikal hareketlerden tehdit algısı oluşturan Çin, Türk devletlerinin istikrar, refah ve huzurunun kendi lehine olduğunu anlayacak kadar siyasi ferasete sahiptir. Soğuk Savaş’ın ardından verdiği sözleri tutmayarak NATO üzerinden hızla doğuya ve Orta Asya’ya doğru genişleyen ABD, 2008 yılı ve sonrasında FETÖ başta olmak üzere CIA aparatlarıyla birlikte bölgeden kovulmuş durumdadır. Kuşkusuz içinden geçtiğimiz zaman dilimi, ABD’nin Orta Asya’da en zayıf olduğu bir döneme tekabül etmektedir.

Ne var ki Türk devletlerinde üs kurma talebi reddedilen, Afganistan’dan çekilmek zorunda kalan ve Karabağ Zaferiyle birlikte Kafkasya’da da yaşam alanı bulamayan ABD, Türkiye üzerinden Teşkilata sızmak isteyecektir. Bu nedenle Türkiye’nin ekonomik, siyasi ve diplomatik anlamda köşeye sıkıştırılması ve böylelikle ABD ile aynı dış politik çizgide hizalanmaya zorlanması, ABD’nin öncelikli siyaseti haline dönüşecektir.

İRAN’IN RAHATSIZ OLMASI NORMALDİR.

Türkiye’nin her kazanımını kendi kayıphanesine yazan ve coğrafyaya ırrasyonel bir mezhepçi kimlik siyaseti üzerinden yaklaşan İran, ortaya çıkan bu yeni organizasyonu doğrudan kendine yönelik bir tehdit olarak algılayacaktır. Muhtemelen bu tehdit algısı iki yönlü işleyecektir. Birincisi, nüfusunun yaklaşık olarak yarısını oluşturan Güney Azerbaycan Türklerinde milli hislerin uyanması İran’da bölünme paranoyasını tetikleyecektir. Zaten Ermenistan-Azerbaycan savaşında İran’ın Ermenistan’a verdiği açık desteğin yarattığı travmanın henüz canlı olduğu bir dönemde bir de Türk birliğinin ete kemiğe bürünmesi, İran için bir kabustan öte anlam taşımamaktadır. İkinci tehdit algısı ise Orta Asya coğrafyasında İran’ın farklı illiyet bağlarıyla ilmek ilmek oluşturduğu ilişkiler ağının behemehal tarumar olması ihtimalidir. Nitekim İran, Irak’ta seçimler neticesinde, Suriye’de Rusya’nın itmesiyle önemli bir güç kaybına uğramıştır. ABD’nin uyguladığı ekonomik ambargo halkı Molla rejimine karşı

isyan noktasına taşımıştır. Viyana’da süren nükleer müzakereler yakın zamanda netice verecek gibi görünmemektedir. Bu sıkışmışlık duygusu İran’ın Türk dünyasına karşı tutumunu daha da sertleştirmesine yol açacaktır. Sonuç itibarıyla 12 Kasım 2021 İstanbul Zirvesinde yayımlanan Türk Dünyası 2040 Vizyon Belgesi, Konseyin Teşkilata dönüşmesinin ne anlama geldiğini yeterince açıklar mahiyettedir. Bu belgeye göre Türkiye ve Türk dünyası dünyada ortaya çıkan yeni durum ve gelişmelere karşı ortak bir tavır belirleyecektir. Bu karar, siyasi ve askeri işbirliğini beraberinde getirecek yeni bir durumu ortaya koymaktadır. Vizyon belgesinde Türk kimliğinin ön plana çıkartılması ve dil ve alfabe birliği başta olmak üzere ortak kültürel alanların birleştirilmesi oldukça kıymetlidir. Ulusal para, milli coğrafya ve milli kültürden mülhem olarak modern dönemi Atlantik üzerinden şekillendiren kolonyalist ve emperyalist uygarlık yerine Hazar merkezli farklı bir medeniyet tasavvuru belgede açıkça ortaya konulmaktadır. Türk Yatırım Fonu’nun oluşturulması, gümrük ve enerji koridorlarının kurulması ve malların, paranın, hizmetlerin ve işçilerin serbest dolaşımını esas alan TURANSEZ adı verilen ekonomik bölgenin tesisi belgenin en önemli maddeleri arasında yer almaktadır. Tüm bu gelişmeler Türkiye’nin dış dünyada yalnız olmadığını ve yeni bir dünya düzeninin eşiğinde Türk dünyasıyla entegrasyonun Türkiye’ye yeni stratejik ufuklar ve küresel anlamlar kazandırdığını ortaya koymaktadır

NE BULDUĞUNUZ

NE ARADIĞINIZA BAĞLIDIR !

M5
PRIME

youtube.com/m5dergi

PROF.DR. SERKAN DİLEK
Kastamonu Üniversitesi

AFRIKA'DA YENİ DÖNEM TÜRKİYE STRATEJİSİ

Türkiye'nin 21'nci yüzyılın yeni ekonomi büyüme alanı olarak kabul edilen ve hatta Çin'in tedarik zincirlerinin taşınması planlanan Afrika'da artan ağırlığı, kıtanın eski sömürgecilerini rahatsız ediyor. Rahatsız olanların başında Fransa'nın gelmesi ise dikkat çekici.

KARA KITA'NIN GELECEĞİNDE HİSSEDİLEN TÜRKİYE ETKİSİ

Türkiye'nin son 15 yılda Afrika'ya artan ihracatı, rebaketin ana unsuru olarak şekillendi. Türkiye'nin çatışma alanlarında ihracat artışının Fransa'yı endişelendirdiği söylenebilir. Zira, Fransa eski sömürgeleri olan Afrika ülkelerinde bile ihracat pazarlarını Çin'e kaptırmıştır ve Çin'den sonra karşısına Türkiye gibi bir potansiyelin çıkmasından memnun değildir.

Türkiye 2002 yılında Afrika kıtasında 12 konsolosluga sahipken 2021 yılında bunu 43'e yükseltmiştir. Fransa başkanı Macron'un demeçleri de Türkiye'nin Afrika açılımından rahatsız olduğunu göstermektedir. Türkiye ve Fransa tarihsel süreçte kimi zaman yakınlaşmış (Kanuni zamanında Fransa ile yakınlaşma) kimi zaman da (Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı) çıkar çatışmasına girmiştir. 2020 yılı itibari ile Fransa ekonomisinin Türkiye ekonomisinden ileride olduğu görülmektedir. Fransa, 2002 yılında 304 milyar\$ olan toplam ihracatını 2020 yılında yaklaşık %57 artırarak 476 milyar \$ seviyesine çıkarmıştır. Türkiye ise 2002 yılında 35 milyar \$ olan ihracatını yaklaşık %382 artırarak 169 milyar\$ seviyesine çıkarmıştır. 2021 yılında TL değerinin düşüşü, Türkiye'nin ulaşım

altyapısına yaptığı yatırımlar, Covid19 krizi ile Çin'e duyulan tepkilerin Türkiye'yi üretim üssü olarak öne çıkarması gibi unsurlar nedeniyle Türkiye'nin ihracatı hızlı biçimde artmaya devam etmektedir. 2021 yılı kasım verilerine göre Türkiye'nin son 12 aydaki ihracatı 221 milyar\$'ı bulmuştur ve Türkiye'nin ihracatının 2022 yılında 275-300 milyar\$ civarına çıkması da muhtemeldir. Standart Chartered bankasının yaptığı projeksiyonlara göre Türkiye'nin 2030 yılında Dünya'nın en büyük 5 ekonomisinden biri olma ihtimali vardır (Yeni Şafak, 2019). Kısaca Fransa şimdilik ekonomik büyüklük olarak Türkiye'nin önünde olsa bile Türkiye'nin Fransa'yı geçme potansiyeli mevcuttur. Türkiye ve Fransa arası ekonomik ilişkilerin de en azından olumsuz olmadığını söylemek mümkündür. 2021 Ekim verilerine göre Türkiye, son 12 ayda Fransa'ya 8,8

milyar\$ ihracat gerçekleştirmiş, Fransa'dan ise 8 milyar\$ ithalat gerçekleştirmiştir. Fransa, Türkiye'nin en fazla ihracat gerçekleştirdiği 6.ülke iken Türkiye de Fransa'nın en fazla ihracat gerçekleştirdiği 12. Ülke konumundadır.

FRANSA TÜRKİYE'DEN NEDEN RAHATSIZ?

Bununla beraber Macron'un medyaya verdiği demeçler Türkiye'nin politikalarından rahatsız olduğunu göstermektedir. Temel anlaşmazlık alanlarından biri ise Türkiye'nin Afrika politikaları olarak görülmektedir. Türkiye'nin Afrika'da konsolosluk sayılarını artırması, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Afrika ülke liderlerinin karşılıklı ziyaretleri, Türkiye'nin Afrika ülkelerinde artan yatırımları, Türkiye'nin Afrika ülkelerine yaptığı insani yardımlar Fransa'yı rahatsız etmektedir. Zira Afrika'da

çok sayıda eski Fransız sömürgesi ülke bulunmaktadır ve Fransa'nın bu ülkelerle ekonomik ilişkileri devam etmektedir. Türkiye'nin Afrika devletleri ile artan diplomasi faaliyetleri ekonomik alanda da karşılığını bulmuştur. Türkiye'nin 2013 yılında K. Afrika ülkelerine olan ihracatı 10,9 milyar\$ iken 2021 Ekim verilerine göre son 12 ayda bu rakam %12,8 artarak 12,3 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Diğer Afrika ülkelerine olan ihracat ise 2013 yılında 4,4 milyar \$ iken 2021 ekim verilerine göre son 12 ayda bu rakam %72,8 artışla 7,6 milyar \$'a çıkmıştır. Son yıllarda Çin ve Türkiye'nin Afrika'ya yönelik ekonomik ilgisinin arttığı görülmektedir. Çin 360 milyar\$, Türkiye ise 7 milyar\$ seviyesinde Afrika'ya yatırım gerçekleştirmiştir ve bu yatırımların giderek arttığı görülmektedir. Bu oran Türkiye'nin toplam dış yatırımlarının %15'ine denk gelmektedir. Türkiye'nin insani kalkınma alanında gerçekleştirdiği atılımlar, Cumhurbaşkanımızın karizması da Türkiye'nin imajını güçlendirmektedir (Anadolu Ajansı, 2021). Tabloda bulunan ülkelere Fransa 22,8 milyar\$, Türkiye ise 14,3 milyar\$ ihracat gerçekleştirmektedir ve Fransa'nın bu rekabette önde olduğu açık biçimde görülmektedir. Afrika kıtasının en fazla ithalat gerçekleştiren ülkesi G.Afrika Cumhuriyeti'nin ithalatında Türkiye'nin payı %1'in altındadır ve sadece 554 milyon \$ seviyesindedir ancak 2021 Ekim verilerine göre bu rakamın son 12 ayda 851 milyon\$ seviyesine çıktığı görülmektedir. G.Afrika'nın en fazla ithalat yaptığı ülke sıralamasında 11.sırada bulunması, Fransa'nın da istediği sonucu elde edemediğini göstermektedir. Afrika kıtasının en fazla ithalat gerçekleştiren ikinci ülkesi Mısır ise ithalatının yaklaşık %4,9'unu Türkiye'den karşıla-

maktadır. Türkiye bu rakamla Mısır'ın en fazla ithalat gerçekleştirdiği beşinci ülke konumundadır. Türkiye-Mısır arasındaki siyasi ilişkilerin ekonomi üzerine olumsuz etkisinin olmadığı veya minimum düzeyde kaldığı görülmektedir. Türkiye, Mısır'a demir-çelik, otomotiv, makine ve cihaz ihracatı gerçekleştirmektedir. Fransa'nın ise Mısır'a ihracatının 1,4 milyar\$ ile sınırlı kaldığı görülmektedir. Fransa, Mısır'ın ithalat yaptığı 13. Ülke konumundadır. Fransa, Mısır'a hububat, ilaç ve otomotiv satmaktadır. Otomotiv sektöründe Türkiye ve Fransa'nın karşılıklı rekabet halinde olduğu görülmektedir. Nijerya, Kenya, Sudan, Tanzania, Uganda, Botsvana, Zambiya ve Zimbabwe gibi ülkelerde her iki ülke de ihracat gerçekleştiren ülkelerde gerilerde kalmıştır. Aslında Afrika kıtasına gerçekleştirilen ihracat incelendiğinde belli başlı bazı ülkeler (Libya, Cezayir, Fas, Tunus, Angola, Fildişi, Senegal, Kamerun) dışında Fransa ve Türkiye'nin ön plana çıkan aktörler arasında olmadığı görülmektedir. Afrika kıtasına ihracat gerçekleştiren ülkeler arasında ABD, Çin ve Hindistan'ın daha baskın aktörler oldukları görülmektedir.

FRANSA İMTİYAZLARINI

KAYBETMEME KAVGASI VERİYOR.

Türkiye ve Fransa'nın rekabet halinde oldukları ihracat pazarları ise Cezayir, Fas, Tunus ve Fildişi Sahilleri olarak görülmektedir. Bu ülkelerde Fransa'nın ihracat bakımından Türkiye'den önde bulunduğu görülmektedir ancak Türkiye'nin bu ülkelerde ilk beşe girmeye çalıştığı ve hızla ihracatını artırdığı görülmektedir. Bu ülkelerde Fransa'nın Çin'in oldukça arkasında kaldığı görülmektedir. Bu sonuçlar Türkiye'nin aynen Çin gibi bu Afrika ülkelerinde Fransa'yı

geride bırakmasından çekindiği görülmektedir. Bu ülkelerin eski Fransız sömürgesi olması ve bu nedenle Fransa'nın buraları arka bahçesi olarak görmesi olasılık dahilindedir. Ancak bu ülkelere yapılan ihracatta Çin'in gerisinde kalması ve giderek bu ülkelerde ağırlığını kaybetmesi, ticaret ilişkilerinin zayıflaması dikkat çekmektedir. Türkiye ise Fas'a en fazla mal ihraç eden beşinci ülke; Tunus, Cezayir ve Fildişi Sahilleri'nde ise altıncı ülke konumundadır. Fransa ve Türkiye arasındaki bir diğer çatışma alanı da Libya'dır. Türkiye, Libya'ya en fazla mal ihraç eden ülke konumundadır ve Fransa epey gerilerde (16.ülke) kalmıştır. Burada Darbeci Hafter güçlerine açık destek veren Fransa'nın silahlarının Türk İHA ve SİHA'ları karşısında yetersiz kalması belirleyici bir unsurdur. Türkiye, Libya'ya bağımsızlık savaşında verdiği destek karşılığında Libya'ya önemli miktarda mal ihraç etmektedir. Fransa'nın Pazarda ağırlığının olduğu ama Türkiye'nin ağırlığının olmadığı ülkeler Angola, Senegal ve Kamerun'dur. Türkiye'nin pazarda ağırlığa sahip olduğu ama Fransa'nın ağırlığının olmadığı Pazar ise Etiyopya'dır. Sonuç olarak Fransa, sömürgecilik dönemlerinden kalma ticaret ilişkilerinden faydalanarak eski sömürgelerine ihracat gerçekleştirmektedir. Türkiye ise konsolosluklarını ve diplomatik ilişkilerini artırıp ihracatını artırmayı düşünmektedir. Türkiye'nin bu rekabette dezavantajı 2002 yılına kadar Afrika kıtasının potansiyelini görmeyip bu rekabete geç başlaması, avantajı ise Afrika ülkeleri ile olan dini ve kültürel yakınlıktır. Fransa ve Türkiye arasındaki çatışma alanları olan Cezayir, Fas, Tunus ve Fildişi Sahillerine

Türkiye'nin ihracatı şöyledir. Cezayir:1,627,687,000\$, Fas:2,735,614,000\$, Tunus:1,334,065,000\$ ve Fildişi Sahilleri:398,394,000\$. Diğer bir ifadeyle Cezayir dışındaki üç ülkeye Türkiye'nin ihracatı artış eğilimini devam ettirmektedir. Fransa'nın ağırlığı olan ama Türkiye'nin ihracat bakımından geride kaldığı ülkelere Türkiye'nin son 12 ayda ihracatı ise Angola:188,592,000\$, Senegal:500,174,000\$ ve Kamerun:160,092,000\$ olarak gerçekleşmiştir. Yani Angola'ya olan ihracat düşerken Senegal ve Kamerun'a olan Türkiye ihracatı artış eğilimini sürdürmüştür. Bu sonuçlar Afrika genelinde Türkiye ve Fransa arasındaki çatışmanın devam edeceği biçiminde yorumlanabilir. Türkiye ve Fransa arasında çatışma alanlarında her iki ülkenin ilgili Afrika ülkesine en fazla ihracat gerçekleştirdikleri ürünler incelendiğinde Cezayir, Fas, Tunus ve Fildişi Sahillerinde makine ve mekanik sektöründe Türkiye ve Fransa'nın rekabet ettiği görülmektedir. Fas'ta otomotiv ve Senegal'de elektrikli cihazlar endüstrilerinde rekabet olduğu görülmektedir. Sonuç olarak Türkiye ve Fransa arasındaki siyasi anlaşmazlıklar ve Afrika ülkelerinin ithalatı incelendiğinde Türkiye ve Fransa arasında çatışma alanları olarak Fas, Tunus, Cezayir, Fildişi Sahilleri, Angola, Senegal, Kamerun ve Libya belirlenmiştir. Fransa'nın bu çatışma alanlarında Türkiye'ye nazaran daha fazla ihracat gerçekleştirdiği, ancak Türkiye'nin ihracat artışının daha hızlı olduğu görülmektedir. Türkiye'nin çatışma alanlarında ihracat artışının Fransa'yı endişelendirdiği söylenebilir. Zira, Fransa eski sömürgeleri olan Afrika ülkelerinde bile ihracat pazarlarını Çin'e kaptırmıştır ve Çin'den sonra karşısına Türkiye gibi bir potansiyelin çıkmasından memnun değildir. Türkiye tehlikesi büyümeden önlem alma stratejisini uygulamayı amaçlamaktadır. 2021 yılı son ihracat verileri de çatışma alanlarındaki pazarların genelinde Türkiye'nin ihracatını artırmaya devam ettiğini göstermektedir. Siyasi irade olarak da Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Afrika ile olan dış ticaret ve ekonomik ilişkileri artırmaya niyetli olduğu görülmektedir. Bu da kısa dönemde en azından ihracat pazarları konusunda Türkiye ile Fransa'nın anlaşmazlıklarının devam edeceğini göstermektedir.

Kaynak:

Anadolu Ajansı (2021). <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/afrika-da-isbirligi-ve-rekabet-turkiye-ve-cin-/1732911>

Yeni Şafak (2019). <https://www.yenisafak.com/foto-galeri/ekonomi/turkiye-2030-yilinda-en-buyuk-5-ekonomi-olacak-2033016?page=1>

tüm
mecralara
değil
her
mecraya

DOĞRU STRATEJİ
ETKİLİ MECRA

UÇURUM

ÜÇÜNCÜ
DÜNYA
SAVAŞI" NIN
İKİ
SICAK
NOKTA

Dünya ekonomisinin yaşamakta olduğu derin kriz, süren salgın nedeniyle karşılaşılan tedarik zincirlerindeki kırılmalar hatta kıtlık endişeleri, küresel bir askeri hesaplaşmanın kaçınılmaz olduğu yolundaki düşüncelerin yaygınlık kazanmasına neden oldu.

İnsanlık açısından sonuçları itibariyle çok ağır tehdit, iki farklı coğrafyada şekilleniyor. NATO-Rusya gerginliğinin tırmandığı Ukrayna ve ABD-Çin çatışmasını tetiklemesi beklenen Tayvan... Her iki kriz noktası da küresel güçlerin NÜKLEER SAVAŞI'na yol açabilecek kimlik taşıyor.

2008 yılında yaşanan “kapitalist sistemin 1929 Buhra-nı sonrası yaşadığı en büyük kriz” olarak adlandırılan ekonomik çöküşün yaralarını sarmaya çalışan dünya ekonomisi, COVID19 salgını sarsıntısı ile “büyük yıkım” endişesine girdi. 2020 yılını sınırların kapanması, sanayi ve tarım üretiminin düşüşü ve genel karantina içinde geçiren insanlık, 2021 yılında aşılardan devreye girmesiyle birlikte yeniden toparlanma dönemine girmişti , fakat virüsün, dünyanın aşı ulaşmayan bölgeleri ve gelişmiş toplumların içinde şekillenen aşı karşıtlığı nedeniyle sürekli mutasyona uğrayarak varlığını koruması, geleceğe dönük beklentilere ilişkin soru işaretinin artmasına neden oldu. Yaşanılan dengesizliğe bağlı olarak enerji fiyatlarında görülen yükseliş, özellikle

gübre fiyatlarındaki olağanüstü artış ile birlikte değerlendirildiğinde, insanlık tarım sektöründen kaynaklanan bir kıtlık tehdidi ile de karşılaşmış durumda. Enflasyonun tırmandığı, bağlantısında yükselen faizler ve gelişmekte olan

ekonomilerin içine düştüğü kırılmalar ile yatırımların durduğu, işsizliğin küresel zeminde patlama yaptığı bir süreç yaşanıyor. Gelişmeler, “kapitalizmin tıkanacağı anda büyük bir savaşa yol açtığı” yönündeki iddiaların güçlenmesine,

dünyanın küresel güçlerinin tıkanıklığı sonuçları büyük yıkım getirecek bir savaşa çözmeye karar verebileceğine yönündeki görüşleri güçlendiren kimlik taşıyor. Küresel sistem, Afganistan-Suriye-Yemen veya Libya gibi bölgesel sorunların ötesinde, “nükleer kapasite” taşıyan dev güçleri karşı karşıya getiren iki bölgeye dönük derin endişe yaşamaya başladı: Ukrayna veya Tayvan’ın, küresel bir hesaplaşmanın başlangıç noktası olabilecekleri belirtiliyor. Ukrayna sınırındaki gerginlik, Rusya Silahlı Kuvvetleri’nin bölgeye yoğun askeri yığınak yaptığı yö-

nündeki bilgi akışıyla birlikte başladı. Aslında Rusya, geçtiğimiz Nisan ayında da benzer bir askeri stratejiye yönelmiş, NATO’da üst düzey alarmlara yol açan gelişme, ABD Başkanı Joe Biden-Rusya lideri Vladimir Putin görüşmesinden

sonra yumuşamıştı. Bir NATO üyesi olmayan Ukrayna'nın özellikle son dönemde, İttifak tarafından desteklenmesi, Ukrayna ordusunun, ABD'den akan silah sistemleri ile hissedilir şekilde güçlendirilmesi, Rusya'nın alarmına geçmesine neden oldu. Kremlin'den yapılan açıklamalarda, Batı'nın Ukrayna ordusunu güçlendirme programının savaşa hizmet edeceği, bölgedeki istikrarsızlığı tırmandıracağı ısrarla vurgulandı. Kuşkusuz, gelişmeyi tetikleyen nedenlerden biri de, Türkiye yapısı TB2 BAYRAKTAR'ın Ukrayna ordusu tarafından ilk kez kullanılması ve Donbass'taki bir isyancı gruba ait topçu bataryasını imha etmesi oldu. Bu gelişmeden hemen sonra, Rusya'nın Ukrayna sınırındaki asker sayısını 100 bin personel düzeyine çektiği ve ağır silahların sevkiyatını artırdığı görüldü. Kremlin sözcüsü Peskov yaptığı açıklamada, "Ukrayna ordusunun temas hattında gerçekleştirdiği kışkırtıcı manevraları endişe ile izliyoruz, Bu hareketler, Kiev yönetiminin Donbass sorununu askeri olarak çözme eğilimine girdiğini göstermesi bakımından önemlidir" dedi. Ukrayna'nın doğusundaki-Rusya sınırında bulunan- Luhansk ve Donetsk bölgeleri, Rusya tarafından eğitilip donatılmış Rus ayrılıkçı grupların kontrolünde bulunuyor. Bununla birlikte, son dönemde NATO, özellikle ABD tarafından güçlendirilen Ukrayna ordusunun muhtemel bir hareketi karşısında bu ayrılıkçı unsurların uzun süre direnemeyeceği, Rus ordusunun desteği olmadan o bölgeleri elinde tutamayacağı da biliniyor. Rusya, Batı'dan destek alan Ukrayna'nın ani bir yıldırım hareketi ile topraklarını ayrılıkçıların elinden kurtarma planı olabileceğini düşünerek sınıra dönük yığınağı artırıyor. Kremlin'den yapılan açıklamalarda, Ukrayna yönetimine, 2008 Gürcistan Savaşı'nın hatırlatılması

da dikkat çekici... 2008 yılında dönemin Gürcistan Cumhurbaşkanı Saakashvili, Batı'dan alacağı desteğe güvenerek, Güney Osetya'daki ayrılıkçı Rus hareketi askeri olarak çözmeye kalkmış, ama Rus ordusunun kanlı müdahalesiyle karşılaşmıştı. Bu savaşta batılı orduların Gürcistan'ın yardımına gelmedikleri de dikkat çekmişti. Askeri uzmanlar, NATO'yu karşısına alma pahasına, 2014 yılında Kırım'ı ilhak eden Rusya'nın, Donbass'ı Ukrayna'ya bırakmayacağında birleşiyorlar. Rus ordusunun bölgeye dönük müdahalesinin kanlı ve yıkıcı olacağı, bu müdahaleye NATO'nun nasıl cevap vereceğinin de önemli bir soru işareti olduğu kaydediliyor.

NATO: UKRAYNA'YI SONUNA KADAR SAVUNURUZ.

Gelişmelerin NATO kanadına dönük sorularını aydınlatan açıklamalar, NATO Dışişleri Bakanları'nın Letonya'nın başkenti Riga'da yaptıkları toplantıdan çıktı. NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg açıklamasında, "Kırım'ın ilhakı ve Ukrayna egemenliğindeki topraklarda ayrılıkçı hareketi destekleme nedeniyle Batılı ülkelerin zaten Rusya'ya karşı koymuş olduğu askeri, mali, ekonomik ambargolar sürüyor. Yine de hatırlatayım, Ukrayna'ya dönük bir askeri müdahalenin bedeli, tahmin edilemeyecek ölçüde ağır olacaktır" dedi. ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken de, "Rusya'nın sınırdaki yığınağın dikkatle izliyoruz ve bu hareketlerin Avrupa güvenliği için risk oluşturduğunu ifade ediyoruz. Artık Rusya'nın oyun planını biliyoruz, sınırlardaki yığınaklar ile hedeflediği ülkenin içişlerinde yarattığı karışıklıkları birleştirerek yürüyorlar, bunu biliyoruz, yakından takip edip, önlemlerimizi alıyoruz" sözleriyle dikkat çekti.

TAYVAN'DA YAKLAŞAN SAVAŞIN SERT RÜZGARLARI.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin, "ana kıta Çin'in ayrılmaz parçası" olarak gördüğü Tayvan (1971 yılında Birleşmiş Milletler üyeliği düşürülmüş, başkenti Taipei olan, 36 bin 197 km² yüzölçümü, yaklaşık 24 milyon nüfusa sahip, kişi başına yıllık geliri 57 bin ABD Doları olan fiili devlet) üzerinde şekillenen kriz , Amerika Birleşik Devletleri ile Çin Halk Cumhuriyeti'ni askeri çatışmaya sürülecek kimlik taşıyor. Amerikan yönetimi, resmi adı Çin Cumhuriyeti olan, genel olarak 2Milliyetçi Çin" olarak da tanınan Tayvan'a dönük bir saldırının karşılık göreceğini açıklamış durumda. Amerikan Kongresi'nin üst düzey heyetinin 27 Kasım 2021 günü Taipei'ye gerçekleştirdiği dayanışma ziyareti sırasında Çin ordusunun bu ada devletinin sınırlarını da zorlayarak bir askeri tatbikat ile gövde gösterisi yapması dikkat çekti. Çin ordusu Doğu Cephesi Komutanlığı'ndan yapılan açıklamada, "Ordumuz, dış güçlerin bölgedeki kışkırtmalarına ve ayrılıkçıların girişimlerine karşı teyakkuzda olacak ve karşı koymak için gereken tedbirleri de alacaktır" denmesi Pekin'in bu konudaki hassasiyetini göstermesi açısından önemliydi. ABD'nin Tayvan'a dönük "gayri resmi ilişki hareketliliği" 2019 yılında bir grup Çin uzmanının hazırladığı ve "Çin lideri Şi, Tayvan'ı , Çin'in aşağılandığı 20'nci yüzyılın karanlık günlerinin tek mirası olarak görüyor bu nedenle, 2030 yılına kadar bu ülkeyi işgal etmekte ve TEK ÇİN politikasının son taşıını koymakta kararlı, ordusunun modernizasyon programını bu hedefe yönelik olarak sürdürüyor" yönlü rapordan sonra arttı. Çin, 20'nci yüzyılın sonlarında Hong Kong'u İngiltere'den, Macau'yu da Portekiz'den aldı, yalnız Tayvan, eski günlerin hatıralarını ve

bölgedeki Amerikan varlığının kimliği olarak varlığını koruyor.

"TAYVAN AMERİKA'NIN SÜVEYŞ KANALI KADERİ Mİ?

Siyaset uzmanları, ABD açısından Tayvan'ın giderek, İngiltere-Fransa'nın Süveyş Kanalı macerasına benzer bir kimlik kazandığında birleşiyorlar. Avrupa'nın iki eski güçlü sömürge imparatorluğunun 1956 Süveyş Krizi'nde yaşadığı ağır zafiyet, Amerika'nın Batı'nın tek süper gücü olmasına yol açmış, Londra ve Paris'i, "orta ölçekli süper güç" konumuna taşımıştı. Ekonomisini güçlendiren, ordusunu modernize ederek "uzay savaşlarına" bile hazırlandığını sergileyen Çin'in, Tayvan'a dönük işgal hareketinin cevapsız kalması halinde, ABD'nin de "süper güç kimliğinin sorgulanacağı" ifade ediliyor. ABD Başkanı Joe Biden, Çin lideri Şi ile yaptığı son görüşmede, ülkesinin 1971 tarihli "TEK ÇİN ANLAŞMASINA" riayet ettiğini, Çin'den de benzer bir yaklaşımla barışçı duruş beklediğini ifade etti. Ama, Pentagon tarafından hazırlanan son rapor, Çin'in ordusunu bir Tayvan işgal hareketine dönük olarak hazırladığı, hatta, "savaşmadan zafer kazan" stratejisi çerçevesinde gerçekleştirilecek bir kuşatmayla bu bölgenin tek kurşun atılmadan teslim alınabileceğini aktardı. Amerikan Ulusal Savunma Strateji Komisyonu ise raporunda, "Amerika Birleşik Devletleri'nin Tayvan gibi bir müttefiki savunmaması halinde, dünyanın bütün ülkelerinde ciddi soru işaretlerinin doğacağı ve bir süper güç olarak Amerika'nın askeri kapasitesinin sorgulanacağı" vurgulandı. Tayvan, Pasifik'te karşı karşıya gelen Çin ve Amerikan donanmalarının güç mücadelesinin merkezinde yer alıyor.

DOÇ.DR. DENİZ TANSİ
Yeditepe Üniversitesi

2'nci Dünya Savaşı sonrası, ezici Sovyet askeri gücü karşısında ABD'nin koruma şemsiyesi altına giren Avrupa'da, yeni dönemin uzantısında "kendine yeterli Avrupa savunması" fikirleri güçleniyor. İngiltere'nin AB'den ayrılmasından sonra bu fikri tetikleyen ise Fransa, Almanya da sıcak bakıyor.

AB'NİN YENİNDEN BİRLEŞME HAYALI ORTAK AVRUPA ORDUSU

NATO-dışı bir Avrupa güvenlik stratejisi, temelde Türkiye'yi dışlayan bir kavram. Oysa, Balkanlar'dan Karadeniz'e ve bu hattan Kafkasya'ya uzanan Avrupa savunma hattının Türkiyesiz başarıya ulaşması mümkün değil.

ki dünya savaşının da çıktığı bir coğrafyada, "ortak Avrupa evi" düşü, Soğuk Savaş'tan sonra olgunlaşsa da, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından temelleri atılan bir zemin üzerinde yükseldi. 1951 yılında kurulan Avrupa Kömür Çelik Birliği, 1957 Roma Antlaşması ile Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET), 1990'larda önce Avrupa Topluluğu (AT), 1992 Maastricht ve 1993 Kopenhag Zirveleri ile Avrupa Birliği (AB)'ye dönüştü. Soğuk Savaş kurumu olan yapı, Soğuk Savaş sonrası, federal devlet olma hedefinde ilerledi. Fransa, Soğuk Savaş döneminde, de Gaulle'in önderliğinde, ABD'den ayrı bir Avrupa fikrinin öncüsüydü, NATO'nun o dönem askeri kanadından ayrılması da, bu düşüncenin bir yansımasıydı. Ne var ki, aynı Fransa, Soğuk Savaş sonrası, NATO'ya döndü, Avrupa ülkeleri ile ABD'yi bağlayan temel askeri bağ, NATO olarak devam etti. Almanya ve Fransa, ABD'nin konfederasyondan federasyona dönüşmesi sürecini örnek alarak, federal bir yapı öngörürken,

2004'te NATO'yla "ikiz genişleme süreci"ni müteakiben 15'ten 25'e, 2007'de 27 üyeye yükselirken, NATO'yla birlikte, Doğu Avrupa ve Balkanlar'a doğru genişledi. Bu arada "ikiz genişleme" tabiri, NATO'nun Prag zirvesinde, ABD NATO Daimi delegesi Nicholas Burns tarafından ifade edilmişti. "ABD'siz Avrupa" hayalinde, sadece ekonomi değil, ayrı bir askeri güç stratejisi de belirleyiciydi ama uygulamada yer bulamadı. Nitekim 1992'de Maastricht zirvesinde AB'ye dönüşen kararların arasında Avrupa Savunma Politikası (AGSP) oluşturuldu. Bu aslında kağıt üzerinde Avrupa ordusu demekti, ancak vurguladığımız zeminde yaşama geçemedi.

TÜRKİYE OLMADAN AVRUPA GÜVENLİĞİ OLMUYOR...

Bu ısrarla yaşama geçemediğini vurguladığımız AGSP, iki temel nedenden dolayı Avrupa ordusu olamadı. Birinci neden AB ülkelerinin yeterli finansı ayırma konusundaki isteksizlikleri, ikincisi de,

üye yapma iradesini ortaya koyamadıkları Türkiye idi. NATO'nun personel açısından ikinci büyük ordusu Türk Silahlı Kuvvetleri'nin AGSP'de yer almaması ya da dışlanmasıydı. İşin ilginç yanı, Almanya başbakanı Merkel'in 16 yıllık başbakanlığını devrettiği yeni dönemde ve öncesinde, yeniden Avrupa ordusu düşlerinin ifade edilmeye başlanmasıdır. 2018'de Trump'ın başkanlığı döneminde ABD'nin Orta Menzilli Nükleer Antlaşması'ndan çekilmesini duyurmasıyla birlikte, Fransa cumhurbaşkanı Macron ve Alman şansölyesi Merkel, Avrupa ordusunu dillendirmeye başlamışlardı. Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen de, Alman eski savunma bakanı olma deneyimiyle, aynı düşü tekrar 2021'de dillendirdi. 2016 Brexit referandumuyla, Birleşik Krallık'ın 2020'de AB'den ayrılmasıyla, 2021 ya da 2022'den itibaren Avrupa ordusu konusu yeniden vurgulanır mı konusu zihinleri kurcalamaktadır. Britanya'nın ayrılması, her ne kadar AB içinde bir şok etkisi yarattıysa

da, Britanya kıtaya hep yabancı ya da ABD'ye daha yakın bir güç olarak algılanıyordu. Aslında soru ve sorun hep aynı yere odaklanıyor. NATO zemininde, Batı ittifakının temel ihtiyaçları, ABD'nin patronajında sağlanıyor. Fantezi dünyasına dalarsak, Fransa-İtalya ikili anlaşmaları-na göz gezdirebiliriz. Fransa, Avustralya - Britanya-ABD üçlüsüyle AUKUS'ta Hint Pasifik'te dışlanır ve 90 milyar \$ zarara uğrarken, zararını Yunanistan ve BAE ile imzaladığı anlaşmalarla tazmin etmeye çalıştı. Fransa, Doğu Akdeniz ve Kuzey Afrika'da Türkiye ile rekabet etmekten, stratejik anlamda gerilemekten bir hayli rahatsız oldu. Zira Britanya'nın ayrıldığı AB'de tek nükleer güç ve tek BM Güvenlik Konseyi Daimi üyesi ve Ortadoğu'nun eski emperyal güçlerinden biri olarak, "eski güzel günleri"ni özleyor.

TARİH AVRUPA'NIN HAYALLERİNİ YALANLIYOR...

Avrupa ordusu düşlerinde, Fransız fantezilerinin işlevsizliği ortadayken, hayaller Akdeniz, gerçekler Belarus-Polonya sınırı ve Rusya'nın olası Ukrayna işgali olarak ortaya çıkmaktadır. Şu soru gündeme gelebilir. Soğuk Savaş döneminde SSCB tehdidi, Soğuk Savaş sonrası yerini Rusya Federasyonu'na mı bıraktı? Avrupa güvenliği, AB ile birlikte 1990'lar-da ortak güvenlik ve dış politika hedeflerini kapsamayı kararlaştırmıştı. Bu bağlamda bir yeniden yapılanmaya girmişti. 1992-1995 Bosna ve 1999 Kosova krizlerinde, Boşnaklar'a yönelik etnik temizlikte, AB değil, Avrupa ve ABD'yi ortak savunma şemsiyesinde birleştiren NATO yani ABD müdahale eden bir güç olmuş, Avrupa kendi coğrafyasının ortasındaki sorunlara, "sorun çözücü" olarak yaklaşmamıştı. Stratejik güç olmanın temelinde, finansal güç ve as-

keri caydırıcılık, bir adım ötesi askeri baskı kurma kapasitesi Rusya, Ukrayna'nın geriye kalan kısmını işgal etmeye kalkarsa, yanıt olarak AB ya da NATO üyesi değil ki diye yanıt verilebilir. 2005 Bükreş Zirvesi'nden beri NATO üyesi yapılmaya çalışılan Gürcistan'ın 2008'de, Ukrayna'nın 2014'te başına gelenler, ortadadır. NATO ve AB, Baltık'a kadar gelmiş, Litvanya, Estonya, Letonya, Kaliningrad'daki Rus donanması karşısında, AB'den ziyade, ABD'ye ya da daha resmi adıyla NATO'YA güvenme ihtiyacı hissetmişlerdir. Baltık'tan Doğu Avrupa'ya uzanan coğrafyada, AB'nin temel ihtiyacı Avrupa Ordusu mudur? Gerçekçi midir? Ayrı bir ordu kurarak, federal bir devlet olma yolunu, mevcut ortak para birimiyle birlikte pekiştirecek midir? Bu arada Çin'in AB'deki yatırımları, "tek yol, tek kuşak" projesindeki finansal vizyonu, savunma zemininde de başka soruları zihinlere getirmektedir. Şunu demek istiyoruz. ABD Yunanistan'ı Dedeoğaç'tan Girit'e "garnizon devleti" olarak silahlandırırken, bir başka NATO üyesi Türkiye'yi mi, Rusya'yı mı çevrelemektedir. Bir başka parantezde ise Pire limanını Çin'in satın aldığına göre, Yunanistan hangi zeminde Avrupa savunması açısından hizmet görecektir. Hedef Türkiye denirse, çok mantıklı gözükmemektedir, Çin, Rusya ise dediğimiz ilişkiler daha da fazla vurgulanmaktadır. Doğu Akdeniz'deki münhasır ekonomik bölgeler, Kıbrıs'ta iki devlet gerçeğini, Avrupa ordusu mu değiştirecektir? Akdeniz'de derinleşen düşler, Rusya sınırlarında, Avrupa'nın Rus tehdidi algısına dönüşmekte, Avrupa NATO'suz yapmamaktadır. AB'ye düşen, ekonomik bir işlevselcilikte kalarak, NATO'ya bırakmak başlığında gözükmemektedir.

TÜRK ORDUSUNUN YENİ ZIRHLI TAŞIYICISI

DERMAN

Zırhlı Lojistik Destek Aracı

8X8

DERMAN KOLUMAN OTOMOTİV ENDÜSTRİ A.Ş. ÜRÜNÜDÜR

www.koluman-otomotiv.com.tr
www.savunma.koluman-otomotiv.com.tr

South Carolina University

bir güvenlik şifresi mi?

2011 yılında başlayan Suriye iç savaşı, modern tarihin en büyük dini göç hareketine neden oldu. Resmi rakamlar, 7 milyon Sünni Müslüman'ın ülke dışına çıkmak zorunda kaldığını, yerlerine, İran'ın düzenlediği tersine göç ile İran, Irak, Lübnan ve Afganistan'dan gelen milyonlarca Şii'nin yerleştiğini gösteriyor.

İSRAİL PKK TERÖR ÖRGÜTÜ İLE KENDİN GÜVENLİK ANAHTARI MI OLUŞTURDU ?

Amerikan yönetiminin “Türkiye’yi kaybetme” gibi bir kaygısının olmadığını artık Ankara anlamalı. Türkiye’nin politikalarını Dağlık Karabağ veya Ukrayna ataklarında sineye çeken Amerika’nın iş PKK ile mücadeleye geldiğinde Türkiye’yi hedef almasının nedeni göz önünde bulundurulmalı.

S400 krizinden sözde Ermeni soykırımının Başkan Biden tarafından telafuz edilmesine, Halkbankası davasından FETO elebaşının iade edilmemesine kadar birçok konu Türk-Amerikan ilişkilerinin artık onarılmaz bir biçimde yara aldığını açıkça ortaya koyuyor. İkili ilişkilerin bu derece gerilmesinin nedenlerini bahsi geçen sorunlara bağlamak klasik tabirle buz dağının görünen kısmına bakıp buzulun gerçek ebatlarına karar vermekle aynı hataya düşmek anlamına geliyor. Burada anlaşılması gereken en önemli husus bahsi geçen meselelerin sorunun kaynağı değil sonucu olduğudur. Son 30 yılda Türk-Amerikan ilişkilerinin tedricen dibe vurmasının en önemli sebebi, yani buz dağının görünmeyen kısmı, Soğuk Savaş sonrası küresel güç dengesinde rakipsiz kalan Washington’un Ortadoğu’yu tek taraflı dizayn etme isteği, buna mukabil Türkiye’nin kendisine beka sorunu oluşturan bu dizayn girişimine direnmesi. Amerika Birleşik Devletleri gibi bir süper gücün kendisine 10.000 km uzaklıktaki Ortadoğu coğrafyasını saplantı derecesinde inatla dizayn etmek istemesinin tek bir açıklaması var; İsrail’in güvenliği.

Zamanın İngiliz hariciye naziri Arthur Balfour’un 1917’de yayımladığı bildirisiyle temelleri atılan İsrail devletinin bölgede ebedi kaleciliğinin garanti altına alınması için gerekli askeri - siyasi adımların irdelendiği ve Ariel Şaron’un da danışmanlığını yapmış Oded Yinon tarafından 1982’de kaleme alınan ‘1980’lerde İsrail’in Stratejisi’ (A Strategy for Israel in the 1980s) adlı makale soğuk savaş sonrası Amerikan Ortadoğu politikalarının temelini oluşturdu. Yinon’a göre İsrail’in güvenliği için bölge ülkeleri etnik, mezhepsel ve dini hatlarla parçalanmalı. Yinon, 1982’deki makalesinde Irak’ın Sünni, Şii ve Kürt olarak üçe bölüneceğini, Suriye’de Alevi, Sünni, Dürzi, Mısır’da bir Kipti Hristiyan Devleti’nin kurulacağını, Lübnan’ın 5’e bölüneceğini, Sudan’ın kuzeydeki Müslümanlar ve güneydeki Arap olmayan nüfus arasında bölüneceğini yazmakta. Libya’nın parçalanmasının komşusu Mısır’da yaşanacak bir çalkalanmaya bağlı olduğunu öngören Yinon makalesinde Saddam’lı Irak’ın Suriye’den daha güçlü olduğunu ve bunun da İsrail için muazzam bir tehlike oluşturduğunu belirtmekte. Son olarak Yinon, Türkiye’nin Sünni,

sene içinde Irak, Suriye, Sudan hemen hemen Yinon'un belirttiği şekilde parçalandı, Libya, Mısır'daki Arap Baharı çalkantısından sonra NATO marifetiyle bir iç savaşa sürüklendi. Bu kadar olgunun 'tesadüf' olması oldukça zor görünüyor. Neocon görüşleriyle bilinen Richard Perle'in başkanlığındaki İsrail merkezli İleri Strateji ve Siyaset Çalışmaları Enstitüsü (Institute for Advanced Strategic and Political Studies), Yinon Planından esinlenerek 1996'da hazırladığı 'Yeni Bir Başlangıç' (A Clean Break) adlı raporu dönemin İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu'ya sundu. 1996'daki bu raporda Perle, Suriye'nin toprak bütünlüğünün ülkedeki kabile ve etnik unsurlar vasıtasıyla bozulması ve zamanın Irak lideri Saddam Hüseyin'in devrilmesi gerektiğini belirtmekte. Perle daha sonra, 2001-2003 seneleri arasında Irak'ı işgal edip Saddam'ı deviren George W. Bush hükümetinde savunma danışmanlığı yaptı.

ABD'NİN ORTADOĞU POLİTİKASI, TÜRKİYE İÇİN BEKA SORUNUNA DÖNÜŞTÜ

Amerika'nın son 30 yılda giriştiği Ortadoğu'yu dizayn girişiminde Türkiye'yi ilgilendiren en önemli kısım Washington'un Irak ve Suriye'de inatla kurmak istediği Kürt devleti olmuştur. Bu Kürt devletinin İsrail'in bekaası için gerekli olduğuna olan inanç hem Amerika'lı, hem de İsraili yetkililer tarafından dile getirile gelmiştir. Örneğin İsrail'in Londra Büyükelçisi ve eski başbakan yardımcısı Tzipi Hotovely, Türkiye'nin PKK/PYD unsurlarına karşı gerçekleştirdiği Barış Pınarı Operasyonu sonrası "Kuzey Suriye'deki Kürt varlığının sona ermesi İsrail için bir felakettir." ifadesini kullanmış-

tır. Aynı şekilde Türkiye düşmanlığıyla tanınan Amerika'lı senatör Bob Menendez, "Başkan Trump'ın Türkiye'nin PKK/YPG'ye yaptığı askeri operasyona göz yummasının Amerika'nın müttefiki İsrail'e yapılmış bir ihanet" olduğunu 2019'da Amerikan Kongresi'nde dile getirdi. Son olarak CIA eski analisti Kenneth M. Pollack, "Ortadoğu'da bağımsız bir Kürt devleti İsrail'in İran'a karşı girişeceği yıldırma politikasının en önemli parçalarından biri olacaktır." dedi. Tüm bunlar göz önüne alındığında Türk-Amerikan ilişkilerini tabiri caizse kartopu etkisi gibi büyüyerek kopma noktasına getiren olaylar zinciri 1991 Körfez Savaşıyla başladı. Yinon Raporu'nda bahsedildiği gibi İsrail için tehdit olan Saddamlı Irak'ın parçalanma sureci Sovyetlerin dağılmasını fırsat bilen Baba Bush başkanlığındaki Amerika öncülüğündeki koalisyon güçleri marifetiyle başlamış oldu. Burada Türkiye'nin milli güvenliğini asil ilgilendiren husus ise Kürtleri Saddam'ın saldırılarından koruma bahanesiyle tesis edilen 36. paralel kuzeyi uçuşa yasak bölge ve Kalkık Horoz, yaygın adıyla Çekiç Güç (Poised Hammer), olmuştur. Uçuşa yasak bölge sayesinde Barzani ve Talabani, Saddam'dan korunurken PKK terör unsurları da Irak'ın Kuzey'inde süratle palazlanmaya başlamış ve Türkiye'ye saldırılarını arttırdı. 1992 yılında Amerika'nın terör örgütü mensuplarına lojistik destek sağladığı iddiaları Türk kamuoyunu oldukça meşgul etmiştir. 3 öğretmen ve silahsız 33 erin Bingöl'de kurşuna dizildiği, Erzincan Başbağlarda 33, Erzurum Yavi beldesinde 38 köylünün katledildiği 1993 senesi, PKK terörünün zirveye çıktığı yıl olmuştur. Çekiç Kuvvet'in palazlandığı PKK terörüne karşı yurt içinde ve Irak Kuzey'inde yapılan Çelik (1995), Atmaca (1996), Şafak

(1997) ve Murat (1998) Operasyonları Amerikan Kongresi'nde rahatsızlık yaratmış ve Amerika 1990'li yıllar boyunca Türkiye'ye gizli ve açık silah ambargosu uygulamıştır. Örneğin, Türkiye'nin terörle mücadelesinde önemli rol oynayan Super Cobra AH-1 helikopterlerinin Türkiye'ye satışı "Kürtlere karşı kullanılır" gerekçesiyle 1996 yılında Kongre tarafından engellenmiştir.

1 MART 2013 DÖNÜM NOKTASI OLDU

Türk Amerikan ilişkilerindeki yıkımın artık geri dönülmez hal alması oğul Bush'un Saddam'ı tamamen ortadan kaldırma planının bir parçası olan Irak'ın Kuzeyinden cephe açma önerisinin (1 Mart Tezkeresi) Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 1 Mart 2003'te reddedilmesiyle olmuştur. Dönemin Amerikan Savunma Bakanı Donald Rumsfeld Irak işgali sonrası Sünni direnişinin çetin olması ve artan Amerikan askeri kayıplarının sorumlusu olarak Türkiye'nin Kuzey cephesine izin vermemesini gösterecek ve bu durum Pentagon'da Türkiye'ye karşı derinleşen bir kine dönüşecektir. Bunun ilk emaresi tezkerenin reddinden 4 ay sonra Irak-Süleymaniye'de Amerikan askerlerinin Türk askeri unsurlarına çuval geçirmesiyle görülmüştür. İngiltere eski başbakanı Tony Blair' in "Irak 2003'te işgal edilmeseydi ortaya çıkmazdı" dediği DAESH'e karşı mücadele bahanesiyle Pentagon'un PKK'nin Suriye kolu YPG'ye verdiği destek Türkiye'nin Amerika'yla olan stratejik ortaklığını fiilen bittiği anlamına geliyordu. Türkiye'nin defaatle almak istediği PATRIOT savunma sistemlerini kasti olarak vermemek bir yana Suriye ve İran'dan kaynaklanan tehlikenin zirve yaptığı 2015 senesinde Amerika, Türkiye'nin Suriye hudutuna konulu PATRIOT'la-

rı çekmiştir. Bu durum ve Amerika'nın YPG'ye olan desteği, Türkiye'nin çareyi Rusya'da aramasına yol açtı. Türkiye'nin acil ihtiyacı olan yüksek irtifa savunma sistemi konusunda ayak direten Amerikan Kongre'sinin aksine Rusya, Türkiye'nin bu ihtiyacını derhal karşılayarak Türkiye'yi yanına çekmeyi başardı. Bir NATO üyesinin S400 gibi gelişmiş bir sisteme sahip olmasını fırsata çevirmek yerine Amerika, savunma amaçlı bir sistemin F35'lere karşı tehdit olduğu gibi mantıksız bir gerekçeyle Türkiye'yi F35 programından çıkarma yolunu seçti. Amerika'nın kurşun askeri konumundaki PKK/YPG'ye yapılan sınır ötesi hareketler gösterdi ki Türkiye, Amerika önderliğinde bir PKK devletine her ne pahasına olursa olsun direnmeye devam edecek. Bu durumun farkında olan Biden yönetimi de elindeki tek kurşun olan sözde Ermeni soykırımını zikrederek kullandı. Burada su hususu da belirtmekte fayda var ki Amerika'nın istediği Kürt devleti herhangi bir Kürt devleti değil, bölgenin dini ve kültürel yapısına aykırı, laikliği İslamiyet'le mücadele olarak algılamış bir PKK devletidir. Bunun en büyük ispatı Talabani'nin 2017'de apar topar yaptığı ve ezici çoğunlukla kabul edilen bağımsızlık referandumunu Washington tarafından reddedilmesi, fakat Amerika'nın Suriye temsilcisi Brett McGurk'un büyük gayretler sarf ederek Suriyeli ve Iraklı Kürtleri PKK şemsiyesi altında toplamak istemesidir. Ayrıca, Sincar ve Erbil'de Barzani'ye, Süleymaniye'de ise Talabani'ye karşı artan PKK saldırılarının McGurk döneminde meydana gelmesi tesadüf değildir. Görüldüğü üzere filmi geriye sardığımızda Türk-Amerikan ilişkilerinizi yay gibi geren her olayın tek nedeninin Amerika'nın Irak ve Suriye'de izlediği politikalar ve bu politikalara

Türkiye'nin direnmesi olduğu görülecektir. Türkiye'nin Doğu Akdeniz, Libya, Güney Kafkasya politikalarına sesini çıkarmayan, hatta Afganistan ve Ukrayna konularında Türkiye'nin kaprisini çalan Amerika, konu Ortadoğu'da bir PKK devleti kurulmasına gelince tabiri caizse kıyametleri koparmakta ve Türkiye gibi yeri doldurulamaz bir NATO üyesiyle olan ilişkilerini tereddüt etmeden heba etmekten kaçınmamakta. Bu mantıksız yaklaşımın tek açıklaması yazının başında da değindiğim gibi İsrail'in güvenliği konusudur. Fakat bu farazi PKK devletinin İsrail'in güvenliğine en ufak bir katkıda bulunmayacağına defaatle yazdım. Amerika'nın Afganistan'dan apar topar çekilmesi ve Türkiye'nin Irak'ın kuzeyindeki başarılı askeri ve istihbari operasyonlarıyla panikleyen PKK/YPG'nin Esad rejimi ve İran'la masaya oturma isteği bunun bir göstergesi. Son 30 yılda Irak ve Afganistan'da patinaj çeken ve kan kaybeden Amerika için daha da kötüsü, bu zaman zarfını değerlendiren Çin'in arayı kapatmak üzere olması. Günümüz Türk-Amerikan ilişkilerini değerlendirirken göz önünde bulundurulması gereken en önemli husus genelde anlamda Batı medeniyetinin özelde ise Amerika'nın önlenemez bir gerileme içinde olmasıdır. Amerika, sosyal, siyasi ve ekonomik bir buhran geçirmekte ve bu durum Amerikan dış politikasına yansımakta. Cumhuriyetçi (sağ) - Demokrat (sol) kutuplaşmanın had safhaya ulaştığı, iç savaş söylemlerinin gündemden düşmediği, sağlık, altyapı ve sosyal güvenlik sisteminin çökmek üzere olduğu Amerika Birleşik Devletleri tabiri caizse hasta adam haline geldi. İyiden iyiye fakirleşen Amerikan halkının Washington'daki yöneticilere "önce içeriği düzelt" baskısı, Amerika'nın dünya siyasetinden elini eteğini çekmek zorunda kalması (isolationism) durumunu doğurdu. Afganistan'dan arkasına bakmadan çekilen, Ukrayna ve Tayvan konularında ne yapacağını bilemeyen Amerika'nın, Ortadoğu'yu dizayn etme gibi bir iddiası da kalmamıştır.

Tüm bu gerçekliklere rağmen Türkiye karşıtı lobilerinin etkisinden kurtulamayan, S400 ve PKK/YPG konularında Türkiye'ye geri adım attıramamanın verdiği asabiyetle hareket eden Amerikan dış politika yapımcılarının, Avrasya coğrafyası için hayati öneme sahip Türkiye'yi kaybetme gibi bir kaygılarının olmadığı artık anlaşılmalı. Türk dış politika yapımcıları da Amerika sonrası bir Ortadoğu'ya hazırlanmalıdırlar.

TÜRK VARLIĞI YİNE TEHDİT ALTINDA

KERKÜK

Yeni bir yüzyılın eşiğinde bulunduğumuz bugünlerde uygarlıklar ve kültürler beşiği olan Ortadoğu, gerek sahip olduğu yeraltı kaynaklarının zenginliği ve bolluğu, gerek üç kıtanın kavuşma noktasındaki konumunun sağladığı stratejik önemi sebebiyle, tarihin her döneminde olduğu gibi yine bütün dünyanın ilgisini üzerinde toplamaya devam etmektedir. Türkiye, Ortadoğu coğrafyası içinde yer alan bir ülke olmaktan başka, Osmanlı'nın yüzyıllar boyu bu bölgeyi yönetmiş olmasının getirdiği tarihî sorumluluk ve Türkiye sınırlarının dışında kalan Türk unsurunun varlığı gibi nedenlerden dolayı, bölge ve bölgenin sorunları ile iç içe olmaya devam etmektedir. Bu minvalde, Ortadoğu coğrafyasının bir parçası olan Kerkük, Türkiye için taşıdığı tarihi, siyasi,

coğrafi ve etnik özelliklerinden dolayı ayrı bir öneme haizdir. Hakeza, Kerkük 'misak-ı millî'ye dâhil olduğu halde, sonradan Türkiye sınırlarının dışında kalmıştır. Sayılan nedenlerden ötürü Türkiye için zaten önemli olan Kerkük, son yıllarda yaşanan gelişmeler ve bölgede oluşan statüko ile beraber, bölgesel ve uluslararası aktörlerin dikkatini üzerinde topladığı yerdir. Gerek bölgesel gerekse küresel düzlemde önemli bir yer olan Kerkük (Kuzey Irak) bölgesinin, Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve milleti ile olan tarihî ve etnik bağlarının olmasından dolayı da ülkemiz açısından farklı anlamlar taşımaktadır. Zaten yaklaşık bin yıldır Türk nüfusunun yaşadığı ve yönettiği bir bölgenin sorunlarını geçmişindeki gerçekler göz önünde bulundurulmadan çözmek de mümkün değildir.

GÜNEY FERHAT BATI
Akademisyen Yazar

Musul-Kerkük hattı,
sanayi devrimi sonrası
doğan yüksek enerji
taleplerinin
şekillendirdiği
zorlu topraklar olarak anılıyor.
Zengin ekonomilerin,
empervalist ve hegemonyacı
güçlerin üzerinde
çatıştığı bu topraklar,
100 yıldır huzur yüzü
görmedi.

KERKÜK ANADOLU İÇİN STRATEJİK BİR GÜZERGAHTIR.

Kerkük, üzerinde bulunduğu coğrafyanın Anadolu ile Asya ve dolayısıyla Avrupa ile Asya arasında tarihî bir “yol” ve “geçiş” güzergâhı özelliği taşımaktadır. Ve içerisinde yer aldığı “Mezopotamya” bölgesinin daha ilkçağlardan beri dünyanın en önemli kültür ve medeniyetlerinin doğup geliştiği ve yaşadığı çok önemli bir merkez olması ve sahip olduğu yeraltı kaynaklarının zenginliği ile her zaman için ilgi odağı ve cazibe merkezi olmuştur. İlkçağların en önemli medeniyetleri olan “Asur” ve “Babil” burada kurulmuş ve yaşamıştır. Kerkük şehri Asurlular tarafından kurulmuştur,

ilkçağ dünyası içinde önemli bir merkez olmuştur, nihayetinde birçok uygarlığa şahitlik etmiş ve yaşam bulmuştur. Kerkük, özellikle 19. yüzyıldan itibaren, coğrafi konumu ve yeraltı zenginlikleri ile yabancı güçlerin dikkatini çekmeye başlamış, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra İngiliz ve Fransızlar için mutlaka ele geçirilmesi gereken bir bölge haline gelmiştir. Nitekim bu amaçlarla faaliyette geçen İngiltere, Osmanlı'yı savaşın mağlupları arasında yer almasından istifade ederek, Kerkük üzerinde hâkimiyet kurmak için her türlü yolu denemekten kaçınmamıştır. Galip olmanın verdiği avantajları kullanarak, askerî açıdan durumunu sağlamlaştırdıktan sonra bölge halkına da kendini kabul ettirmenin yollarını arayan İngiltere, bölgenin etnik ve dinî yapısının üzerinde baskı kurmuş ve projelerle sindirmeye çalışmışlardır.

KERKÜK'TE TEZGAHLANAN OYUN, VAHİMDİR.

Peki, Kerkük'te neler oluyor, kimler yine hangi plan ve projelerle bölgeyi dizayn etmeye çalışmakta? Uzun yıllar emperyalist devletler tarafından iki yakası yana gelemeyen, aynı zamanda gerek yer altı gerekse yer üstü kaynakları sömürülen Irak/Kerkük neden bir türlü huzur içerisinde bırakılmıyor? Bunun cevabını matematiksel ifade ile açıklarsak çok "bilinmeyenli" değil, birçok "bilinenli" denklemlerle yani "çok taraflılık"la (kutuplu) açıklayabiliriz. Zira geçmiş yüzyıllarda Irak/Kerkük özelinde İngiltere ve ABD var iken, günümüz yüzyılında Irak/Kerkük'te ABD, İngiltere, Çin, Rusya, Hindistan, İran, İsrail gibi devletler ile AB ve NATO gibi uluslararası örgütlerinde projelerinin ve çıkarlarının, hatta hedeflerinin olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Irak'ta gerçekleşen Körfez

Savaşı sonrasında elde ettikleriyle kuzeydeki otonomiye bir adım öteye taşımak isteyen KDP ve KYB, 1991'den sonra kontrolü altındaki toprakları genişletme çabası içerisine girerken, 2003'teki işgal sırasında ABD ile iş birliği içerisinde başta Kerkük olmak üzere Musul, Selahaddin, Diyala gibi vilayetlere bağlı bazı bölgelere peşmergeleri konuşlandırdı. Bu bölgeler, idari açıdan merkezi hükümete bağlı olmakla birlikte fiili kontrol Kürt grupların eline geçti. Bu süreç, anayasada da hukuki bir zemine oturtulmaya çalışıldı.

"İHTİLAFLI BÖLGELER" STATÜSÜNDEN YARARLANANLAR VAR

ABD'nin Irak'taki 'Geçici Koalisyon Yönetimi' Sorumlusu Paul Bremer döneminde 'Geçici Yönetimi Yasası'na konulan 53. ve 58. maddeler, anayasa'ya taşınarak, 140. madde oluşturuldu ve başta Kerkük olmak üzere peşmergelerin Duhok, Erbil, Süleymaniye sınırları dışında yerleştikleri bölgelere "ihtilafli bölgeler" statüsü getirildi. Bu madde doğrultusunda, "ihtilafli bölgelerde (malesef burada hedef Kerkük'tü) 2007 yılının sonuna kadar önce normalleştirme, daha sonrasında (değiştirilmiş) nüfus sayımı ve en nihayetinde bir referandumla söz konusu bölgelerin IKBY'ye mi yoksa Irak merkezi hükümetine mi bağlı kalacağına karar verilecekti. Ne yazık ki, bugüne kadar herhangi bir normalleşme adımı bile uygulanamamıştır. 2003'ten 2017'ye kadar Kerkük'teki yönetsel sürecin yanı sıra ekonomik, toplumsal, siyasal ve güvenlik noktasındaki hemen her süreç Kürtler tarafından yönetildi. Kerkük'te açık bir biçimde Kürtleştirme ve iskân politikası uygulanırken, Kerkük petrolü de IKBY'nin finansmanı için kullanıldı. Böylelikle anayasal süreç de

uygulanmadı. Şayet uygulanması durumunda hem 2003'ten sonra Kerkük'e yerleştirilen Kürt nüfusun Kerkük'ten çıkarılması hem de el konulan, özellikle büyük bölümü Türklere ait arazilerin geri verilmesi gerekecekti. Nitekim bunun için "Mülk Anlaşmazlıkları Komisyonu" kuruldu ve çok kısa bir sürede 40 binden fazla dava dosyası açıldı. Ne var ki, söz konusu komisyon ne görevini yapabildi, ne de Türklerin arazileri geri verildi. Bu durum Kerkük'teki siyaseti de kilitledi.

KERKÜK GURBET DEĞİL VATANDIR.

Sonuç olarak, Kerkük'te tehlikeli bir tırmanış sürmektedir, kozmopolit yapısından dolayı gerek bölgesel gerekse uluslararası aktörlerin emperyalist politikaları bölgeyi istim üstünde olmasına neden oluyor. Bu tehlike sadece Türkiye için değil, hem İran ve Irak hem de Suriye özelinde jeopolitik fay hatlarının kırılmasına ve bölgeyi bir ateşe sürüklemektedir. Bundan dolayıdır ki, bu ülkeler bir mutabakata varmalıdır. İran

uzak durursa gelecekte PJAK başına büyük bela olur. Suriye'nin belli yerleri bugün YPG/PKK'nın elindedir. Türkiye coğrafyasını PKK'dan temizledi, velâkin PKK Türkiye'den çıkıp Irak'a geldi. Bu ülkelerin "terör örgütlerini kimse coğrafyasında barındırmaz" gibi askeri bir antlaşma yapmaları elzemdir. Tehlike bir tek Türkiye'yi değil, herkesi bekliyor! Uluslararası terörizm'in lobisi "Mezopotamya'da projelendirilmektedir, bu projenin içerisindeki hedeflerde Kerkük bulunmaktadır. Burada şuna değinmeliyiz; "Türk Devletleri Teşkilatı" Kerkük'te yaşananlara sessiz kalmamalıdır, gerekirse Irak merkezi hükümeti üzerinde yumuşak diplomasinin tüm veçhelerini harekete geçirmelidir. Keza, bu olmaz ise gerektiğinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin öncülüğünde sert diplomatik politikaların elzem olduğunu belirtmeliyiz. Zira emperyalistlerin "Böl- Parçala-Yönet" siyasetini izlemekle kalırız. Kerkük için şu sözler her şeyin özeti gibidir: "Burası gurbet değil, 'VATAN'DIR.

DOĞUDAN
BATIYA
SICAK
BÖLGELER

ARAP BAHARININ YENİ ADRESİ

KARIŞTIRILAN COĞRAFYA

SUDAN

2011 yılında
Tunus'ta başlayan
ve bölgenin anti-demokratik
güçlerinin İsrail ve
Batı ülkeleri ile işbirliği içinde
kanla bastırdığı
“demokratikleşme”,
Sudan'daki Abdülfettah
el Burhan askeri yönetimine
karşı kararlı direnişle
yeni bir ivme
kazanıyor.

Küresel sistem, Arap coğrafyasında şekillenen diktatörlük ve geleneksel emirlikleri tercih eden kimlik taşıyor ama Afrika'nın stratejik noktasındaki bir ülkenin halkı, sokaklardan geri çekilmemekte kararlı. Sudan halkı, yıllardır sürdürdüğü 'DEMOKRASİ MÜCADELESİ' nin bayrağını indirmiyor.

Takvimlerin 25 Ekim 2021'i gösterdiği gün, Afrika'nın yaklaşık 42 milyon nüfuslu büyük ve stratejik ülkesi Sudan'da yaşanan darbe içinde darbe, Arap coğrafyası açısından yeni bir sürecin başlamasına neden oldu. Ülkenin eski lideri **Ömer el-Beşir'i**, kararlı sokak gösterileri ile sarsan ve nihayetinde deviren Sudan halkı, askeri diktatörlük yolunda kendisine yeni bir rota çizen **General Abdülfettah el-Burhan'ın** “Mısır tarzı bir askeri diktatörlük kurma” gayretine karşı çıkacağını ilk saatten itibaren gösterdi. Abdülfettah el-Burhan, adaşı, Mısır diktatörü Abdülfettah el-Sisi ile Mısır Askeri Akademisi'nden yakın arkadaşlığı olan bir karakter.

Mısır ile Sudan'ın, Etiyopya'nın Mavi Nil nehri üzerinde kurduğu Hadesi Barajı'na karşı geliştirdikleri ortak cephe ne-

deniyle sık sık bir araya gelen iki askeri yetkililer. **Abdülfettah el-Burhan**, Arap dünyasının “zenginler kulübü” olarak tanınan Suudi Arabistan-Birleşik Arap Emirlikleri ittifakının İsrail ile birlikte, Mısır'ın ilk seçimle işbaşına gelmiş **Cumhurbaşkanı Muhammed Mursi'nin** devrilmesi ve sonrasında yaşanan Batı desteğinin kendisi için de umut ışığı olduğuna inanıyor. Bu nedenle, 25 Ekim'de ülkenin Ömer el-Beşir sonrası ilk sivil hükümetini kuran **Başbakan Abdullah Hamduk'u** görevinden alıp evinde göz hapsine gönderirken kendini rahat hissediyordu.

DEMOKRASİ İÇİN DİRENEN YALNIZ BİR HALK

El-Burhan için, belki de sonun başlangıcı iki önemli noktada yaşandı, Sudan halkı, büyük kayıplar vererek ulaştığı “sivil demokrasi” umudunu ordunun tank-

ları karşısında ezdirmemekte kararlıydı. Uluslararası camia, yeni bir Mısır örneğinin yaşanmasına -bugünkü koşullarda- soğuk bakıyordu. Hartum sokakları, askeri yönetimi kalıcı kılacak adımlar atılırken yeniden hareketlendi. Göstericiler, Mısır tarzı bir askeri diktatörlüğe karşı mücadele edeceklerinin açık örneğini sokaklarda gösterdiler. Bu kararlılık, Sudan ordusunun, kent sokaklarında protesto gösterisi yapan sivillere karşı gerçek mermiler ile doğrudan müdahalesini beraberinde getirdi. Gelişme, Mısır askeri diktatörü Abdülfettah el-Sisi'nin iktidara yürüdüğü 2013'teki Kahire meydanlarında yaşanan sivil katliamlarını hatırlatınca dünyada alarm seviyesi de yükselmiş oldu. Kişi başına ortalama geliri 705 ABD Doları düzeyinde olan ve nüfusunun yüzde 45'i fakirlik seviyesi altında yaşamını sürdürmeye çalışan bir halkın, geleceğini “**demokrasi ve katı-**

limcı” sivil siyaset zemininde görmesi, özellikle Batı’nın **“demokrasi kibri taşıyan”** devletleri açısından şaşırtıcıydı. Sudan halkı, demokrasi mücadelesinde dünya medyasının manşetlerine çıkmadığını ve uzak diyarların kendilerini yalnız bıraktığını bilerek eylemlerini sürdürdü.

HALK DİKTATÖRLÜKLE UZLAŞMA İSTEMİYOR

Sudan ordusu, halkın direnişi ve bu direniş karşısında özellikle ABD’deki **Joe Biden** yönetiminin sergilediği “askeri çözümlere soğuk” tutum nedeniyle 21 Kasım 2021 günü özel bir anlaşma ile Başbakan Hamduk’u yeniden görevine iade etti. Bu anlaşma, Sudan halkı için kelimenin tam anlamıyla **“bardağı**

taşıran son damla” oldu. Halk, Hamduk’un kendi siyasi ikbali için ordunun işbirlikçisi haline geldiğini ve gerçek anlamda sivil yönetim kurulana kadar direnişi sürdüreceklerini açıklıyorlardı. Hamduk’un ordu tarafından lağvedilmiş hükümetinde yer alan 19 Bakan, bu tür bir anlaşmalı geri dönüşe karşı olduklarını duyurarak görevlerinden istifa ettiler. Resmi Sudan TV’de canlı yayınlanan imza töreninin ardından konuşan Hamduk, **“Sudan güvende; ne zaman dönüşü olmayan noktaya ulaşırsak Sudanlılar olarak ülkeyi hep doğru yola geri döndürebildik.”** dedi.

Hamduk, **“Geçiş hükümetinin başbakanı olarak atanmayı kabul ettiğimde bu yolun dikensiz olmayacağını biliyordum.**

Ama doğru irade ve ortak çalışma ile Sudan’da güveni tesis edebiliriz.” diye konuştu. **Başbakan Hamduk**, Sudan halkına “ülke için birlik” çağrısı yaptı ve **“bu çerçeve anlaşmasının imzalanması, geçiş sürecinin tüm sorunlarının ve zorluklarının çözüm yolunu açacak.”** dedi.

Bu açıklamalara karşın, Sudan halkı, içinde Sudan Egemenlik Konseyi ve bu Konsey’in Başkanı General Abdülfettah el-Burhan’ın bulunduğu hiçbir çözümü kabul etmiyor. Siyasi analistler, Sudan halkının **“tam demokrasi”** mücadelesinin, diktatörlerin yeniden öne çıktığı Arap coğrafyasında, yeni Arap Baharı’nın da başlangıcı olacağına inanıyorlar.

Afrika'nın çok etnik yapılı,
çok dilli, çok kültürlü kalabalık
ülkesi Etiyopya'da iç savaş,
ikinci yılına girdi.
Etiyopya ordusunun
Tigray güçlerine karşı
geliştirdiği hareket ve
sonrasında yaşananlar,
bu ülkenin özellikle Oromia etnik
grubu ve müttefiklerinin
Tigray ile çatışmasının
tırmanmasına neden oldu.

YUGOSLAVYALAŞMA SÜRECİNDE YAŞANANLARIN ŞAHİDİ ETİYOPYA

Tigray güçlerinin yaklaşık bir yıllık geri çekilme sonrasında başlattıkları karşı atak, savaşın tahmin edilenden uzun süreceği ve ülkenin “ETNİK NEFRET EKSENLİ” bir parçalanmaya yönelebileceğini işaret ediyor.

Mavi Nil nehri üzerinde kurduğu Hadesi Barajı'nda 2020 Temmuz ayı itibariyle başlattığı su tutma çalışmalarından hemen sonra Mısır-Sudan İttifakı ile askeri hesaplaşma riski yaşamaya başlayan, hemen devamında da kanlı bir iç savaşın içine çekilen Etiyopya, dağılma sürecine mi giriyor? Afrika'nın nüfusu 100 milyonu aşan bu kalabalık ama bir o kadar da kalabalık ülkesinin 11 farklı etnik grubun ve çok fazla sayıda dil ile kültürün buluşmasından meydana gelmiş olması, dünyanın gündemine bu soru işaretini taşımış durumda. Komşusu Eritre ile 30 yılı aşan bir süredir devam eden savaşı bir barış anlaşmasıyla sonlandırması nedeniyle Nobel Barış Ödülü'ne layık bulunan Etiyopya Başbakanı Abiy Ahmed'in “isyancı” olarak tanımladığı Tigray bölgesine dönük askeri hareketi, dünya da tepki çekmeyi sürdürüyor. Bir Oromi etnik grup üyesi olan Abiy Ahmed göreve gelene kadar ülkeyi, “azınlık statüsüne rağmen” yöneten Tigray etnik grubunun savaşı başkent Adis

Ababa yakınlarına kadar taşımış olması ülkenin geleceğine ilişkin soru işaretlerinin doğmasına neden oldu. Etiyopya'nın, Hadesi Barajı ve Sudan sınırındaki toprak işgalleri nedeniyle

Mısır-Sudan ittifakı ile ciddi bir askeri gerginlik yaşadığı dönemde, Tigray bölgesindeki Tigray Savunma Güçleri'nin Etiyopya ordusunun karargahlarına dönük bazı saldırıları iç savaşın tetiklenmesine neden oldu. Etiyopya ordusunun Tigray bölgesine dönük olarak başlattığı ve komşu Eritre ordusunun da destek olduğu harekatta, sivil halka karşı infaz, tecavüz ve saldırıların gerçekleştiği ölü sayısının çok yüksek olduğu ve bölgede bir tür “soykırım suçu” işlendiği iddiaları gündeme geldi. Bölgede 2 milyon insan evlerinden uzak bölgelere kaçmak zorunda kaldı, açlık baş gösterdi, bölge halkının hayatta kalması için gerekli asgari düzeydeki gıda yardımları ise çatışmalar nedeniyle düzenli olarak yapılamıyor. Birleşmiş Milletler tarafından gerçekleştirilen araştırmalar, Etiyopya Silahlı Kuvvetleri, Eritre ordusu, Tigray ve Amraha güçlerinin bu çatışmalarda sistematik olarak insan hakları ihlalleri ger-

çekleştirdiklerini ortaya koydu. Tigray güçlerinin yaklaşık bir yıllık geri çekilme sonrasında ülkenin kuzeyinde başlatıkları karşı hareket ile Weldiya, Dessie ve Kombolcha gibi önemli kentleri ele geçirmesi, Oromia bölgesinin önemli bir bölümünü Etiyopya ordusundan etkin bir karşılık görmeden ele geçirmiş, Abiy Ahmed karşıtı Oromia Kurtuluş Ordusu ile kurdukları ittifak savaşın dönüm noktalarını oluşturdu. Abiy Ahmed, kasım ayı başında ülke çapında olağanüstü hal ilan etti. Tigray dışında yaşayan özellikle Adis Ababa'daki Tigray asıllıların gerekçesiz gözaltıları başladı ve başkent halkından silahlanmaları, gerektiğinde başkenti sokak sokak savunmaları çağırısı yapıldı. Şu anda, savaşan taraflara dönük olarak ABD ve AB'den gelen istikrar çağrılarını dinleyen kimse yok. Başbakan Ahmed, bu savaşın kendisini iktidardan uzaklaştırmak için kurulmuş uluslararası bir komplo olduğunu savunuyor ve "kazanan her şeyi alır" noktasında kimseyle uzlaşmaya niyeti olmadığını sergiliyor. Benzer durum Tigray ve müttefikleri unsurlar açısından da geçerli.

Afrika'daki siyasi analistler, günümüzde BM Güvenlik Konseyi'nin geçici üyeliğini de sürdüren Kenya'nın güçlü lideri Uhuru Kenyatta'dan başka kimsenin taraflar açısından önemli olmadığını, bir arabuluculuk çalışması yürütülecekse Kenyatta tarafından gerçekleştirilebileceğini de savunuyorlar. Tigray güçlerinin başkent Adis Ababa'ya dönük hareketi sürerken ortaya çıkan iddialar, Etiyopya hükümetinin bu saldırılara karşı koymak için büyük bir silahlanma programını uyguladığı oldu. İddiaların başında, geçtiğimiz Ağustos ayında sağlanan anlaşma ile etkinliğini Suriye-Libya ve son olarak Dağlık Karabağ Savaşı'nda sergilemiş Türk SİHA'larının satışının tamamlandığı yönündeydi. Bu iddialar ile birlikte Batılı ülkelerdeki bazı insan hakları savunma örgütlerinin Türkiye'ye karşı kampanya başlattığı ve "katliama ortak olma" gibi kampanyaların da düzenlendiği dikkat çekti. Bununla birlikte, bu haber yayına hazırlanırken de bugüne kadar Etiyopya'ya ait hiçbir havalimanı veya askeri tesiste bir Türk SİHA'sı görüntülenmedi. Aksine, Katar'ın başkenti Doha'dan ya-

yın yapan AlJazeera TV'nin ulaştığı uydu görüntülerine göre Etiyopya hükümetine en güçlü ve düzenli askeri yardımın Birleşik Arap Emirlikleri tarafından gerçekleştirildiği ortaya çıktı. Uydu görüntüleri, BAE'nin Etiyopya'ya silah yardımı için bir hava köprüsü kurduğunu gösterdi. BAE'nin bu hava köprüsünü biri İspanyol diğeri Ukraynalı iki özel havayolu kargo şirketi üzerinden kurduğu son bir ayda 54 askeri kargo uçuşunun gerçekleştirildiği de ortaya çıktı. Görüntüler, Abu Dabi yakınındaki Sweihan Üssü'nden havalanan uçakların başkent Adis Ababa'nın yakınındaki Harar Meda askeri üssüne indiğini gösteriyor. Uydu görüntüleri, Çin yapımı Wihg-Loone SİHA'larının da Etiyopya'ya teslim edildiğini tespit etti. Gelişmeleri yakından izleyen Londra Üniversitesi Commonwealth Araştırmaları Enstitüsü'nden Martin Plaut, "Çin ve Türk SİHA'larının Etiyopya'ya intikal ettiğine ilişkin bilgiler var. Bu silahların BAE tarafından satın alındığı, önce BAE'ye intikal ettiği, devamında Etiyopya'ya ulaştırıldığı yönünde de bilgiler geliyor." dedi.

OPTIMISTANBUL

Asmalı Mescit Mahallesi İstiklal Caddesi Suriye Pasajı No.166 Kat 5 Daire 48 PK 34430 Beyoğlu İstanbul

www.optimistanbulpr.com

Ülkenin henüz seçim sürecinde olduğu anda bile, özellikle geçmişlerinde kan bulunan iki adayın ortaya çıkmasıyla yaşanan derin çalkantı dikkat çekti Halife Hafter ve Seyfülislam Kaddafi'nin varlığı bir ülkeyi geri dönülmez çatışmalara sürüklüyor.

YIKILMIŞ DEVLETİ TOPARLAMAK ZAMAN ALACAK LİBYA

Birleşmiş Milletler'in, ABD ve Avrupa ülkelerin yönlendirmesiyle, Libya'yı şartların olgunlaşmadığı bir zeminde seçime sürüklemesinin, 2005 Irak genel seçimleri sonrasında yaşananlara benzer bir zorlama olduğu yönündeki endişeler tırmanıyor. Umut bağlanan seçim, büyük yıkımın kapısını mı aralayacak?

Türkiye'nin 2020 yılındaki kararlı askeri müdahalesi sonrasında çatışmaların durduğu hatta bir seçim yapma fikrinin de güçlendiği Libya'da geri sayım sürüyor. ABD ve Avrupa ülkelerinin bazılarının ısrarlı çabalarıyla, 2020 yılı sonbahar aylarında varılan ateşkes anlaşmasına eklenen "24 Aralık 2021'de seçim yapılacaktır" ibaresinin gerçekleşmesi için sürdürülen çabaların geleceği de giderek önemli soru işaretleri doğuruyor. Seçimlere bir ay kala, Libya Yüksek Seçim Kurulu (YSK) Başkanı İmad el-Sayeh'in şu sözleri aslında sürecin nasıl zorlu yaşandığını göstermesi bakımından önemliydi: Seçim için aday listelerinin tamamlanmasından sonra bu seçimi ilan edilmiş tarihine yetiştirip yetiştirmeyeceğimizi daha iyi anlayacağız. 2.8 milyon seçmen kaydı yapılmış durumda. Bunlardan 1.9 milyonuna seçmen kartlarını gönderdik ama yine de çok istikrarsız, anormal, işi

yapmamıza büyük engel oluşturan kuttuplaşmanın yaşandığı bir ortamda çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu nedenle, seçimin sağlıklı ve herkesin kabul edebileceği bir sonuçla bitmesi için bir süre ertelenmesini de düşünebiliriz...

KÜRESEL GÜÇLERİN ÇATIŞMASI GERGİNLİĞİ TIRMANDIRDI

Libya, 2011 yılında patlak veren iç savaş ve Kaddafi rejiminin yıkılmasından sonra da istikrar kazanamayan yapıyla günümüzde fiilen ikiye bölünmüş bir ülke. Ülkede yapılacak seçim için 98 kişinin başvurduğu, bunlardan 25'inin YSK tarafından elendiği biliniyor. YSK'nın, geçmişte yaptıkları ve halen hakkında süren soruşturmalar ve mahkumiyetler nedeniyle eski lider Muammer Kaddafi'nin oğlu Seyfülislam Kaddafi'yi aday listesinden çıkarması, bu arada aynı suçlardan aranan Halife Hafter'i listede tutması dikkat çekti. Halife Hafter'in

oğlu Saddam Hafter, son olarak Abu Dabi ve İsrail'in Ben Gurion Havalimanı'nda gerçekleştirdiği gizli görüşmeler ile dikkat çekti. Saddam Hafter'in İsrail'den destek talep ettiği, karşılığında da babasının seçilmesi halinde bu ülkeyle, BAE veya Fas gibi bir "Abraham Anlaşması" imzalama sözü verdiği de belirtiliyor. Son gelişmeler, ülkenin doğusunda ABD-İsrail-BAE ittifakı tarafından desteklenen Halife Hafter ile Rusya tarafından desteklendiği belirtilen Seyfülislam Kaddafi gerginliğinin doğmasına neden oldu. Rusya, YSK tarafından Seyfülislam Kaddafi hakkında alınan kararın, özellikle ABD-İsrail zorlaması olduğuna inanıyor. Seyfülislam Kaddafi'nin ülkenin güneyinde Sebha kentinde bulunan bir mahkemeye itiraz dilekçesi vermesinin silahlı bir grup tarafından - hem de mahkeme baskısıyla - önlenmesi Moskova açısından bardağı taşıran son damla oldu.

Rusya tarafından yapılan açıklamada, Seyfülislam Kaddafi hakkındaki nihai karar belli olmadan kararın hukuki süreci tamamlanmadan Libya'nın seçime gitmesinin doğru olmadığı da vurgulandı.

BATI LİBYA HAFTER'İ

ADAY GÖRMEMEKTE KARARLI

Özellikle 2019 ilkbaharında başlattığı Trablus saldırısıyla ülkede çok kan dökülmesine neden olan, işgal ettiği Tarhunah bölgesinde arkasında çok sayıda toplu mezar bırakan Halife Hafter'in başkanlık adaylığına sert müdahaleler, ülkenin batısından geldi. Misrata Askeri Mahkemesi, 2019 yılında Hava Savunma Koleji'ne dönük bombardıman ve bu bombardımanda bir öğrencinin ölümünden sorumlu tuttuğu Halife Hafter için gıyabında idam kararı verdi. Mahkeme, Hafter ve 6 yakın üst düzey yetkilisi hakkında tutuklama, Askeri Polis'in de kararın infazı için gerekeni yapma talimatı da verdi. Libya Suç Araştırma Ajansı Başkanı Mahmud el-Ajli, YSK'ya gönderdiği mektupta, Hafter hakkında çok sayıda süren ağır suç soruşturması olduğunu Libya Başsavcılığı tarafından verilmiş tutuklama emirlerinin de sayısının çok fazla olduğunu bildirdi. Askeri Savcılık ise Halife Hafter ve Seyfülislam Kaddafi'nin haklarındaki ağır ceza savcılık dosyalarına ifadeleri vermeden seçim listesinden yer almamaları gerektiğini açıkladı.

TÜRKİYE'NİN ADAYI SAKİN STRATEJİ İZLİYOR

Türkiye, seçim denkleminde, Milli Mutabakat Hükümeti Başbakanı Abdülhamid Dibeybe'nin yanında yer alıyor. Ülkede istikrarın sağlanması, petrol gelirlerinin artması çalışmalarıyla takdir toplayan Dibeybe'nin ülkenin doğusunda da güçlendiği, seçimi kazanacak adayların birinci sırasında yer aldığı belirtiliyor. Dibeybe, Hafter-Kaddafi gerginliğine karışmadı, mahkemelerin kararlarını öne çıkaran bir strateji izledi. Siyasi kaynaklar, ülkede seçim olması halinde Türkiye-Katar ittifakının desteğindeki Abdülhamid Dibeybe'nin seçimi kazanacağından emin görünüyorlar. Dibeybe'nin kazanacağının kesinleşmesi halinde, ABD-İsrail-BAE ittifakı ile Rusya'nın son anda ne tür bir kriz çıkaracağı da cevabı merakla beklenen bir soru işareti...

Fas ve Cezayir
yıllardır
anlaşmayan hatta
aralarında bir de savaş yaşamış
iki Arap komşu ülke.
İki ülke arasındaki
ilişkiler geçtiğimiz ağustos
ayından bu yana, Kuzey Afrika'da
yeni bir savaş mı,
sorusunun doğmasına neden
olacak şekilde gergin.

FAS İSRAİL BİRLİKTELİĞİ CEZAYİR'DE RAHATSIZLIK YARATTI

İsrail Savunma Bakanı Benny Gantz'ın, Rabat ve Kudüs'te tarihi olarak nitelenen Fas ziyaretinde tarihte ilk kez bir Arap ülkesiyle İsrail'in "savunma işbirliği anlaşması" imzalaması belki de bardağı taşıran son damla oldu.

İsrail Savunma Bakanı Benny Gantz'ın Fas'ın başkenti Rabat'a taşıyan uçanın tekerlekleri piste değdiğinde Ortadoğu, özellikle Arap-İsrail ilişkileri açısından yeni bir dönem başlıyordu. Ziyaret, 1948 yılından bu yana ilk kez bir İsrail Savunma Bakanı'nın bir Arap ülkesine gidişiydi ama daha da önemlisi tarihte ilk kez, bir Arap ülkesiyle İsrail "ortak savunma iş birliği antlaşması" imzalıyordu. Bu gelişme, İsraili siyaset insanı Daniel ben-Shamon'a göre olması gereken "son derece doğal" bir gelişmeydi. İsraili politikacının şu sözleri önemliydi: İsrail'in Fas'la ilişkisi her zaman çok iyi oldu. Bunun nedeni, İsrail'de yaşamasını sürdüren yaklaşık bir milyon Fas asıllı Yahudi'dir. Bu insanlar Fas ile olan ilişkilerini hiçbir zaman azaltmadılar aksine Arap-İsrail ilişkisinin en zor günlerinde bile geldikleri ülkeyi ziyaret ettiler, temaslarını kaybetmediler. Yani şu anda yaşanan yakınlaşma yeni bir öykü değil, eski bir öyküdür. Bu sözler perde arkasında bırakılmış bir gerçe-

ği ifade ediyordu. Fas, Filistin'de İkinci İntifada başladığında yani 2000 yılında İsrail ile tüm ilişkilerini askıya alan ama 20 yıldır aynı zamanda kapalı kapılar arkasında istihbarat işbirliğine varacak ölçüde güçlü ve sıcak ilişkiler kuran bir Arap devletidir. Nitekim, ABD eski Başkanı Donald Trump'ın son döneminde BAE ve Bahreyn ile başlayan Abraham Antlaşmaları'na Aralık 2020'de katılan bir devlet oldu.

FİLİSTİN YANLISI CEZAYİR'E KARŞI GÜÇLÜ İTTİFAK

Rabat, geçtiğimiz ağustos ayında İsrail Dışişleri Bakanı Yair Lapid'i de ağırlamış hatta İsraili bakanın Filistin konusunda yaptığı açıklamalarda doğrudan Cezayir'i hedef alması bir kez daha Cezayir-Fas ilişkisine gerginlik kazandırmıştı. Cezayir, Arap ülkelerinin İsrail ile yaptığı anlaşmaları "Siyonist İş Birlikçilik ve Teslimiyet" olarak tanımlıyor. Son olarak İsraili Bakan Gantz'ın, Faslı mevkidaşı

Abdüllatif Loudiyi ile "ortak savunma ve iş birliği antlaşması" imzalaması Cezayir'den sert tepki aldı. Fas-İsrail savunma anlaşmasının Arap halkına ihanet ve doğrudan Cezayir'e tehdit olduğunu belirten Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmeccid Tebboune'un şu açıklaması önemliydi: "Bize saldırana saldırır, göze göz, dişe diş mücadele ederiz. Siyonistler ile Fas'ın yaptığı son anlaşma, 1948'den bu yana yaşanmamış bir vakadır. Fas'ın, Cezayir'in bölgede sergilediği ilkeli duruştan, son olarak İran ile yakınlaşmasından rahatsız olduğunu biliyoruz. Bu anlaşma, bize karşı yapılmış bir anlaşmadır." Cezayir Senatosu Başkanı Salah Goudjil'in "Düşmanlar rahat durmuyor, sürekli hareket halindeler ve bir araya geliyorlar. Siyonist kuruluşun bakanının Fas ziyareti her şeyi ortaya koydu. Aslında bunu, geçen ağustos ayından bu yana bekliyorduk." yönündeki sözleri de Cezayir'de esen genel havayı göstermesi bakımından dikkat çekiciydi.

BATI SAHRA GERGINLİĞİ, SAVAŞ RÜZGARI ESTİRİYOR

Fas ve Cezayir ortak tarihlerinde “Kum Savaşı” olarak adlandırılmış bir savaşa sahip iki Arap ülkesidir. Savaş, 25 Eylül 1963 günü, Fas’ın Cezayir’in Tindouf ve Bechar bölgelerinde egemenlik talep etmesiyle başladı. 20 Şubat 1964’te sonlandı. Savaş iki ülke arasındaki sınırda bir değişikliğe neden olmadan bazı sınır kapılarının kapatılması ile Afrika Birliği’nin tarihindeki ilk başarılı arabuluculuk çabasıyla sonlandı. Devamında Afrika Birliği ilk kez bir çatışma bölgesinde çok uluslu bir “barış gücü” yerleştirdi. İki ülke arasındaki ilişki, İspanya’nın sömürgesi Batı Sahra’yı 1975 yılında boşaltmasıyla yeni bir gerginlik boyutu kazandı. Bölge halkını temsil eden Pilsaroi Kurtuluş Cephesi’nin önderliğinde kurulan Sahravi Arap Demokratik Cumhuriyeti’nin meşruiyetini Cezayir’in tanınması ve Birleşmiş Milletler zemininde Batı Sahra halkının kendi kaderini tayin hakkını savunması bölgeyi işgal eden Fas’ın sert tepkisine yol açtı. İki Arap devleti, Batı Sahra konusunda hiçbir zaman uzlaşmadı hatta Fas’ın, misilleme olarak Cezayir’in kuzeyindeki nüfusunu Berberîlerin oluşturduğu Kabylie bölgesinin bağımsızlığını savunması krizin daha da tırmanmasına yol açtı. Fas’ın BM Daimi Temsilcisi Ömer Hilal’in, Bağlantısızlar Hareketi toplantısında yaptığı konuşmada Berberi halkının bağımsızlığını gündeme getirmesi üzerine, Cezayir 2021 Ağustos ayı itibariyle ikili diplomatik ilişkileri askıya aldı. Hava sahasını Fas’la bağlantılı tüm uçuşlara yasakladı ve İspanya’ya petrol taşıyan boru hattının deniz altından geçmesini sağlayarak Fas topraklarındaki bölümünü kapatacağını duyurdu. Cezayir ve Türkiye, İsrail’in özellikle Gazze Şeridi’ne dönük kanlı saldırılarında iş birliği yapan iki devlet olarak dikkat çekiyorlar. Bu, 2021 Mayıs İsrail’in Gazze’ye düzenlediği ve 54 Filistinli’nin ölümüyle sonuçlanan son saldırılarda da yaşanan bir diplomatik iş birliği olarak değerlendiriliyor. İsrail savunma sanayinin Fas ordusunu güçlendirmesi halinde bölgesel dengenin değişmesi ihtimali de yükseliyor.

SURİYE'DE BÜTÜN PLANLAR TÜRKİYE'Yİ DURDURMAK İÇİN

Türk hükümetinin, Suriye sınırında artan terörist faaliyetler nedeniyle, önce ateşkes antlaşmaları yapmış olduğu ABD ve Rusya'yı uyarması, devamında kırmızı çizgilerin aşılması nedeniyle hareket yapabileceğini duyurması, ülkeye hakim küresel güçlerin yeni stratejiler geliştirmesine neden oldu.

İsrail Savunma Bakanı Benny Gantz'ın, Rabat ve Kudüs'te tarihi olarak nitelenen Fas ziyaretinde tarihte ilk kez bir Arap ülkesiyle İsrail'in "savunma işbirliği anlaşması" imzalaması belki de bardağı taşıran son damla oldu.

Takvimlerin 10 Ekim 2021 gösterdiği saatlerde, Suriye'nin Mare bölgesinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nden (TSK) bir asker ve Türk emniyetinden 2 özel hareket polisinin şehit düşmesinden sonra Ankara'nın Suriye'ye dönük hareket hazırlığı, bölgedeki stratejilerde ciddi denge değişikliklerine yol açtı. Erdoğan yönetiminin TBMM'den Suriye tezkeresini geçirmesinden sonra Fırat'ın batısında Münbiç ve Tel Rifat, doğusunda da Kobani (Ay el Arab), Ayn İsa ve Tel Temir'e dönük hareket yığınağı gerçekleştirmesi dikkat çekti. Bununla birlikte Türkiye hareket seçeneğini hızlandırırken, bölgesel dengeler çerçevesinde geçmişten daha soğukkanlı hareket etmesiyle de dikkat çekti. TSK ve Suriye Milli Ordusu söz konusu bölgelerdeki PKK-YPG unsurlarına karşı topçu ve roketatar saldırılarını kararlı bir şekilde sürdürürken TSK-MİT ekseninde Suriye'nin doğusu ve Irak'ın kuzeyinde çok sayıda PKK yö-

neticisinin hedef alındığı da dikkat çekti. Rusya ve ABD yeni bir harekâta yeşil ışık yakmadıkları gibi sahada önleyici ya da caydırıcı pozisyonlara yöneldi. Müdahale hazırlıkları, ABD ile ortaklığı koruyan PKK-YPG liderliğindeki Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi'ni seçeneklerini yeniden değerlendirmeye itti. Bu kritik tırmanış karşısında Amerikan tarafı Kürtlere desteğin sürdüğünü hissettiren bazı adımlar attı. 2019'daki Barış Pınarı Harekâtı'ndan beri daha güneyde Deyr el Zor ve Haseke kırsalında varlık gösteren Amerikan güçleri M-4 yolunun doğu yakasını tutan Tel Temir'e asker konuşlandırdı. Bu hamle Türkiye'ye "Gelme" mesajı olarak algılandı. 13 Kasım'da ise Yakın Doğu İşlerinden Sorumlu Dışişleri Bakan Yardımcısı Ethan Goldrich başkanlığında bir ABD heyeti bölgeye gitti. Heyet Suriye Demokratik Güçleri (SDG) Genel Komutanı Mazlum Abdi, Suriye Demokratik Meclisi Başkanı İlham Ahmed ve Yürütme Meclisi Eş Başkan-

ları Berivan Halid ve Abdulhamid el Mebaş'la görüşüp desteğin süreceğini teyit etti. ABD Merkez Kuvvetler (CENTCOM) Komutanı Orgeneral Kenneth McKenzie de Afganistan senaryosunun Suriye'de tekrarlanmayacağını göstermek için 10 Eylül'de Mazlum Abdi'ye konuk olmuştu. Rusya ise İdlib'e karşı Kobani pazarlığı yaptığı iddialarına rağmen Kürtlere "Türkiye ile anlaşma olmadı" mesajı verdi. Daha önemlisi bununla yetinmeyip sahada caydırıcı kapasite artışına gitti. Rusya, Haseke'nin kuzeybatısı, Tel Temir, Ayn İsa, Kobani, Menbic ve Halep'in kuzeyinde temas hatlarına doğru Suriye ordusu ile askeri tatbikatlar yaptı. Bu sırada Rusya, ABD'nin kontrol sahası olarak görülen Fırat'ın doğusundaki Kamışlı Havaalanı ile Rakka tarafındaki Tabka Hava Üssü'ne savaş uçakları indirdi. Hatta Suriye İnsan Hakları Gözlemevi'ne göre Tabka'ya S-300 füze savunma sistemi yerleştirildi. Ayrıca Fırat'ın doğusu ve batısında Türk ordusu ve "Suriye Ulu-

sal Ordusu" milisleriyle temas hatlarında Rus askeri polis güçlerinin sayısı artırıldı. El Vatan gazetesine göre Suriye ordusu da Tel Rıfat ve Halep'in kuzeybatısında yeni sevkیاتlarla güçlerini tahkim ederken Kobani tarafında Türkiye sınırına yeni birlikler gönderdi. Bu durum Kürtlerin kontrol ettiği alanların peyderpey Suriye ordusuna bırakıldığı anlamına geliyor. Bütün bu hamleler Rusya'nın artık Suriye ordusunun bulunduğu alanlara Türkiye'nin girmesini istemediği ve Fırat'ın doğusundan gelip Halep üzerinden Lazkiye'ye inen M-4 otoyolunu etkileyecek yeni bir saha gerçekliğine izin vermeyeceğini gösteriyor.

ESED-PKK İTTİFAKI KURMA STRATEJİSİ

Gelişmeler, PKK-YPG'nin bölgedeki siyasi uzantısı Suriye Demokratik Konseyi Başkanı İlham Ahmed'in Washington temaslarında Rusya ile görüşme ve bu görüşmelerin devamında muhtemel bir Esed-PKK/YPG ittifakı kurulması yönünde yeşil ışık aldığı yönünde. İlham Ahmed başkanlığındaki heyetle Moskova'da görüşen Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov'un, gündeme PKK/YPG iş birliğini güçlü bir şekilde getirdiği de kaydedildi. Rusya ayrıca Türkiye sınırına çok yakın noktadaki Kobani'de (Ayn el-Arab) kendisi için bir askeri üs alanı istemesiyle dikkat çekti. PKK/YPG unsurları, rejimle görüşüldüğünü fakat Suriye ordusunun kendilerinin hakim olduğu bölgelere girmesinin söz konusu olmadığını ısrarla açıklıyorlar. Siyasi kaynaklar ise Rusya ve ABD'nin, İsrail ile varılan uzlaşma çerçevesinde İran ve Türkiye'ye bağlı unsurların öncelikle İsrail sınırına yaklaşmaması, devamında da bu ülkenin topraklarından çıkarılması yönünde çalıştıklarını kaydediyorlar.

NEW YORK TIMES BESTSELLER

Seçkin
Kitapçılardan
veya
kopernikkitap.com
adresinden
temin edebilirsiniz

**HENRY
KISSINGER**

**Beyaz Saray
Yıllarım**

k **pernik**

ERMENİSTAN'IN ÖNLENEMEZ TESLİMİYET SÜRECİ KAFKASLAR

Rusya lideri Putin'in
davetiyle Soçi'de buluşan
Ermenistan Başbakanı Paşinyan
ve Azerbaycan
Cumhurbaşkanı Aliyev'in
görüşmelerinden yükselen
barış umudu aslında
Ermeni milliyetçiliğinin
asırlık iddialarının
sonlandığı anlamına
geliyordu.

**Bağımsızlık kazandığı 30 yıldır, İsrail’den örnek alarak, resmi sınırlarını belirlemeyen ve ya-
yılmaya açık kapı bırakan Ermenistan, Moskova’nın da baskısı sonucu sınırlarının eski Sovyet
haritalarına göre belirlenmesini kabul etti. Bu, kendi toprakları dışındaki iddialarının sonlan-
ması anlamına geliyordu.**

Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucu önderi Mustafa Kemal Atatürk ile Sovyetler Birliği’nin kurulmasına yol açan Bolşevik Devrimi’nin lideri Lenin, 1920’li yılların dünyasında belki “yoldaş” değillerdi ama “iyi dost olmayı” başarmışlardı. Lenin için, Anadolu’da İngiliz-Fransız önderliğindeki Batı sömürgecilğine karşı savaşan Mustafa Kemal’i desteklemenin, kendi devriminin geleceği açısından stratejik önemi vardı. Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında 1925 yılında imzalanan Saldırmazlık Paktı, bu anlayışın ürünüydü, 1945 yılında bu anlaşma sonlandığında, Moskova’da Lenin’in makamında oturan Stalin açısından durum farklıydı. O eski sınırları gündeme getirerek Sovyetler Birliği bünyesindeki Ermenistan’ın sınırlarını genişletmeyi, böylece Karadeniz’in kıyılarında tam hakimiyeti kurmayı amaçlıyordu. Ermeni lobisi, Stalin’in yardımcısı Lavrenti Beriia ile birlikte çalışarak Kars, Iğdır, Ardahan hatta Erzurum üzerinden Karadeniz’e ulaşan geniş bir coğrafyanın Sovyetler’e, daha açık ifadeyle o günkü adıyla Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti’ne bağlanmasını zorluyordu. Bu hayal olmadı. Ama Ermenistan’ı ilerleyen yıllarda daha net olarak teşhis edilen “yayılmacı-saldırgan kimlik taşıyan” bir yapıya dönüştürdü. Türkiye, bu üç tür ulusal kapasitesi zayıf ama emperyalist-hegemonik güçler tarafından desteklenen devletle yaşamak zorunda kaldı. Yunanistan önce, İngiltere’nin desteğinde İzmir’e çıkıp “Küçük Asya” olarak tanımlanan Ege bölgesine el koymaya kalktı, püskürtüldü. Aynı macerayı Kıbrıs’ta yapınca Türkiye’nin 1974 Harekatı ile karşılaştı. Günümüzde hala Ege ve Doğu Akdeniz’de yayılmacı siyaset yürütüyor, bunu

da Avrupa Birliği ile ABD’nin desteğinde yapıyor. İsrail’in 1967 yılında tanımlanmış sınırlarına geri dönmekteki kararlılığı bu ülkenin sınırlarının nerede bittiğine ilişkin soru işaretinin doğmasına neden oldu. Ermenistan, Dağlık Karabağ ve Azerbaycan topraklarındaki 30 yıllık işgaliyle sınırlarını belirlemeyen devlet konumundaydı. Bu saldırganlık 44 günlük 2’nci Dağlık Karabağ Savaşı ile sonlandı. Rusya lideri Vladimir Putin’in çağrısıyla bu ülkenin Karadeniz kıyısındaki Soçi kentinde bir araya gelen Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan’ın

görüşmesinden, Ermenistan’ın artık “sınırlarının belirlenmesini kabul etmiş bir devlet” olarak çıkması önemlidir. Ermenistan özellikle Sovyetler Birliği’nden Rusya Genelkurmay Başkanlığı’na intikal eden çok hassas haritaların kullanılmasıyla sınır belirlenmesine, bu haritalardan, Azerbaycan ve Gürcistan’ın yeni toprak alacağını çıkması kaygısıyla karşı çıkıyordu. Rusya’nın baskısıyla bu tür bir sınır belirleme uygulamasını kabul etmesi artık kendi mütevazı egemenlik alanında yaşamını sürdürmeyi kabul etmesi bakımından dikkat çekicidir. Er-

menistan sınırları belirlendiği an zaten unutulması gereken Ağrı Dağı tutkusunu da rafa kaldırmayı başarmak zorunda. Soçi’den dünyaya yansıyan görüntü, Rusya’nın, Sovyetler tarihi üzerinden derin ilişkilere sahip olduğu Ermenistan ile Azerbaycan arasındaki barış sürecinde, masaya oturmaya pek meraklı AGİT Minsk Grubu eş başkanları Fransa ve ABD’ye fırsat vermemekte kararlı olduğunu gösterdi. Toplantı sonrasında yapılan açıklamada, Minsk Grubu’na dönük tek kelime bile yer almaması Batı’nın bu bölgedeki manevra alanının iyice daraldığını göstermesi bakımından önemliydi. Bu manevranın devamının, Türkiye’nin yakın gelecekte Rusya’dan gelecek “rica” ve Azerbaycan’dan alınacak “onay” çerçevesinde Ermenistan’a dönük ambargosunu kaldırması ve sınırlarını açması olacaktır. İkinci Dağlık Karabağ Savaşında “üçüncü güçlerin savaşa müdahalesini önleyerek” Azerbaycan ile Ermenistan’ın bu hesaplaşmada baş başa kalmasını sağlayan Türkiye, Rusya ile uyumlu politika ile barış sürecine de başkalarının girmesini önleyen bir strateji izlemesiyle dikkat çekti. Putin’in, bu denklemde, üçlü zirve sonrasında yaptığı konuşmada, bölgedeki ulaşım yollarının açılması, serbest ticaretin ve ekonomik faaliyetlerin artması konusunda konuşurken ısrarla “yol” yerine “koridor” kelimesini kullanması, Moskova’nın Zangezur Koridoru konusunda Ankara-Bakü hattına yakın durduğunu da gösterdi. Soçi’deki gelişme, Türkiye-Azerbaycan ittifakının askeri olduğu kadar diplomatik olarak da yakın iş birliği içinde ve ortak stratejide yürüdüklerini göstermesi açısından Batılı başkentlere mesaj veren kimlik taşıyordu.

2011 yılında başlayan Suriye iç savaşı, modern tarihin en büyük dini göç hareketine neden oldu. Resmi rakamlar, 7 milyon Sünni Müslüman'ın ülke dışına çıkmak zorunda kaldığını, yerlerine, İran'ın düzenlediği tersine göç ile İran, Irak, Lübnan ve Afganistan'dan gelen milyonlarca Şii'nin yerleştiğini gösteriyor.

Diktatör Beşar Esad'ın, son olarak yaptığı her konuşmada Baas rejiminin güçlü portresi olduğunu gösteren ve bu nedenle, Halep başta, ülkedeki zengin/üst düzey Sünni nüfusun tepkisini çeken Suriye Başmüftüsü'nü emekli edip bu makamı iptal etmesi, Sünni kesimle yeni temas arayışı olarak değerlendirildi.

DİKTATÖR BEŞAR ESAD'IN SÜNNİLERE YAKLAŞMA ÇABASI

Suriye'de işbaşındaki Baas rejiminin dini yapılanmasında en kararlı Beşar Esad destekçisi olarak tanınan Suriye Başmüftüsü Ahmet Bedir el-Din Hassoun'un, 17 yıllık hizmet süresinin sonunda bir kararname ile emekliye sevk edilmesi, bu çerçevede, söz konusu makamın da iptal edilmesi, ülkenin geleceğine dönük önemli bir işaret olarak algılandı. Başmüftü Hassoun, bugüne kadar Sünni Müslüman toplumun katıldığı dini törenlerde yaptığı konuşmalarda, Beşar Esad rejimine açık desteğiyle tanınıyordu. Yaptığı konuşmaların, Baas rejiminin şemsiyesi altında yaşamakta bir sakınca görmeyen Şam, özellikle Halep'teki zengin/üst düzey Sünni kesim tarafından sevilmediği de biliniyor. Hassoun, son olarak, ülkenin efsane müzisyeni Sabah Fakhri'nin cenazesinde yaptığı konuşmayla, sınırları zorlayan ifadeler kullandı. Kur'an-ı Kerim'in 95'inci suresi olarak bilen Tin Suresi'nde belirtilen "insanın yaratılışı" ayetlerini Suriye için uyarlayan ve Müslümanlar'ın kutsal kitabının "yaratılış toprağı" olarak bu ülkenin topraklarını işaret ettiğini savunan Hassoun, "Bu topraklardan kim göç ettiyse, kafirdirler ve Allah onları cehennem ile cezalandıracaktır." dedi. Kanlı bir iç savaş nedeniyle evlerinden ayrılmak zo-

runda kalan milyonlarca masum Sünni Müslüman'ı "kafir" ilan eden bu "selefist" yaklaşımın Şam'daki rejimi bile rahatsız ettiği Hassoun hakkında hemen alınan kararla ortaya çıktı. Beşar Esad için makamını kullanan Hassoun'un gidişi, Suriye muhalefeti tarafından da önemle izlenen bir gelişmeydi.

İRAN'LA İLİŞKİLERİ İYİ OLAN GİTTİ, YENİSİ FARKLI GELDİ

Alınan kararın en önemli detayı, Suriye Başmüftülük makamının iptaliyle birlikte, tüm yetkilerinin "Fıkıh Ulema Meclisi"ne ve Başkanı Muhammed Abdül Settar'a geçmesiydi. Rejim bölgelerinde yaşayan Sünni nüfusun Hassoun'dan "nefrete" varan tepki duymasının bir nedeni de, Suriye hızla Sünni kimliğini kaybederken bir kez bile sesinin çıkmasıydı. Resmi rakamlar 7 milyon Sünni Müslüman'ın ülkeden çıkmak zorunda kaldığını ve yerlerine, İran, Irak, Lübnan ve Afganistan'dan getirilen yakın sayıdaki Şii'nin yerleştiğini gösteriyor. Modern tarihin en büyük dini göçlerinden birinin yaşandığı süreçte, Başmüftü Hassoun'un, İran'la çok iyi ilişkiler içinde olması da unutulmuyor. Artık, Suriye'deki dini yapılanmanın başında olan Fıkıh Ulema Meclisi Başkanı Muhammed Abdül Settar ise iki özelliğiyle öne çıkıyor:

Bir, hiçbir zaman İran ve bağlantısındaki Şii kurumlar ile ilişki içinde olmadı. İki, kendi topraklarında Sünni Müslüman nüfusa sahip Rusya ile yakın ilişki kurarak Halep örneğinde olduğu gibi, Sünniler açısından hassas bölgelerde Çeçen güvenlik güçlerinin görevlendirilmesini destekledi. Suriye muhalefetine yakın kaynaklar, Beşar Esad'ın en güçlü destekçisini harcayıp Abdül Settar'ı öne çıkarmasıyla muhafazakar Sünni kesimin desteğini de almaya çalıştığını belirtiyorlar. Suriye, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Dışişleri Bakan'ının, Şam'a kadar gidip Beşar Esad ile gerçekleştirdiği görüşme sonrasında önemli bir eksen değişikliği yaşıyor. BAE-Suudi ekseninde gelişen Körfez inisiyatifi, ülkenin yeniden ayaklarının üzerine kalkmasını sağlayacak mali gücüyle, İran'ın Şam'daki gücünü azaltan yeni bir manevra gerçekleştiriyor. Esad'ın, yalnız iç dengeler açısından değil, yeni dış politikası doğrultusunda Sünni-muhafazakar Körfez ülkelerine dönük olarak da Başmüftü kararı aldığı kaydediliyor. Suriye muhalefeti de Beşar Esad'ın rejim bünyesindeki Sünni kesimi yeniden güçlendirerek Körfez ülkeleriyle bağlantılarda kullanmayı hedeflediğinde birleşiyor.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN DİNAMOSU ORDULAR...

Yapılan bilimsel araştırmalar, karbon emisyonu salınımı konusunda dünya ordularının rolünün, gezegeni geri dönüşü olmayan bir felaket senaryosuna doğru zorladığını gösteriyor. Eğer dünyanın orduları, bu konuda önlem almazsa sivil sektörlerin önlemleri sonuçsuz kalacak.

Pentagon bir ülke olsaydı, tek başına dünyanın en çok karbon salınımı yapan ülkelerinden biri olarak adlandırılacaktı. Amerikan ordusunun yıllık karbon salınımı, İsveç, Danimarka, hatta Türkiye'den daha fazla. Bir F-35 bir saat içinde atmosfere 18 ton karbondioksit (CO2) salıyor!

Hindistan'ın Büyük Britanya sömürgeciliği döneminde yaşamış ünlü yazarı Tagore, bundan yüzyılı aşan bir süre önce gemiyle Japonya'ya giderken suyun üstünde gördüğü çok küçük bir petrol sızıntısı sonrasında kaleme aldığı düşüncelerde aslında günümüzü anlatıyordu. O günlerin Hindistan'ından çıkan bilge kimlik, bizlere bugün sanayi öncesi bir dönemin geleceğe dönük öngörülerini sunması açısından önemli mesajlar veriyor. 1917 tarihli kitabı "Milliyetçilik Üzerine"nin şu satırları aslında her şeyi anlatmaya yetiyordu: İnsanlık olarak çok savaş gördük, devrimler yaşadık, monarşiler yıkıldı, yeni devletler ortaya çıktı ama tarihin hiçbir döneminde böyle bir yıkım görmedik. Gezegenin kıymetlerini yok eden hırslar ve başkalarının mallarını gasp eden kıskançlıklar çağı. Bu satırlar yazıldığında sanayi devrimi, Kırım Savaşı ve Amerikan İç Savaşı'ndan sonraki büyük hesaplaşması olarak ka-

bul edilen Birinci Dünya Savaşı sürüyordu ve Tagore, bu savaşla birlikte orduların yeniden yapılanmasına ve savunma sanayi yatırımları ile teknolojisinin kazandığı baş döndürücü gelişimi uzaktan izliyordu. 1941'de öldüğünde, belki de insanlığın İkinci Dünya Savaşı'nda sergilediği büyük vahşeti, özellikle de Nagazaki ve Hiroşima'ya atılan nükleer bombaları görmediği için şanslıydı.

ORDULAR, İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİ SÜRDÜREN KİMLİK TAŞIYOR

Kasım ayı başında İskoçya'nın Glasgow kentinde düzenlenen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'nda konuşan NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg'in, dünya ordularına, iklim değişikliğine dönük önlemler çerçevesinde devasa boyutlardaki emisyonlarının azaltılması için bugünden çalışmalara başlamalarına çağrıda bulunması önemliydi. Stoltenberg, NATO ittifakı içinde silahlı kuvvetlerin emis-

yonlarını ölçmek için bir metodoloji üzerinde çalışmaların zaten başladığını ve bunun 2022 sonuna kadar tamamlanmasını umduğunu açıkladı. Stoltenberg, "Yeşil ve çevre dostu silahlı kuvvetlere duyulan ihtiyacı güçlü ve etkili silahlı kuvvetlere uydurmanın bir yolunu bulmamız gerekiyor." dedi. Bir F-35 savaş uçağının bir saatlik uçuşunda atmosfere 18 ton karbondioksit saldırdığını ve dünyanın önde gelen Amerikan, Rus, Çin, Fransız, İngiliz, Türk, Pakistan, İspanyol, İtalyan, Mısır, Endonezya, Alman, Japon, Güney Kore başta tüm orduların emisyon salma kapasitesine tahmin edebiliriz.

AMERİKAN ORDUSU ÖRNEĞİ ASLINDA HER ŞEYİ GÖSTERİYOR

Dünyanın pek çok noktasına üslerle, operasyonlarla yayılmış olan ABD Ordusu'na dair küçük bir araştırma yapıldığında karşılaşılan, bu ordunun haşmeti, gücü, teknolojik üstünlüğüdür. Peki bu

devasa ordunun dünyaya, gezegene maliyeti nedir? ABD Ordusu'nun tek başına bir yılda neden olduğu emisyon pek çok ülkenin sebep olduğundan fazla. Evet, bir ordu tek başına İsveç ve Danimarka'dan daha fazla sera gazını atmosfere salıyor, dünyanın kalan ömrünü kısaltıyor. ABD dünyadaki önemli çelik ve demir üreticisi, oysa demir-çelik sektörünün tamamının neden olduğu gazdan daha fazlasını atmosfere boca eden yine bu ordu. 2001-2018 arasında ABD Ordusu'nun, Afganistan'ı içerecek şekilde, neden olduğu sera gazı salımı 1 milyar 200 milyon ton. Örneğin Türkiye'nin yıllık sera gazı salımı 600 milyon ton. ABD üstünden giderek bir başka örnek verelim. Brown Üniversitesi'ne bağlı Watson Uluslararası ve Kamu İlişkileri Enstitü'süne göre ABD Ordusu'nun 11 Eylül sonrası neden olduğu salımın 400 milyon tondan fazlası savaşa alakalı yakıt tüketiminden kaynaklanıyor. Bu veri şunu da söylüyor: Ordunun neden olduğu emisyon oranı, ABD'de bulunan 135 milyon aracın neden olduğu emisyon oranının iki katı. Örneğin aynı dönemde İngiltere Ordusu'nun neden olduğu emisyon miktarı 360 milyon ton. Raporun altını çizdiği önemli bir durum daha var: ABD Savunma Bakanlığı/Ordusu,

dünyadaki en büyük petrol tüketicisi ve tek kullanıcılar arasında dünyaya en fazla sera gazı salanlardan biri. Bir başka deyişle eğer Pentagon bir ülke olsaydı, saldığı sera gazı oranıyla listenin 55'inci sırada yer alırdı.

ÇİN VE RUS ORDULARININ İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ STRATEJİSİ

Yapılan araştırmalar, atmosferi, en az Amerikan ordusu kadar kirlettikleri tespit edilen Rus ve Çin ordularının doktriner yapılanmalarında karbon emisyonlarını azaltma konusunun yer almadığını gösteriyor. Rus ordusunun gelecek planlamasında, iklim değişikliği nedeniyle buzulları eriyen Kuzey Kutbu (Arktik) bölgesinde hakimiyet kurmak ve bu bölgenin yer altındaki kaynakları istikrarlı bir şekilde çıkarmak yatıyor. Çin ordusu ise şimdilik, iklim değişikliğini bir "güvenlik sorunu" olarak belirlemiş durumda ama iklim değişikliğinin getireceği güvenlik sorunlarının tespiti için ilgili komisyonlar kurulmasıyla yetinilmiş. Yani, dünyayı en çok kirlettikleri tespit edilen ABD-Çin-Rusya-Hindistan dörtlüsünün ordularıyla da atmosferdeki değişiklikleri tetikledikleri ve bu konuda henüz bir önlem alma konusunda adım atmadıkları dikkat çekiyor.

NATO, 2050'DE YEŞİL OLMAYA ÇALIŞIYOR

Haziran 2021'de toplanan NATO zirvesinde, ittifak üyesi ülkelerin lider kadrosunun Genel Sekreter Jens Stoltenberg'ten, "2050 yılına kadar çevreci/yeşil askeri ittifak olmanın" fizibilite raporunu hazırlamasını talep etmeleri iyi bir başlangıç olarak tanımlandı. NATO, üye ülkelerin kendi ulusal programları doğrultusunda sürdürdükleri tatbikatlara karışmayacak ama ittifakın yaptığı ortak tatbikatların sayısının azaltılması, bu tatbikatlarda kullanılan teknolojinin yeniden yapılanması gibi konularda hassas bir program izleyecek. Paris Anlaşması'nın maddeleri arasında imzacı ülkelerin ordularının karbon emisyonlarına dönük bir maddenin bulunmaması, orduların bu konudaki çalışmalarının şeffaflığını önleyen, bilgi akışını da durduran bir kimlik taşıyor. Nitekim, 2050'ye kadar çevreci bir askeri ittifak olmayı hedefleyen NATO'nun aynı zirvesinin açıklamasında, "Çevreci önlemler, askeri caydırıcılığı ve ittifakın ortak hareket kabiliyetini zayıflatıcı nitelikte olamaz" denmesi, dünya ordularının bu alanda daha çok zamana ihtiyacı olduğunu göstermesi bakımından not edilmesi gereken kimlik taşıyordu.

SALGININ SÜRMESİNİN ANA NEDENİ KÜRESEL EŞİTSİZLİK

“Küresel Kuzey” olarak adlandırılan “zenginler”, “Küresel Güney” olarak tanımlanan “fakirlere” kullanılacak aşı bırakmadı. Afrika nüfusunun sadece yüzde 7’sinin aşıya ulaşmış olması bile küresel sistemdeki adaletsizliği ortaya koyuyor. Mutasyon, bunun sonucunda hayatımıza giren bir kavram...

İnsanlığın, Çin Halk Cumhuriyeti'nin Wuhan kentinden çıkıp dünyaya yayıldığı belirtilen COVID-19 ile mücadelesi sürüyor. 2021, bulunan aşılardan hızlı uygulamaları açısından önemli ama aşılardan "zenginlerin fakirleri bir kez daha ezmesine neden olacak şekilde" kötü dağıtımı nedeniyle mücadelede kötü bir yıl oldu. 26 Ocak 2021 günü Güney Afrika Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Cyril Ramaphosa, Dünya Ekonomi Forumu Davos çevrim içi toplantılarında şu uyarıyı yapıyordu: "Bazı ülkeler halklarını yaygın şekilde aşılarken bazı ülkelerin bir tek doz aşıya bile ulaşamaması sonucunda güvende değiliz. Aşı milliyetçiliği sorununda derin endişe duyuyoruz. Bu sorun, çözülmemesi halinde tüm ülkelerin kurtuluşunu tehlikeye atacaktır." Bu konuşmasından sonra Ramaphosa bu kez, COVID-19'un yeni ve tehlikeli varyantı olarak tanıtılan Omicron nedeniyle Avrupalılar başta bir çok ülkenin Güney Afrika'ya uçuşları yasaklayıp kapıları kapatmasını kınayan bir bildiriyle insanlığın önüne çıkmak zorunda kalıyordu. Zaten insanlığın böyle bir gelişme ile karşılaşacağı, 18 Şubat 2021'de BM Güvenlik Konseyi'ne konuşan Genel Sekreter Antonio Guterres'in şu sözlerinden anlaşılıyordu: "Dünyanın 10 ülkesi, şu ana kadar üretilmiş aşıların yüzde 75'ini alırken, 130 ülkeye bir tek doz aşı bile kalmadı." COVID-19 Omicron varyantı, Güney Afrika Cumhuriyeti'nde üretilmedi. Bu varyantın Güney Afrika kaynaklı olduğuna ilişkin herhangi bir bilimsel veri yok. Aksine, virüs önce Avrupa ve Asya'da gözüktü, hastaların Afrika bağlantılı uçuşları üzerinden hedefe oturtulan Güney Afrika oldu. Mücadelenin başından itibaren Afrika ve Asya ülkelerine kullanılacak aşı bırakmayan kuzeyin zengin ülkelerinin yaptıkları ilk iş, yine, güneyin fakir ülkelere kapıları kapatmak oldu. Bu kritik dönemde, aşı adaleti küresel toplumun karşı karşıya olduğu en büyük sınavdır. İçinde bulunulan durum inanılmaz adaletsiz bir durumdur. Oysa, Güney Afrika Cumhuriyeti, kendi teknolojik birikimini de ekleyerek aşı çalışmalarını sürdüren küresel ilaç şirketlerinin bu çalışmalarına ülke topraklarında zemin yaratmış, nüfusun gönüllü kesimi üzerinden aşı denemelerinin yaygın şekil-

de yapılmasını sağlamıştı. Bu çabasına rağmen, aşılardan tamamlandıktan sonra aşıya ulaşamayan "güney devletlerinden biri" oldu. Zaten aşıların hemen tamamının kuzeyin zengin ülkeleri tarafından kullanılması nedeniyle Afrika nüfusunun ancak yüzde 7'si bugüne kadar aşılanmış durumda. Afrika'daki her dört sağlık çalışanından birine ancak kendisini COVID-19'a karşı koruyabilmesi için gerekli sağlık ekipmanı verilebiliyor. Güney Afrika Cumhuriyeti ve Hindistan, aşılarda yaşanan adaletsizlikten hemen sonra yaptıkları başvurularda, aşılar üzerinde fikri mülkiyet haklarının kaldırılmasını ve aşıların ülkeler tarafından serbestçe üretilmesinin yolunun açılmasını talep ettiler. Bu talepler, söz konusu şirketlerin gelirlerini kollayan İngiliz ve Avrupa Birliği yönetimleri tarafından reddedildi. Buna rağmen Güney Afrika yönetimi, ülkenin önde gelen şirketi Aspen üzerinden Johnson&Johnson ile 220-400 milyon doz aşı üretimi konusunda bir anlaşma sağladı. Bu anlaşmanın hükümleri yerine getirilmedi, aksine söz konusu şirketin Güney Afrika'da ürettiği aşıları yine zengin batılı ülkelere gönderdiği ortaya çıktı. Dünya Sağlık Örgütü'nün girişimiyle Afrigen şirketinin Cape Town'da oluşturduğu aşı üretim merkezine, hiçbir aşı şirketi katılmadı, teknolojilerini paylaşmayacaklarını resmen beyan ettiler. Dünyada sağlık alanında adaletin sağlanması için çalışan önde gelen STK'lardan "Sağlık Adaleti Hareketi"nin Direktörü Fatima Hassan'ın şu sözleri, insanlığın yaşadığı derin adaletsizlik içinde COVID-19'dan kolay kurtulamayacağının da işaretini veriyor: "İrkçi-sömürgeci kimliğini koruyan küresel sistemi değiştirmeden COVID-19'dan kurtuluşumuz imkansız görünüyor. İngiltere, Avrupa Birliği veya Kuzey Amerika, fakir ülkelere karşı ne kadar yüksek duvarlar örerse örsünler bu, virüsü engelleyecek kadar yüksek olmayacaktır. Aşılamada eşitsizliği aşmadığımız sürece virüs yaşam alanı bulacak ve sürekli mutasyona uğrayarak kendini aşılama ile garantide sanan toplumları da tehdide devam edecektir. Şu anda insanlığın ihtiyacı dayanışmadır, hiçbir işe yaramayan seyahat kısıtlamaları değil."

NEW YORK TIMES BESTSELLER

SİNAN ONUŞ
Gazeteci Yazar

HENRY KISSINGER

Beyaz Saray Yıllarım

ABD'nin
20 yıl aradan sonra
işgali bırakıp apar topar
Afganistan'dan çekilmesi
ancak silahlarının
önemli
bir kısmının
Taliban'ın
eline geçmesine ses
çıkarmamasının nedeni
üzerine çokça yorum
yapıldı.

BEYAZ SARAY'DA GEÇEN BİR ÖMRÜN HATIRALARI HENRY KISSINGER KOPERNİK KİTAP'TA

Amerikan küresel stratejisinin son 60 yılına damgasını vurmuş bir isim: Dr. Henry Kissinger. Ödüllü kitabında bugünlere damgasını vuran tercihlerin perde arkasını ve Amerika ile birlikte insanlığın genel gelişimini aktarıyor. 3 ciltlik kitap, Kopernik Kitap tarafından Türk okuruna kazandırıldı.

Henry Kissinger'in "tarih da-
lında" Amerikan Kitap Ödü-
lü sahibi kitabı Beyaz Saray
Yıllarım sonunda Türkçeye
kazandırıldı. Kopernik Kitap tarafından
çevirisi yapılan kitap Kasım ayı başında
raflardaki yerini aldı. Nixon yönetimi
hakkında çıkan en önemli kitaplardan
biri olan Beyaz Saray Yıllarım, Başkan'ın
Ulusal Güvenlik İşlerinden Sorumlu
Yardımcısı Henry Kissinger'in ilk dört
yılını (1969-1973) kapsıyor. Henry A. Kis-
singer'in 1969'da ABD Ulusal Güvenlik
Danışmanı olarak göreve başlamasıyla
birlikte birçok olayda başat rol oynadığı
herkes tarafından malum. Soğuk Sa-
vaş rüzgârlarının en sert estiği bu dö-
nemde dünyanın geleceği için satranç
oynanırken masanın bir ucunda ABD
adına Henry Kissinger oturuyordu. Bu
sebeple yeni bir Soğuk Savaş'ın başla-
dığının artık kabul edildiği günümüzü

iyi anlayabilmek için özellikle 1969-1973
yılları arasındaki gelişmelerin en ince
ayrıntısına kadar bilinmesi gerekiyor.
Örneğin, ABD'nin 20 yıl aradan sonra
işgali bırakıp apar topar Afganistan'dan
çekilmesi ancak silahlarının önemli bir
kısmının Taliban'ın eline geçmesine "ses
çıkarmaması"nın nedeni üzerine çok-
ça yorum yapıldı. Taliban'dan kaçmak
için uçaklara hücum eden Afganlarla
ABD'nin Vietnam'dan çekilirken Viet-
kong'dan kaçmaya çalışan ve helikop-
terlere hücum eden işbirlikçilerinin fo-
toğrafları yan yana getirilerek "çekilme"
anlatılmaya çalışıldı. Ancak mesele iki
fotoğraf karesinin gösterdiğinden daha
derinde ve çetrefilli. Bu nedenle ABD'nin
Vietnam'dan çekilmesini anladığımızda
Afganistan'dan çekilmenin de şifreleri
kırılacaktır. İşte Beyaz Saray Yıllarım, bu
nedenle tarihe, paha biçilmez ve kalıcı
bir katkı olarak öne çıkıyor.

KİTAPTA HANGİ HAZİNELER GİZLİ

Kissinger'in kitapta yer verdiği ve za-
manla sınırlı olmayan önemli olaylar
arasında Vietnam Savaşı'na sona erdir-
mek için Paris'te Kuzey Vietnamlılarla
yaptığı gizli görüşmeler, 1970 Ürdün kri-
zi, 1971 Hindistan-Pakistan Savaşı, nü-
kleer silahlanma yarışını sınırlandırmak
için Sovyet liderleri ile "Arka Kanal" ilet-
işimleri ile yüz yüze yaptığı görüşmeler,
Çin'e yaptığı gizli yolculuk ve 1972 yılında
Moskova ve Pekin'de yapılan tarihi zirve
toplantıları yer alıyor. Kissinger, Laos ve
Kamboçya'da yaşanan olaylar, "barış ya-
kında" ifadesini dile getirdiği basın top-
lantısı ve Kuzey Vietnamlılar ile yapılan
görüşmelerin çıkmaza girmesi sonucu
1972 yılında gerçekleşen Noel bombar-
dmanı da dahil olmak üzere dönemin
büyük ihtilaflarına değiniyor. Soğuk Sa-
vaş'ın karanlık dehlizlerinde ilerlerken
Kissinger, bir yandan da Richard Nixon,

Enver Sedat, Golda Meir, Ürdün Kralı Hüseyin, Leonid Brejnev, Başkan Mao ve Chou En-lai, Willy Brandt, Charles de Gaulle dahil birçok liderin portresini açık yüreklilikle sunuyor. İngiltere ile ABD'nin Orta Doğu dahil birçok alanda dış politikalarının farklı olmadığı belirtilir. Bu kitapta iki ülke arasındaki ilişkinin en kılcal damarlarında geçen sohbetler, iki ülkenin birbirine bakışı net şekilde ortaya çıkıyor. Peki, Orta Doğu'da ABD olmadan bir İsrail aslında ne anlam ifade ediyor? Kitabı okurken bu sorunun yanıtını da tüm çıplaklığıyla öğreniyoruz. Kitapta, Türkiye var mı? Çok ayrıntılı olmamakla birlikte Türkiye de zaman zaman sayfalarda yerini alıyor. Kissinger, ABD'nin Soğuk Savaş yıllarında bugünkü davranışlarının tersine Türkiye'yi "gücendirecek" hareketlerden uzak durduğunu belirtiyor. Kissinger örneğin, "Küba füze krizinin sonucu olarak kaldırılan füzeleri bu nedenle hemen Türkiye'ye yerleştirmek neredeyse hiç uygulanabilir değildi. Başarılı olsak bile, Türkiye'nin onları 'hazır kaynak' olarak kullandığımızı öğrenmeleri durumunda Türkiye ile ilişkilerimiz sarsılabilirdi" diyor.

TÜRKİYE ÜZERİNDEN TANK TEDARİKİ

1965 yılındaki Hindistan-Pakistan Savaşı sırasında ABD tarafsız gibi duruyordu ama bu tarafsız olma durumu aldatıcıydı. Çünkü her iki ülkeye de askeri teçhizat tedarik ediyordu. ABD, iki tarafa da yardım için her zaman olduğu gibi bir kılf bulmuştu. Hindistan, silahlarının çoğunu komünist ülkelerden alıyor ya da kendi silah depolarından tedarik ediyordu. Bu, Pakistan'a zarar veriyordu. ABD, Pakistan'ı da kaybetmek istemiyordu. Ama Pakistan, bir "emperyaliste güvenerek" en büyük hatayı yapıyordu. Kissinger'ın hatırladığı ve kitapta yer alan

sayısız anlardan sadece biri şöyleydi: "Bu hareket tarzının tek yanlı olduğunun farkına varan Başkan Johnson, Türkiye gibi üçüncü bir taraf vasıtasıyla Pakistan'a eskimeye yüz tutmuş Amerikan tanklarından gönderme sözü vermişti. Kısmen kendisine göre değeri çok az önem arz eden bir karar olarak görünmüş olduğundan hâlihazırda azalmakta olan Kongre desteğini kaybetmek istememesinden, kısmen de üçüncü tarafların tereddüt içinde kalmasından dolayı Johnson sözünü hiçbir zaman tutamamıştı."

ÇİN-RUSYA ve YENİ SOĞUK SAVAŞ

ABD, Sovyetler Birliği'ni "çevreleme politikası"nı hayata geçirmesiyle birlikte ona karşı her güçle işbirliği yapmaya çalıştı. Sovyetler Birliği, dünyaya kendisini kabul ettirmeye ve tanıtmaya çabalayan Çin'in sol literatürdeki tabiriyle "sosyal emperyalist" ve "baş düşman"ıydı. Çin için Sovyetlere karşı durmak ABD ile işbirliğinden geçiyordu. Aynı şey ABD için de geçerliydi. Yani kurulacak diplomatik ilişkiler iki ülke için "win win"di. Tarih, kendisinden ders almayanlar için tekerlür edermiş. Gerek Rusya'nın gerekse Çin'in bugün birçok alanda ortak hareketi, o günlerdeki "düşmanlıklardan" neler kaybettiklerinin farkında olduklarını gösteriyor. Bugün bu ilişkilerin seyrini anlamak için de "Beyaz Saray Yıllarım" kitabını mutlaka okumak gerekiyor. 3 cilt olarak satışa çıkan kitabın ciltleri hangi konuları kapsıyor?

1. CİLTTE NELER VAR?

1968 yılının Kasım ayında yapılan ABD başkanlık seçimlerini kazanarak görev başlayan Richard Nixon'ın hükümeti kurma aşaması ve sonrasının anlatıldığı bu ciltte Henry Kissinger, ABD Ulusal

Güvenlik Danışmanı olarak göreve başlamıştır. Batı İttifakı'ndaki anlaşmazlıklar konusunda 1969 yılında Avrupalı müttefikler ile görüşmeye giden Nixon sırasıyla Londra, Roma ve Paris'i ziyaret etmiştir. ABD'nin Sovyetler Birliği ile ilişkilerinin düzelmesi amacıyla Nixon, Kissinger'ı görevlendirerek Stratejik Silahların Sınırlandırılması için görüşmelerde bulunmasını istemiştir. Nixon doktrinin de yer aldığı bu ciltte, önceki yönetimden Nixon hükümetine miras kalan Vietnam Savaşı da önemli yer tutmaktadır. Bir yandan Laos, Kamboçya ve Vietnam gibi ülkeleri kapsayan Hindistan'deki savaş devam ederken diğer yandan Güney Vietnam'ı destekleyen ABD adına Kissinger, savaşın sona erdirilmesi için Kuzey Vietnamlı temsilcilerle görüşmelerde bulunmuştur. ABD-Japon ittifakına da yer verilen bu ciltte hâlihazırda ortamın oldukça gergin olduğu Orta Doğu'dan da bahsedilmektedir. Son olarak yine bu ciltte ele alınan konular arasında Berlin ve Brandt'ın Ostpolitik'i, Avrupa Güvenlik Konferansı ve Ortak Pazar gibi konular yer almaktadır.

2. CİLTTE NELER VAR?

Laos ve Kamboçya'da da devam eden Vietnam Savaşı'nın anlatıldığı bu ciltte, savaşın şiddetlenmesi üzerine Kissinger ile Hanoi'nin temsilcisi Le Duc Tho arasında geçen gizli görüşmeler, Sihanouk'un devrilmesi, ABD askerlerinin Vietnam'dan çekilmesi gibi konuların ABD hükümetinde ve ülkede yarattığı sert tartışmalardan bahsedilmektedir. Hindistan'da savaş devam ederken Sovyet askerlerinin ve füzelerinin Mısır'da boy göstermesi, ateşkes ve askeri faaliyetlerin askıya alınması, İsrail'in müza-

kerelerden çekilmesi ve Ürdün'de patlak veren kriz üzerine Orta Doğu'daki artan gerginliğin de yer aldığı bu ciltte, krizler sonbaharı olarak geçen iki büyük krize daha değinilmiştir: Sovyetler Birliği'nin Küba'daki Cienfuegos'ta bir denizaltı üssü inşa etme çalışmalarına ABD'nin gösterdiği sert tepki ve Şili'de gerçekleşen seçimler. Yine bu ciltte ele alınan başlıca konular arasında Pakistan ile kurulan arka kanal görüşmeleri, Pekin'e davet, Ping-Pong Diplomasisi, Çin'in Birleşmiş Milletler'e katılımı, SALT müzakereleri, Berlin müzakeresi, Moskova zirvesi, Hindistan ve Pakistan arasında meydana gelen kriz, Mansfield Değişikliği ve Güney Vietnam'da yapılan başkanlık seçimi yer almaktadır.

3. CİLTTE NELER VAR?

Nixon'ın Çin'e yaptığı gezide Şanghay bildirisinin imzalanmasının anlatıldığı bu ciltte, Kissinger'ın Moskova'ya yaptığı özel geziye yer verilmektedir. Bu görüşmelerin nihayetinde gerçekleşen Moskova zirvesinde SALT müzakereleri tamamlanmış ve ABD ile Sovyetler Birliği arasında anlaşma imzalanmıştır.

Bu ciltte yer alan başlıca konular arasında Sovyetlerle yapılan tahıl anlaşması, Sovyetlerin Mısır'dan sınır dışı edilmesi, Nasır'ın ölümü ve Mısır'ın ABD ile gizli bir iletişim kanalı kurması yer almaktadır.

Vietnam Savaşı'nın tüm şiddetiyle sürdüğü bu dönemde ABD adına Kissinger ile Kuzey Vietnam adına Le Duc Tho arasında geçen sayısız gizli görüşmeler ve Güney Vietnam Devlet Başkanı Thieu ile yapılan uzun istişareler neticesinde Vietnam Savaşı'nın sona ermesi ve barışın imzalanması anlatılmaktadır.

CREATIVE SOLUTIONS

lokalisler

Asmalı Mescit Mahallesi İstiklal Caddesi Suriye Pasajı No.166 Kat 5 Daire 48 PK 34430 Beyoğlu İstanbul

www.lokalisler.com

www.canikarms.com

CANiK
SUPERIOR FIREARMS

[f](#) [t](#) [i](#) / canikarms

CANiK M2 QCB

OTONOM İNSANSIZ KARA ARACI

BARKAN

HAVELSAN Türk Silahlı Kuvvetlerini
Güçlendirme Vakfı'nın bir kuruluğudur.

www.havelsan.com.tr

HAVELSAN

HAVELSANResmi

havelsan_resmi

HAVELSAN TV